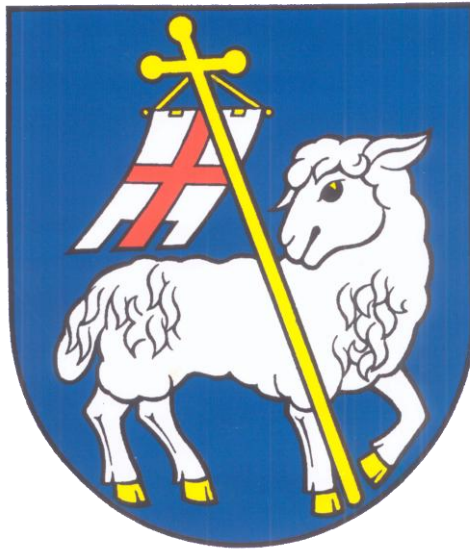

PAČA

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE

ČASŤ : ZMENY A DOPLNKY

A - SPRIEVODNÁ SPRÁVA

ČISTOPIS

"Tento projekt bol realizovaný s finančnou pomocou Európskej únie z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) prostredníctvom Operačného programu Základná infraštruktúra, ktorého Riadiacim orgánom je Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR."

AUGUST 2007

NÁZOV ZÁKAZKY:	Územný plán obce Pača - Zmeny a doplnky
OBSTARÁVATEĽ:	Obec Pača
SPRACOVATEĽ:	Ing.arch. Mariana Šimková, autorizovaný architekt
ODBORNÍ PROJEKTANTI:	
• vodné hospodárstvo :	Ing. Vladimír Molčan
• zásobovanie elektrickou energiou:	Ing. Vladimír Jánošík
• doprava:	Ing. Ján Toporčák
• vyhodnotenie perspektívneho použitia PP a LP:	Ing. Silvia Fehérová
• ochrana prírody a tvorba krajiny:	spracovaná na základe MÚSES (autor: Ing. Katarína Kotlárová)
DÁTUM SPRACOVANIA:	August 2007

OBSAH

	Strana
1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE	
1.1. Dôvody pre obstaranie územného plánu.....	4
1.2. Údaje o obstarávateľovi a spracovateľovi, o súlade riešenia so zadaním, chronológia spracovania ÚPD.....	4
2. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE PAČA - ZMENY A DOPLNKY	
2.1. Vymedzenie riešeného územia a jeho geografický opis.....	5
2.2. Väzby vyplývajúce z riešenia a záväzných častí nadradenej ÚPD.....	6
2.3. Základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady obce:	
2.3.1. Demografický rozbor súčasného stavu.....	8
2.3.2. Rozbor súčasného stavu v bytovom fonde.....	13
2.3.3. Zhodnotenie sociálnych, ekonomických a rozvojových predpokladov obce.....	17
2.4. Riešenie záujmového územia a širšie vzťahy.....	17
2.5. Návrh urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania.....	18
2.6. Návrh funkčného využitia územia obce s určením prevládajúcich funkcií.....	18
2.7. Návrh riešenia:	
2.7.1. Bývanie.....	18
2.7.2. Sociálna infraštruktúra a občianske vybavenie.....	19
2.7.3. Výroba.....	21
2.7.4. Rekreácia, cestovný ruch.....	22
2.8. Vymedzenie zastavaného územia obce.....	23
2.9. Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území.....	24
2.10. Návrh na riešenie záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany a ochrany pred povodňami.....	25
2.11. Návrh ochrany prírody a tvorby krajiny	
2.11.1. Charakteristika územia.....	25
2.11.2. Ochrana krajiny a významné krajinárske a ekologické štruktúry.....	35
2.11.3. Enviromentálne problémy.....	38
2.11.4. Opatrenia na zabezpečenie ekologickej stability, zachovania prírodných zdrojov a biodiverzity.....	39
2.12. Návrh verejného dopravného a technického vybavenia	
2.12.1. Doprava.....	43
2.12.2. Vodné hospodárstvo.....	45
2.12.3. Zásobovanie vykurovacím plynom.....	48
2.12.4. Zásobovanie elektrickou energiou.....	49
2.12.5. Telekomunikácie.....	49
2.13. Koncepcia starostlivosti o životné prostredie.....	50
2.13.1. Ochrana vodných zdrojov, povrchových a podpovrchových vôd.....	51
2.13.2. Ochrana ovzdušia.....	54
2.13.3. Ochrana pôdy.....	55
2.13.4. Ochrana bióty.....	55
2.13.5. Zestetizovanie životného prostredia v obci.....	56
2.14. Vymedzenie prieskumných území, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov.....	56
2.15. Vymedzenie plôch vyžadujúcich zvýšenú ochranu.....	56
2.16. Vyhodnotenie perspektívneho použitia poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy.....	56
2.17. Hodnotenie navrhovaného riešenia a popis zmien z doplnkov	58
2.18. Návrh záväznej časti územného rozvoja obce Pača.....	59
2.19. Určenie lokalít s potrebou vypracovania ÚPN - zóny.....	59
2.20. Zoznam verejnoprospešných stavieb.....	59
2.21. Stavebné uzávery.....	60

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

1.1. Dôvody pre obstaranie aktualizácie ÚPD

Obec Pača má v súčasnosti ÚPN - Z Pače, ktorý bol schválený 16.5.1997 uznesením č. 17/1997.

Obec je povinná (SZ § 30 – 31, VÚPP – ÚPD §17) pravidelne, najmenej však raz za štyri roky preskúmať schválený územný plán, či nie sú potrebné jeho zmeny alebo doplnky alebo obstaranie nového územného plánu.

Objednaniu Zmien a doplnkov predchádzalo preschválenie ÚPN-Z Pača na ÚPN-O obecným zastupiteľstvom obce Pača uznesením č. 23 zo dňa 28.4.2006.

Hlavným dôvodom pre obstaranie aktualizácie ÚPN -O Pača je zosúladienie schváleného ÚPN -O Pača so súčasnou platnou legislatívou a zapracovanie drobných zmien a doplnkov vyplývajúcich z požiadaviek obce, ako aj digitalizácia tejto ÚPD.

1.2. Údaje o chronológii spracovania ÚPD, údaje o spracovateľovi a obstarávateľovi

Obec Pača má v súčasnosti ÚPN - Z Pača, ktorý bol schválený 16.5.1997 uznesením č. 17/1997. Tento bol 28.4.2006 preschválený na ÚPN-O uznesením č. 23/ 2006 .

Obec je povinná (SZ § 30 – 31, VÚPP – ÚPD §17) pravidelne, najmenej však raz za štyri roky preskúmať schválený územný plán, či nie sú potrebné jeho zmeny a doplnky alebo obstaranie nového územného plánu.

Od roku 1997 došlo k niektorým zmenám v obci (umiestnenie píly v severnej časti obce, ako aj znehodnotenie protipožiarnej nádrže v tejto časti obce a v severovýchodnej časti obce došlo k realizácii chovu koní), ale aj obec má v tejto dobe ďalšie potreby a nároky , ktoré síce neznamenajú veľké zmeny oproti ÚPN-Z z r. 1996, ale bolo potrebné ich zapracovanie v zmenách a doplnkoch ÚPN- O .

Ďalším dôvodom bolo zosúladienie s legislatívou platnou v súčasnosti .

Mikroregión „Čremošná“ na základe neinvestičného projektu vypracovaného pre operačný program Základná infraštruktúra, priority č. 3 - lokálna infraštruktúra, opatrenie č. 3.4. - Renovácia a rozvoj obcí získal z Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR nenávratný finančný príspevok aj na vypracovanie „Aktualizácie územného plánu obce Pača“.

Spracovateľom aktualizácie ÚPN - obce Pača je Ing.arch. Mariana Šimková, autorizovaná architektka s reg. č. 1081 AA , ktorá je oprávnenou osobou na výkon predmetných činností, , ktorá s Mikroregiónom „Čremošná“ v zastúpení p.Máriou Jánošdeákovou, uzavrela v apríli 2006 Zmluvu o dielo v zmysle § 536 a násl. obchodného zákonníka.

Obec Pača je v procese spracovania aktualizácie ÚPN -O Pača a následne ďalších postupov (prerokovanie, schválenie a pod.) zastupovaná obstarávateľom - Ing. arch. Evou Mačákovou (odborne spôsobilá osoba na obstaranie ÚPP a ÚPD obcí podľa § 2a stavebného zákona, zapísaná v zozname na MŽP SR pod reg. č. 041) ,, ktorá v novembri 2006 začala obstarávanie ÚPN - O Pača - Zmeny a doplnky .

V prípravných prácach boli použité:

- podklady z nadradenej ÚPD : ÚPN -VÚC Košického kraja (Zmeny a doplnky 2004)
- RÚSES v okrese Rožňava (1993)
- ÚPN -Z Pača (1996)
- Vyjadrenia orgánov, organizácií, právnických a fyzických osôb, ktoré zaslali svoje podklady na zapracovanie do aktualizácie ÚPD obce Pača (viď príloha k správe)
- doplňujúci prieskum v teréne

- o ÚPN - O Pača - Zmeny a doplnky vo svojej grafickej časti obsahuje nasledovné výkresy:

1. Širšie vzťahy	M = 1 : 50 000
2a. Komplexný urbanistický návrh z r. 1996	M = 1 : 2 880
2b. Výkres zmien a doplnkov	M = 1 : 2 880
2c. Komplexný urbanistický návrh a návrh dopravy	M = 1 : 2 880
3. Návrh inžinierskych sietí - vodné hospodárstvo	M = 1 : 2 880
4. Návrh inžinierskych sietí - energetika a telekomunikácie	M = 1 : 2 880
5. Vyhodnotenie perspektívneho použitia PP a LP na nepoľnohospodárske účely	M = 1 : 2 880

- o ÚPN - O Pača -Zmeny a doplnky vo svojej textovej časti obsahuje:

A - Sprievodná správa

B - Vyhodnotenie perspektívneho použitia PP a LP na nepoľnohospodárske účely

C - Závazná časť ÚPN –O Pača-Zmeny a doplnky (Regulatívy územného rozvoja obce)

- Mapové podklady:

- Polohopis bol spracovaný prebratím mapy registrov obnovenej evidencie pozemkov (ROEP), zmenšený do M = 1 : 2 880 a doplnený prieskumom v teréne.
- Výškopis bol získaný zväčšením štátnej mapy M = 1 : 5 000 do M = 1 : 2 880.
- Pre komplexný návrh k.ú. obce a výkres ochrany prírody a tvorby krajiny boli použité mapy zložené z listov základných máp SR v M = 1 : 10 000
- Pre širšie vzťahy bola použitá mapa M = 1 : 50 000 získaná z KSK (ÚPN - VÚC Košického kraja, Zmeny a doplnky 2004)

2. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE PAČA - - ZMENY A DOPLNKY

2.1. Vymedzenie riešeného územia a jeho geografický opis

2.1.1. Vymedzenie riešeného územia

Riešeným územím je katastrálne územie obce Pača (výmera 2 558 ha) s podrobnejším riešením zastavaného územia obce Pača a územia bezprostredne naň nadväzujúceho.

Širšie vzťahy sú vymedzené v rozsahu väzieb na okresné mesto Rožňava a okolité osídlenie obce Pača.

2.1.2. Geografický opis a charakteristika riešeného územia

Sídlo sa nachádza v juhovýchodnej časti Slovenského rudohoria (Volovské vrchy), v údolí Krásnohorského potoka.

Stred obce leží v nadmorskej výške 428 m n. m., chotár 400 – 1200 m n. m.

Dopravne je sídlo sprístupnené cestou III. tr. - III/050159, ktorá sa v obci Krásnohorské Podhradie, vzdialenej od Pače 3 km južným smerom, napája na nadradenú cestnú sieť - cestu I. triedy I/50 (E 571) Rožňava - Košice. Obec Pača je koncová, neprejazdná obec. Od okresného mesta Rožňava je vzdialená 9 km.

Obcou prechádza turistický chodník č. 5719 vedúci z Rožňavy do Úhornej (zelená značka). Katastrom obce prechádzajú ďalšie turistické trasy (E8 - červená značka: Cesta hrdinov SNP, 2827 - modrá značka: Rožňava - Krompachy a 8733 - žltá značka, ktorá sa na E 8 napája pri „Belych skalách“ a vedie do Smolníka).

Obec Pača je zásobovaná elektrickou energiou z 22 kV vedenia VN č. 274.

Zásobovanie obce Pača plynom je zabezpečené z regulačnej stanice umiestnenej v Krásnohorskom Podhradí.

Obec Pača má vybudovaný obecný vodovod napojený na dva vodojemy, chýba jej však splašková kanalizácia a ČOV.

2.2. Väzby vyplývajúce z riešenia a záväzných častí ÚPN – VÚC Košického kraja

Riešenie ÚPN -O Pača -Zmeny a doplnky je v súlade so záväznou časťou ÚPN - VÚC Košického kraja vyhlásenou nariadením vlády SR č. 281/1998 Z.z., prílohou č. 2 v znení zmien a doplnkov vyhlásených Všeobecne záväzným nariadením Košického samosprávneho kraja č. 2/2004. Konkrétne je v súlade s nasledovnými:

I. záväznými regulatívmi územného rozvoja, konkrétne:

1. Vytvárať podmienky pre rovnovážny rozvoj osídlenia, ekonomiky, sociálnej a technickej infraštruktúry a ochranu životného prostredia kraja.
2. V oblasti osídlenia, usporiadania územia a sídelnej štruktúry:
 - 2.16. podporovať vznik suburbánneho pásma okolo miest Košice, Michalovce, Rožňava, Spišská Nová Ves a Trebišov,
 - 2.17. vytvárať podmienky pre rovnovážny vzťah urbánnych a rurálnych území a integráciu funkčných vzťahov mesta a vidieka,
 - 2.18. podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia s cieľom vytvárania rovnocenných životných podmienok obyvateľov a zachovania vidieckej (rurálnej) krajiny ako rovnocenného typu sídelnej štruktúry,
 - 2.19. zachovávať špecifický ráz vidieckeho priestoru a pri rozvoji vidieckeho osídlenia zohľadňovať špecifické prírodné, krajinné a architektoicko-priestorové prostredie,
 - 2.20. vytvárať podmienky pre dobrú dostupnosť vidieckych priestorov k sídelným centram, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí,
3. V oblasti sociálnej infraštruktúry zamerať hospodársky rozvoj jednotlivých okresov v kraji na zvýšenie počtu pracovných príležitostí v súlade s kvalifikačnou štruktúrou obyvateľstva s cieľom znížiť vysokú mieru nezamestnanosti vo väčšine okresov kraja, vytvárať podmienky pre rozvoj bývania vo všetkých jeho formách s cieľom zvyšovať štandard bývania a dosiahnuť priemer v kraji 340 bytov na 1000 obyvateľov, vytvárať podmienky pre výstavbu ubytovacích zariadení dôchodcov s preferovaním zariadení rodinného a penziónového typu,
 - 3.9. chrániť najcennejšie územia a objekty nehnuteľných kultúrnych a archeologických pamiatok, a to hlavne národné kultúrne pamiatky, spišský historický komplex, mestskú pamiatkovú rezerváciu Košice a územia vyhlásené alebo navrhované za pamiatkové zóny.
4. V oblasti rozvoja rekreácie, kúpeľníctva a turistiky
 - 4.1. považovať priestory Zemplínska Šírava, Slovenský raj, Slovenský kras, Domica – Aggtelek, Betliar – Rožňava – Krásnohorské Podhradie, Jasov a okolie, Košice a okolie, Krompachy – Plejsy a Spišský kultúrno-historický komplex za priestory rekreácie a turistiky medzinárodného významu a vytvoriť územno-technické a dopravné podmienky na ich ďalší rozvoj,
5. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekológie, ochrany prírody, ochrany kultúrnych pamiatok a ochrany pôdneho fondu
 - 5.1. rešpektovať ochranu poľnohospodárskeho a lesného pôdneho fondu ako faktor usmerňujúci urbanistický rozvoj kraja,
 - 5.2. zabezpečiť funkčnosť nadregionálnych a regionálnych biocentier a biokoridorov pri ďalšom funkčnom využití a usporiadaní územia, uprednostniť realizáciu ekologických premostení regionálnych biokoridorov a biocentier pri výstavbe líniových stavieb; prispôsobiť vedenie trás dopravnej a technickej infraštruktúry tak, aby sa netrieštil komplex lesov,

- 5.3. podporovať výsadbu plošnej a líniovej zelene, prirodzený spôsob obnovy a revitalizáciu krajiny v nadregionálnych biocentrách a biokoridoroch,
- 5.4. rešpektovať kultúrne dedičstvo, predovšetkým chránením najcennejších objektov a súbory objektov s ich ochrannými pásmami:
 - národné kultúrne pamiatky, ich súbory a areály a ich ochranné pásma,
6. V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry
 - a. chrániť koridory pre cesty II. triedy, ich preložky, rekonštrukcie a úpravy, a to pre 6.13.8. cestu č. II/549, úpravy v úseku Mníšek nad Hnilcom – Smolník – Úhorná – Krásnohorské Podhradie (I/50) a prestavba úsekov v obciach Smolnícka Huta, Smolník, horský priechod Úhorná – Pačanský vrch – Krásnohorské Podhradie,
7. V oblasti rozvoja nadradenej technickej infraštruktúry
 - 7.9. znižovať rozdiel medzi podielom odkanalizovaných obyvateľov a podielom zásobovaných obyvateľov pitnou vodou,
 - 7.10. zvyšovať úroveň v odkanalizovaní a čistení odpadových vôd miest a obcí s cieľom dosiahnuť do roku 2010 úroveň celosvetového priemeru,
 - 7.11. prednostne realizovať rekonštrukciu alebo výstavbu kanalizácií a čistiarní odpadových vôd v sídlach
 - 7.11.1. ležiacich v ochranných pásmach zdrojov vody,
 - 7.11.2. s vybudovaným vodovodom,
 - b. vytvárať priaznivé podmienky pre intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike a pre intenzívnejšie využívanie distribuovanej výroby elektriny v zmysle smerníc EÚ,
 - c. podporovať a presadzovať v regiónoch s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov (biomasa, geotermálna a solárna energia, malé vodné elektrárne a pod.) pre potreby obyvateľstva i služieb,
8. V oblasti hospodárstva
 - 8.3. dosiahnuť trvalú udržateľnosť hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónov v kraji,
 - 8.6. na základe súhlasu príslušných orgánov ochrany prírody a krajiny zalesniť poľnohospodársky nevyužiteľné pozemky a realizovať ich prevod do lesného pôdneho fondu,
 - 8.7. zabezpečiť starostlivosť o zachovanie a stabilizáciu plošnej výmery lesných pozemkov,
 - 8.8. zabezpečiť zachovanie genofondu lesných drevín a udržanie priaznivej druhovej a vekovej štruktúry,
 - 8.9. využiť monitoring biodiverzity lesných ekosystémov a zdravotného stavu lesov a zvýšiť dôraz na zlepšenie zdravotného stavu lesa,
 - 8.10. podporovať rozvoj tradičnej remeselnej výroby a nevýrobných činností súvisiacich s lesnou činnosťou ako integrovanú súčasť lesného hospodárstva, podporujúce rozvoj vidieka,

II. verejnoprospešnými stavbami, konkrétne:

1. Cestná doprava
 - 1.5. cesty II. triedy, ich preložky, rekonštrukcie a úpravy
 - 1.5.8. cesta II/549, úpravy v úseku Mníšek nad Hnilcom – Smolník – Úhorná – Krásnohorské Podhradie (I/50) a prestavba úsekov v obciach Smolnícka Huta, Smolník, horský priechod Úhorná – Pačanský vrch – Krásnohorské Podhradie.

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb možno podľa § 108 zákona č. 50/1976 Zb, o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

V ÚPN -O Pača – zmeny a doplnky sú rešpektované okrem vyššiespomenutého ÚPN-VÚC Košického kraja - zmeny a doplnky následovne dokumentácie :

- Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja,
- Krajská koncepcia starostlivosti o životné prostredie (návrh na SAŽP Košice),
- Krajský environmentálny akčný plán, 1997,
- Program protipovodňovej ochrany SR do roku 2010,
- Koncepcia vodohospodárskej politiky SR do roku 2015,
- Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií Košického kraja,
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Rožňava (RÚSES Rožňava) z roku 1993,
- Program odpadového hospodárstva obce Pača

2.3. Základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady obce

2.3.1. Demografický rozbor súčasného stavu

- Retrospektívny vývoj počtu obyvateľstva v obci :

Rok :	Počet obyvateľov :
1869	615
1880	560
1900	627
1910	589
1921	616
1930	718
1940	761
1948	727
1961	848
1970	810
1980	734
1991	676
2001	642
2007	650

V čase spracovania tohto čistopisu ÚPN-O Pača- Zmeny a doplnky (august 2007) mala obec Pača 650 obyvateľov.

Z uvedeného vyplýva, že vývoj počtu obyvateľov bol v minulosti, a je aj teraz závislý od ekonomických podmienok v štáte (a v súvislosti s tým aj od územnotechnických podmienok v obci).

Východiskovým podkladom pri demografickom rozbere boli údaje zo štatistického úradu SR - Krajskej správy v Košiciach zo sčítania obyvateľov, domov a bytov z mája roku 2001:

- Bývajúce obyvateľstvo:

V roku 2001 mala obec Pača 642 obyvateľov, z toho 373 (58,1 %) obyvateľov obce bolo ekonomicky aktívnych. Najviac obyvateľov sa hlásilo k slovenskej národnosti (97 %) , 73,5 % obyvateľov obce sa hlásilo k rímskokatolíckej cirkvi.

Z trvale bývajúceho obyvateľstva bolo v produktívnom veku 60,6 % , v poproduktívnom veku 23,4 0%.

Index veku populácie nie je veľmi priaznivý , nakoľko v predproduktívnom veku je len 16 % obyvateľov obce. Priemerný vek v r. 2001 bol 39,5 rokov.

V čase spracovania čistopisu (august 2007) mala obec 650 obyvateľov.

o Ekonomická aktivita:

373 obyvateľov obce Pača bolo v r. 2001 ekonomicky aktívnych (58,1 %).

Do zamestnania mimo obec dochádzalo 66 % z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov.

V súčasnosti je 43 obyvateľov obce nezamestnaných.

Podrobnejšie údaje sú uvedené v nasledujúcich tabuľkách :

Tab. č. 1 : Bývajúce obyvateľstvo podľa pohlavia a podľa národnosti

Národnosť	Muži	Ženy	Spolu
a	1	2	3
Slovenská	293	332	625
Maďarská	1	5	6
Rómska	3	1	4
Rusínska	1	0	1
Česká	1	0	1
Ostatné, nezistené	4	1	5
Spolu	303	339	642

Tab.č. 2 : Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa pohlavia, dochádzky do zamestnania a podľa odvetvia hospodárstva

Odvetvie hospodárstva	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho odchádza do zamestnania
a	1	2	3	4
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	13	9	22	
Lesníctvo, ťažba dreva a pridružené služby	17	11	28	17
Rybolov, chov rýb	-	-	-	20
Ťažba nerastných surovín	12	2	14	-
Priemyselná výroba	18	24	42	13
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	7	1	8	31
Stavebníctvo	12	1	13	8
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	10	18	28	7
Hotely a reštaurácie	0	5	5	18
Doprava, skladovanie a spoje	18	6	24	203
Peňažníctvo a poisťovníctvo	1	3	4	3
Nehnuteľnosti, prenajímanie a obchodné služby, výskum a vývoj	8	4	12	9
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	41	26	67	33
Školstvo	3	23	26	22
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	3	29	32	29
Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	1	4	5	5
Súkromné domácnosti s domácim personálom	-	-	-	-
Exteritoriálne organizácie a združenia	-	-	-	-
EA bez udania odvetví	27	16	43	8
Spolu	191	182	373	246

Tab.č. 3 : Bývajúce obyvateľstvo podľa pohlavia a podľa najvyššieho skončeného stupňa školského vzdelania

Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	Muži	Ženy	Spolu
a	1	2	3
Základné	67	113	180
Učňovské (bez maturity)	66	37	103
Stredné odborné (bez maturity)	43	25	68
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	12	4	16

Úplné stredné odborné (s maturitou)	43	82	125
Úplné stredné všeobecné	9	11	20
Vyššie	1	2	3
Vysokoškolské bakalárske	0	1	1
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	8	9	17
Vysokoškolské doktorandské	1	1	2
Vysokoškolské spolu	9	11	20
Vysokoškolské podľa zamerania:			
- univerzitné	4	9	13
- technické	3	0	3
- ekonomické	1	1	2
- poľnohospodárske	1	1	2
- ostatné	-	-	-
Ostatní bez udania školského vzdelania	4	3	7
Ostatní bez školského vzdelania	0	1	1
Deti do 16 rokov	49	50	99
Úhm	303	339	642

Tab.č.4: Bývajuce obyvateľstvo podľa pohlavia a náboženského vyznania

Náboženské vyznanie / cirkev a	Muži 1	Ženy 2	Spolu 3
Rímskokatolícka cirkev	204	268	472
Gréckokatolícka cirkev	3	0	3
Pravoslávna cirkev	-	-	-
Evanjelická cirkev metodistická	10	15	25
Apoštolská cirkev	1	4	5
Starokatolícka cirkev	-	-	-
Bratská jednota baptistov	-	-	-
Cirkev československá husitská	1	0	1
Cirkev adventistov siedmeho dňa	-	-	-
Cirkev bratská	-	-	-
Kresťanské zbory	-	-	-
Židovské náboženské obce	-	-	-
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	0	1	1
Ostatné	-	-	-
Bez vyznania	73	46	119
Nezistené	11	5	16
Spolu	303	339	642

Tab.č.5: Bývajuce obyvateľstvo podľa materinského jazyka

Materinský jazyk a	Muži 1	Ženy 2	Spolu 3
slovenský	282	324	608
maďarský	7	6	13
rómsky	7	5	12
rusínsky	1	2	3
ukrajinský	-	-	-
český	2	0	2
nemecký	-	-	-
poľský	-	-	-
chorvátsky	-	-	-
srbský	-	-	-
ruský	-	-	-
jidiš	-	-	-
ostatné	1	0	1
nezistený	3	2	5

spolu	303	339	642
-------	-----	-----	-----

č. 6 :Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa spoločenskej skupiny a podľa veku a pohlavia

Vek	Zamestnanec pracujúci za mzdu, plat, iný druh odmeny				Členovia produkčných družstiev	Podnikatelia		Vypomáhajúci v rodinnom podniku	Ostatní a nezistení	Ekonomicky aktívni	
	v štátnom podniku	v súkromnom podniku	v poľnoh. družs. alebo inej družs. org.	u iného zamestnávateľa		bez zamestnancov	so zamestnancami			spolu	z toho robotníci
a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
15 – 19											
muži	1	1	0	0	0	0	0	0	10	12	2
ženy	1	0	0	0	0	0	0	0	5	6	0
spolu	2	1	0	0	0	0	0	0	15	18	2
20 – 29											
muži	28	18	3	2	0	1	2	0	19	73	38
ženy	18	25	0	3	0	1	0	0	13	60	29
spolu	46	43	3	5	0	2	2	0	32	133	67
30 – 39											
muži	25	21	2	3	0	6	2	0	7	66	41
ženy	24	15	0	0	0	1	5	0	5	50	19
spolu	49	36	2	3	0	7	7	0	12	116	60
40 – 49											
muži	42	11	1	3	0	7	3	0	2	69	48
ženy	45	16	6	4	0	1	2	0	2	76	36
spolu	87	27	7	7	0	8	5	0	4	145	84
50 – 54											
muži	18	14	1	2	0	0	2	0	2	39	24
ženy	20	4	0	1	0	2	0	0	3	30	10
spolu	38	18	1	3	0	2	2	0	5	69	34
55 – 59											
muži	16	1	0	1	0	0	1	0	1	20	10
ženy	3	0	1	0	0	0	0	0	0	4	2
spolu	19	1	1	1	0	0	1	0	1	24	12
60 – 64											
muži	5	1	0	0	0	0	0	0	0	6	4
ženy	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2	2
spolu	6	1	1	0	0	0	0	0	0	8	6
65+											
muži	7	0	0	0	0	0	0	0	0	7	2
ženy	5	0	0	1	0	0	0	0	1	7	4
spolu	12	0	0	1	0	0	0	0	1	14	6
Nezistený vek											
muži	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ženy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
spolu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uhrn											
muži	98	45	3	12	0	8	2	0	23	191	139
ženy	105	43	4	3	0	5	1	0	21	182	90
spolu	203	88	7	15	0	13	3	0	44	373	219
v %	54,4	23,6	1,9	4	0	3,5	0,8	0	11,8	100	58,7
Z obyvateľstva v produktívnom veku podiel ekonomicky aktívnych											
muži	-	-	-	-	-	-	-	-	-	79,3	-
ženy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	76	-
spolu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	77,7	-
Z obyvateľstva v poproduktívnom veku podiel ekonomicky aktívnych											
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,9	-

Tab.č. 7 : Bývajúce obyvateľstvo podľa pohlavia, rodinného stavu a podľa veku

Vek	Muži						Ženy						Obyvateľstvo	
	spolu	slobodní	ženať	rozvedení	ovdovení	nezistení	spolu	slobodné	vydaté	rozvedené	ovdovené	nezistené	úhm	v %
a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
0 – 2	7	7	0	0	0	0	4	4	0	0	0	0	11	1,7
3 – 4	2	2	0	0	0	0	3	3	0	0	0	0	5	0,8
5	2	2	0	0	0	0	4	4	0	0	0	0	6	0,9
6 – 9	11	11	0	0	0	0	15	15	0	0	0	0	26	4
10 – 14	21	21	0	0	0	0	23	23	0	0	0	0	44	6,9
15	6	6	0	0	0	0	3	3	0	0	0	0	9	1,4
16 – 17	10	10	0	0	0	0	12	12	0	0	0	0	22	3,4
18 – 19	9	9	0	0	0	0	12	12	0	0	0	0	21	3,3
20 – 24	28	27	1	0	0	0	24	20	3	1	0	0	52	8,1
25 – 29	21	9	9	1	0	2	20	8	12	0	0	0	41	6,4
30 – 34	20	4	14	1	0	1	20	2	16	2	0	0	40	6,2
35 – 39	27	2	20	4	1	0	25	2	22	1	0	0	52	8,1
40 – 44	23	2	19	2	0	0	23	3	19	0	1	0	46	7,2
45 – 49	34	4	26	2	2	0	29	4	23	1	1	0	63	9,8
50 – 54	19	3	10	4	1	1	16	3	9	1	3	0	35	5,5
55 – 59	8	0	7	0	0	1	21	0	9	2	9	1	29	4,5
60 – 64	11	0	7	0	4	0	17	0	7	0	10	0	28	4,4
65 – 69	13	1	12	0	0	0	23	0	10	0	13	0	36	5,6
70 – 74	14	1	10	0	3	0	15	0	5	0	10	0	29	4,5
75 – 79	7	1	3	0	3	0	15	1	2	0	12	0	22	3,4
80 – 84	1	0	0	0	1	0	8	0	0	0	8	0	9	1,4
85+	1	0	0	0	1	0	4	0	0	0	4	0	5	0,8
Nezistený vek	8	4	3	1	0	0	3	0	2	0	1	0	11	1,7
Spolu	303	126	141	15	16	5	339	119	139	8	72	1	642	100
0 – 5	11	11	0	0	0	0	11	11	0	0	0	0	22	3,4
6 – 14	32	32	0	0	0	0	38	38	0	0	0	0	70	10,9
Produktívny	205	76	106	14	4	5	184	69	104	6	5	0	389	60,6
Poproduktívny	47	3	32	0	12	0	103	1	33	2	66	1	150	23,4
Podiel obyvateľstva:														
0 – 5	3,6	-	-	-	-	-	3,2	-	-	-	-	-	3,4	-
6 – 14	10,6	-	-	-	-	-	11,2	-	-	-	-	-	10,9	-
Produktívny	67,7	-	-	-	-	-	54,3	-	-	-	-	-	60,6	-
Poproduktívny	15,5	-	-	-	-	-	30,4	-	-	-	-	-	23,4	-
Priemerný vek	37,4	-	-	-	-	-	41,3	-	-	-	-	-	39,5	-

2.3.2. Rozbor súčasného stavu v bytovom fonde

Tab.č. 8: Domy, byty a ukazovatele bývania

Počet a	Rodinné domy 1	Bytové domy 2	Ostatné budovy 3	Domový fond spolu 4
Domov spolu	227	0	0	227
Trvale obývaných domov	197	0	0	197
v %	100	0	0	100
v tom vlastníctvo:				
štátu	-	-	-	-
bytového družstva	-	-	-	-
obce	-	-	-	-
fyzickej osoby	194	0	0	194
právnickej osoby	-	-	-	-
ostatných	3	0	0	3
s 1 – 2 nadzemnými podlažiami a nezistené	197	0	0	197
s 3 – 4 nadzemnými podlažiami	-	-	-	-
s 5+ nadzemnými podlažiami	-	-	-	-
Ubytovacích zariadení bez bytu	-	-	-	-
Neobývaných domov	30	0	0	30
z toho: určených na rekreáciu	11	0	0	11
Priemerný vek domu	37	-	-	37
Bytov spolu	241	0	0	241
z toho: trvale obývané	210	0	0	210
v %	100	0	0	100
z toho družstevné	-	-	-	-
byty vo vlastníctve občana v bytovom dome	-	-	-	-
neobývané	31	0	0	31
neobývané z dôvodu zmeny užívateľa	-	-	-	-
neobývané, určené na rekreáciu	11	0	0	11
neobývané, uvoľnené na prestavbu	1	0	0	1
neobývané, nespôsobilé na bývanie	6	0	0	6
neobývané po kolaudácii	1	0	0	1
neobývané v pozostalostnom alebo súdnom konaní	1	0	0	1
neobývané z iných dôvodov	11	0	0	11
nezistené	-	-	-	-
Trvale obývané byty:				
Materiál nosných múrov: kameň, tehly	186	0	0	186
drevo	-	-	-	-
nepálené tehly	17	0	0	17
ostatné a nezistené	7	0	0	7
Veľkosť bytu: 1 obytná miestnosť	1	0	0	1
2 izby	19	0	0	19
3 izby	73	0	0	73
4 izby	47	0	0	47
5+ izieb	70	0	0	70
Bývajúcich osôb	641	0	0	641
Počet CD	249	0	0	249
Počet HD	232	0	0	232
Obytné miestnosti	850	0	0	850
Počet osôb na 1: byt	3,05	-	-	3,05
obytné miestnosti	0,75	-	-	0,75
CD	2,57	-	-	2,57
HD	2,76	-	-	2,76
Obytná plocha bytu v m ²	15 346	0	0	15 346
Celková plocha bytu v m ²	23 953	0	0	23 953
Priemerný počet:				
- m ² obytnej plochy na 1 byt	73,1	-	-	73,1
- m ² celkovej plochy na 1 byt	114,1	-	-	114,1
- m ² obytnej plochy na 1 osobu	23,9	-	-	23,9
- obytných miestností na 1 byt	4,05	-	-	4,05

Tab.č.9: Trvale obývané byty podľa druhu budovy, podľa obdobia výstavby a kategórie bytu

Obdobie výstavby	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné budovy	Domový fond spolu
a	1	2	3	4
I. Kategória				
- 1899 a nezistené	1	0	0	1
1900 – 1919	-	-	-	-
1920 – 1945	4	0	0	4
1946 – 1970	59	0	0	59
1971 – 1980	19	0	0	19
1981 – 1990	30	0	0	30
1991 – 2001	14	0	0	4
spolu	127	0	0	127
%	100	0	0	100
% danej kategórie z celku	60,5	-	-	60,5
II. Kategória				
- 1899 a nezistené	2	0	0	2
1900 – 1919	1	0	0	1
1920 – 1945	5	0	0	5
1946 – 1970	34	0	0	34
1971 – 1980	5	0	0	5
1981 – 1990	-	-	-	-
1991 – 2001	1	0	0	1
spolu	48	0	0	48
%	100	0	0	100
% danej kategórie z celku	22,9	-	-	22,9
III. Kategória				
- 1899 a nezistené	-	-	-	-
1900 – 1919	-	-	-	-
1920 – 1945	-	-	-	-
1946 – 1970	9	0	0	9
1971 – 1980	-	-	-	-
1981 – 1990	1	0	0	1
1991 – 2001	1	0	0	1
spolu	11	0	0	11
%	100	0	0	100
% danej kategórie z celku	5,2	-	-	5,2
IV. Kategória				
- 1899 a nezistené	1	0	0	1
1900 – 1919	2	0	0	2
1920 – 1945	7	0	0	7
1946 – 1970	13	0	0	13
1971 – 1980	1	0	0	1
1981 – 1990	-	-	-	-
1991 – 2001	-	-	-	-
spolu	24	0	0	24
%	100	0	0	100
% danej kategórie z celku	11,4	-	-	11,4
Úhrn				
- 1899 a nezistené	4	0	0	4
1900 – 1919	3	0	0	3
1920 – 1945	16	0	0	16
1946 – 1970	115	0	0	115
1971 – 1980	25	0	0	25
1981 – 1990	31	0	0	31
1991 – 2001	16	0	0	16
spolu	210	0	0	210
%	100	0	0	100
Úhrn – z toho 1996 – 2001	8	0	0	8

Tab. č.10: Zloženie domácností podľa typu a podľa počtu členov

Domácnosti a	Domácnosti s počtom členov						Domácnosti spolu 7
	1	2	3	4	5	6+	
Bytové:							
s 1 CD	48	38	25	47	14	3	175
s 2+ CD	0	1	4	10	12	7	34
spolu	48	39	29	57	26	10	209
Hospodáriace:							
s 1 CD	64	54	27	53	15	4	217
s 2 CD	0	0	1	4	9	2	16
spolu	64	54	28	57	24	6	233
Cenzové:							
úplné:							
bez závislých detí	0	38	13	8	5	0	64
so závislými deťmi	0	0	14	51	8	4	77
spolu	0	38	27	59	13	4	141
neúplné:							
bez závislých detí	0	14	6	1	2	0	23
so závislými deťmi	0	4	1	0	0	0	5
spolu	0	18	7	1	2	0	28
viacčlenné nerodinné	0	6	0	0	0	0	6
jednotlivci:							
vo vlastnom byte	54	0	0	0	0	0	54
v inom byte	21	0	0	0	0	0	21
podnájomníci	-	-	-	-	-	-	-
spolu	75	0	0	0	0	0	75
úhrn	75	62	34	60	15	4	250

Tab.č. 11 : Cenzové domácnosti rodinné podľa počtu závislých detí

Počet závislých detí a	Úplné rodiny		Neúplné rodiny 3
	ženy ekonomicky aktívne 1	ženy ostatné 2	
1	32	0	5
2	39	1	0
3	3	0	0
4+	2	0	0
Spolu	76	1	5

Tab.č. 12 : Obývanosť trvale obývaných bytov

Počet osôb v byte a	Trvale obývané byty podľa veľkosti					spolu 6
	1 obytná miestnosť 1	2 izby 2	3 izby 3	4 izby 4	5 + izieb 5	
1	1	7	26	10	5	49
2	0	7	16	8	8	39
3	0	1	10	8	10	29
4	0	3	9	15	30	57
5	0	1	7	5	13	26
6	0	0	3	0	4	7
7+	0	0	2	1	0	3
spolu	1	19	73	47	70	210
%	0,5	9	34,8	22,4	33,3	100

Tab.č.13 : Vybavenie trvale obývaných bytov

Vybavenie a	Počet	
	bytov 1	osôb v bytoch 2
Bytov spolu	210	641
z toho:		
s plynom zo siete	-	-
s vodovodom		
v byte	197	605
mimo bytu	2	7
bez vodovodu	8	21
nezistené	3	8
s kanalizáciou		
prípojka na kanalizačnú sieť	1	5
septik (žumpa)	166	525
so splachovacím záchodom	176	555
s kúpeľňou alebo sprchovacím kútom	188	590

Tab.č. 14 : Spôsob vykurovania trvale obývaných bytov

Spôsob vykurovania	Počet	
	bytov	osôb v bytoch
a	1	2
Ústredné kúrenie diaľkové	-	-
Ústredné kúrenie lokálne	111	378
na pevné palivo	106	365
na plyn	-	-
elektrické	5	13
Etúžové kúrenie		
na pevné palivo	19	64
na plyn	-	-
ostatné	-	-
Kachle		
na pevné palivo	71	176
elektrické	-	-
plynové	-	-
ostatné	3	4
iné	6	19
spolu	210	641

Tab.č.15 : Vybavenie a rekreačné možnosti domácností

Vybavenie domácnosti	Počet	
	bytov	osôb v byte
a	1	2
Samostatná chladnička	131	401
Chladnička s mrazničkou	92	299
Samostatná mraznička	99	344
Automatická práčka	119	439
Farebný televízor	181	583
Telefón v byte	153	493
Mobilný telefón	32	126
Rekreačná chata, domček, chalupa	1	4
Osobný automobil	86	314
Osobný počítač	14	53
Osobný počítač s internetom	2	8

- Rozbor súčasného stavu v bytovom fonde :

V obci Pača v r. 2001 bolo:

- z celkového počtu 227 domov je 197 trvale obývaných (86,8%)
- bytov bolo v obci 241, z toho 210 trvalo obývaných (87,1%)
- z trvale obývaných bytov bolo najviac bytov s nosnými múrmi z kameňa a tehál (88,6%)
- z trvale obývaných bytov bolo najviac bytov 3-izbových (34,8%), potom 5 a viac izbových (33,3 %)a 4-izbových (22,4 %)
- vodovod v byte malo 93,8% bytov
- bez vodovodu bolo 4 % bytov
- v súčasnosti je obec plynofikovaná- údaje z r. 2001 o vykurovaní bytov sú neaktuálne
- automatickú práčku vlastní v obci Pača 56,7 % trvalo obývaných bytov (potreba vybudovania kanalizácie)
- z celkového počtu domácností (210) najvyššie percentuálne zastúpenie mali domácnosti s 1 CD(83,3 %)
- najvyššie percentuálne zastúpenie v obci Pača mali úplné rodiny so závislými deťmi (36,7 %)
- počet osôb na 1 byt bol 3,05 (obložnosť bytu)

2.3.3. Zhodnotenie sociálnych, ekonomických a rozvojových predpokladov obce

Obec Pača má vzhľadom na svoje polohu (koncová obec v tesnej blízkosti Krásnohorského Podhradia a mesta Rožňava) a prírodné danosti (obec Pača leží v údolí Krásnohorského potoka pod Volovskými vrchmi) vhodné predpoklady na rozvoj hlavne v oblasti cestovného ruchu (hlavne v spojení s ubytovaním turistov, príp. aj formou agroturistiky a pod.).

Vývoj obyvateľstva má v súčasnosti mierne klesajúcu tendenciu, tá je však spôsobená absenciou kanalizácie a chýbajúcimi pracovnými príležitosťami v obci.

Po realizácii zámerov navrhovaných v ÚPN-O Pača- Zmeny a doplnky (dobudovaním chýbajúcej technickej vybavenosti, skrášlením životného prostredia, dobudovaním chýbajúcej občianskej vybavenosti, ako aj cyklotrás prechádzajúcich cez obec a pod.) sa obec zatraktívni , vytvoria sa vhodné predpoklady pre celkový rozvoj obce , stúpne záujem o podnikanie v cestovnom ruchu , ako aj záujem o trvalé bývanie v nej (vzhľadom aj na stúpajúci záujem obyvateľov mesta bývať na vidieku).

Určitém obmedzením pri využívaní katastrálneho územia obce Pača je Chránené vtáčie územie SRCHVU036 Volovské vrchy , ktoré je chránené podľa § 2 odstavca 1 (celé katastrálne územie severne od zastavaného územia obce) a § 2 odstavca 3 (najsevernejšia časť katastrálneho územia obce - nad „Bielou skalou“).

2.4. Riešenie záujmového územia a širšie vzťahy

Obec Pača sa nachádza v juhovýchodnej časti Slovenského rudohoria (Volovské vrchy), v údolí Krásnohorského potoka.

Jedná sa o koncovú nepredajnú obec vzdialenú iba 3 km severne od obce Krásnohorské Podhradie s vhodnými prírodnými podmienkami, ktoré sú predpokladom pre jej hospodársky rozvoj (hlavne v oblasti rozvoja cestovného ruchu a lesného hospodárstva).

Riešenie širších vzťahov - záujmového územia - nadväzuje na Záväzné regulatívy územného rozvoja - Záväznú časť ÚPN VÚC Košického kraja a to:

• V oblasti osídlenia, usporiadania územia a sídelnej štruktúry:

realizáciu zámerov navrhovaných v ÚPN -O Pača- Zmeny a doplnky (usporiadaním funkčných plôch a pod.) sa vytvorí:

- o podmienky pre rovnovážny vzťah urbánnych a rurálnych území a integráciu funkčných vzťahov mesta a vidieka (koncotýždňová rekreácia obyvateľov Rožňavy a pod.)
- o podmienky na rozvoj vidieckeho osídlenia s cieľom vytvorenia rovnocenných životných podmienok obyvateľov a zachovania vidieckej (rurálnej) krajiny (odkanalizovanie obce, zabezpečenie estetizácie verejných priestranstiev)
- o podmienky pre zachovanie špecifického rázu vidieckeho priestoru so zohľadnením špecifického prírodného, krajinného a architektonicko - priestorového prostredia
- o podmienky pre dobrú dostupnosť vidieckych priestorov k sídelným centram, pre výstavbu verejného dopravného vybavenia obce (návrh na rekonštrukciu cesty II. triedy II/549 - horský priebeh Úhorná - Pačanský vrch - Krásnohorské Podhradie) a technického vybavenia obce (návrhom na odkanalizovanie obce)

• V oblasti sociálnej starostlivosti:

ÚPN sa zameriava na lokalizáciu plôch vhodných na nezávadnú výrobu, ale aj občiansku vybavenosť a pod. s cieľom zvýšiť počet pracovných príležitostí a znížiť vysokú mieru nezamestnanosti.

• V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekológie, ochrany prírody, ochrany kultúrnych pamiatok a ochrany pôdneho fondu:

- o ÚPN rešpektuje v maximálne možnej miere poľnohospodársku pôdu ako faktor limitujúci rozvoj obce, avšak v súlade s potrebami jej obyvateľov zaberá určité plochy pre rozvoj obce
- o zabezpečuje funkčnosť nadregionálnych a regionálnych biocentier a biokoridorov návrhom miestnych biocentier a biokoridorov, ktorých križovanie s trasami dopravy a technickej infraštruktúry navrhuje riešiť mimoúrovňovo
- o podporuje výsadbu plošnej a líniovej zelene ako prirodzený spôsob obnovy

- ÚPN navrhuje chrániť: Chránené vtáčie územie SRCHVU036 Volovské vrchy podľa § 2 odstavca 1 (celé katastrálne územie severne od zastavaného územia obce) a § 2 odstavca 3 (najsevernejšia časť katastrálneho územia obce - nad „Bielou skalou“).
- **V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry:**
ÚPN -O Pača- zmeny a doplnky chráni koridor pre prestavbu horského priechodu Úhorná – Pačanský vrch – Krásnohorské Podhradie.
- **V oblasti rozvoja nadradenej technickej infraštruktúry:**
ÚPN -O Pača - zmeny a doplnky navrhuje výstavbu splaškovej kanalizácie a lokalizuje ČOV v katastri obce (mala by byť realizovaná prednostne, nakoľko obec má vybudovaný vodovod).

2.5. Návrh urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania

Urbanistická koncepcia priestorového usporiadania obce Pača je determinovaná najmä prírodnými danosťami (terén, vodstvo), ale aj danosťami historickými (pôvodná historická zástavba).

Limitujúcim faktorom pre rozvoj výstavby v obci západných smerom je terénny zráz.

Z hľadiska urbanistickej kompozície navrhujeme rešpektovať charakter historickej zástavby, jej merítko a štruktúru ako aj uplatňovanie šikmého zastrešenie s použitím tradičných materiálov - a to pri návrhu všetkých novostavieb v obci - z dôvodu vytvorenia celistvo pôsobiacej obce bez cudzorodo pôsobiacej architektúry s plochými strechami, ktoré narúšajú vidiecky charakter obce. Už jestvujúce objekty s plochými strechami navrhujeme zrekonštruovať s použitím šikmých striech a merítka prispôbeného merítku historického jadra obce.

Priestorové usporiadanie novonavrhovaných funkčných plôch je lokalizované v blízkom extraviláne obce bez vytvárania veľkoobjemových dominánt. Novonavrhované objekty je potrebné citlivo zakomponovať do prostredia tak, aby nadviazali na historické prvky pôvodnej architektúry (mierkou, šikmými strechami jednotnej farby) a vytvorili tak výrazovo jednoliaty celok esteticky pôsobiaci aj z diaľkových pohľadov.

2.6. Návrh funkčného využitia územia s určením prevládajúcich funkcií

Územný plán rieši usmernenie rozvoja výstavby, hlavne rozvoja bývania, výroby, občianskeho vybavenia, rekreácie a športu. Prevládajúcou funkciou bude, tak ako aj doteraz, funkcia bývania, ktorej rozvoj doporučujeme realizovať predovšetkým rekonštrukciou neobývaných domov, výstavbou na nadmerných pozemkoch a v prielukách. Novonavrhované plochy bývania sú v lokalitách „Za humnami“, „Kapustnice“, „Konopnice“ a „Lúčky“.

Ďalšou prevládajúcou funkciou bude funkcia športu a rekreácie, ďalej občianskej vybavenosti a nakoniec nezávadnej výroby.

Ak sa má obec uberať smerom k vytváraniu podmienok pre podnikanie v cestovnom ruchu, bude potrebné pri akomkoľvek rozširovaní miestnej pily uvažovať s jej lokalizáciou mimo zastavané územie obce, príp. mimo katastra.

2.7. Návrh riešenia

2.7.1. Bývanie

V ÚPN -O Pača- Zmeny a doplnky, takisto ako v pôvodnom návrhu ÚPN -O Pača, sa uvažuje s výstavbou rodinných domov hlavne v hraniciach súvislej zástavby - rekonštrukciou neobývaných domov výstavbou na nadrozmerných pozemkoch, v prielukách a pod. Z dôvodu uspokojenia záujmu o výstavbu boli vytypované aj

nové lokality na výstavbu rodinných domov extenzívnou formou („Za humnami“, „Konopnice“, „Kapustnice“ a „Lúčky“).

Oproti pôvodnému návrhu ÚPN- Z Pača z r. 1996 sa návrh líši len vynechaním etapizácie, ktorú je ťažko z majetkových dôvodov ovplyvniť a nezaradením lokality bývania v ochrannom pásme cintorína do navrhovanej výstavby.

Počet novonavrhovaných bytových jednotiek tak oproti pôvodnému návrhu klesne o 6 b. j.:

Návrh b.j. podľa lokalít:

Lokalita	Počet b.j.
V hraniciach súvislej zástavby a v lokalite „Za humnami“	37
„Kopustnice“, „Konopnice“	26
„Lúčky“	8
Spolu	71

Návrh počtu obyvateľov je nasledujúci:

Obdobie	Počet obyvateľov	Počet b.j.	Obývanosť
východiskový rok 2006	650	202	3,2
Návrh	846	273	3,1

V návrhovom období je počet obyvateľov cca 846- technická infraštruktúra je dimenzovaná na cca 900 obyvateľov vzhľadom na možnosť ubytovania turistov na súkromí. Závisí od ekonomických podmienok, kedy sa tento návrh skutočne naplní.

2.7.2. Sociálna infraštruktúra a občianske vybavenie

2.7.2.1. Zariadenia školstva a výchovy

Tieto zariadenia sú v obci zastúpené objektom materskej školy, ktorý je v súčasnosti využívaný ako klub mladých, klub dôchodcov a v zimných mesiacoch slúži ako telocvičňa.

Deti dochádzajú do predškolských, ako aj školských zariadení mimo obec (do Krásnohorského Podhradia, Drnavy, príp. do Rožňavy).

V návrhu je potrebné uvažovať s obnovením materskej školy, príp. využitím priestorov objektu na umiestnenie klubu dôchodcov a pod.

2.7.2.2. Zdravotnícke zariadenia a zariadenia sociálnej starostlivosti

V obci Pača sa zdravotnícke zariadenia ani zariadenia sociálnej starostlivosti nenachádzajú.

Vzhľadom na blízkosť Krásnohorského Podhradia, Drnavy a Rožňavy, v ktorých sa nachádzajú obvodní lekári, sa s týmito zdravotníckymi zariadeniami ani nepočíta.

V prípade potreby navrhujeme časť lokality „Kopiská“ za kostolom využiť na umiestnenie domova dôchodcov (penziónového, či rodinného typu).

2.7.2.3. Kultúrne zariadenia

Kultúrne zariadenia v obci Pača sú zastúpené kultúrnym domom, ktorý sa nachádza v centre obce. Vzhľadom na narušenú statiku tohto objektu, je nevyhnutná jeho rekonštrukcia. Pri návrhu rekonštrukcie bude potrebné uvažovať s premiestnením obecného úradu do týchto priestorov, ďalej bude potrebné prispôbiť výraz objektu charakteru obce a zmeniť zastrešenie s využitím podkrovných priestorov na umiestnenie klubov, knižnice a pod.

2.7.2.4. Zariadenia športu a telovýchovy

V obci Pača sa nachádza futbalové ihrisko v južnej časti obce, osvetlená športová plocha v severovýchodnej časti obce, ktorá sa v zime využíva ako klzisko a v lete ako strelnica a lyžiarsky vlek v juhovýchodnej časti obce. V návrhu sa uvažuje s rozšírením športových plôch pri futbalovom ihrisku smerom južným, dobudovaním zázemia pri strelnici, ako aj pri lyžiarskom vleku.

Pri rekonštrukcii kultúrneho domu bude potrebné uvažovať s využitím spoločenskej sály ako viacúčelovej (aj ako telocvične).

2.7.2.5. Zariadenia obchodu a služieb

- Obchodné zariadenia a služby nevýrobné:

- Súčasný stav

Obchodné zariadenia sú v obci Pača zastúpené týmito prevádzkovými jednotkami:

- COOP Jednota Revúca - potraviny a zmiešaný tovar

- V & V Espresso

- Mini Mix

Nevýrobné služby poskytujúce verejné stravovanie a ubytovanie v obci absentujú (pohostinstvo v objekte COOP Jednota je mimo prevádzky).

Iné nevýrobné služby v obci Pača sú zastúpené:- požiarnou zbrojnicou
- domom smútku.

Nevýrobné služby poskytujú v obci aj súkromní živnostníci (kancelárske, sekretárske služby, prekladateľské, tmočnicke služby, a pod.)

- Návrh:

Objekty, v ktorých sa jestvujúce prevádzky obchodu služieb nachádzajú, je potrebné zrekonštruovať podľa záväzných regulatívov uvedených v tomto ÚPN –O (využitie podkrovia a pod.)

Navrhované plochy určené pre obchodné zariadenia a nevýrobné služby sú vyznačené vo výkrese č. 2 grafickej časti a to v severnej časti (v blízkosti chovu rýb), v severovýchodnej časti (pri chove koní, ako aj v blízkosti strelnice), v juhovýchodnej časti (v blízkosti plôch športu a rekreácie).

- Služby výrobné:

- Súčasný stav:

Menšie výrobné služby v obci poskytujú súkromní živnostníci (služby v rámci lesníctva, maliarske, natieračské, sklenárske, stavebné práce apod.)

- Návrh:

Nakoľko nedošlo k požiadavke plošného návrhu pre služby tohoto charakteru, tieto naďalej budú poskytované prostredníctvom živnostníkov vo vlastných rodinných domoch (v intenciách stavebného zákona).

Kapacity zariadenia obchodu a služieb sú uvedené v nasledujúcej tabuľke (návrhové kapacity sa upresnia v ďalšom stupni PD) :

Číslo a názov občianskej vybavenosti vyznačenej v grafickej časti	Doporučená kapacita	Poznámka
1. Obecný úrad, požiarna zbrojnica	2 pracov. miesta 20 stoličiek	Existujúci- na rekonštr.
2. Kultúrny dom	200 stoličiek 2 pracov. miesta	Existujúci- na rekonštr.
3. Materská škola, klub mladých, klub dôchodcov, telocvičňa	70 – 100 miest	Existujúci- na rekonštr.
4. Kostol rímskokatolícky	50 – 100 návštevníkov	Existujúci
5. Coop Jednota Revúca - potraviny a zmiešaný tovar + penzión s reštauráciou	25 m ² predajnej plochy + 20 lôžok + 45 stoličiek	Existujúci + návrh
6. Dom smútku	76 m ² úžitkovej plochy	Existujúci
7. Ľudový dom	25 m ² úžitkovej plochy	Existujúci - na rekonštr.
8. Espresso	48 m ² úžitkovej plochy	Existujúci - na rekonštr
9. Bufet	28 m ² úžitkovej plochy	Existujúci - na rekonštr
12. Obchody, služby (reštaurácia, požičovňa bicyklov a pod.)	45 stoličiek 50 m ² úžitkovej plochy	Návrh
13. Ranč (chov koní, reštaurácie a pod.)	45 stoličiek	Návrh
16. Obchody, služby (reštaurácia, požičovňa bicyklov a pod.)	45 stoličiek 50 m ² úžitkovej plochy	Návrh
18. Strelnica (ľadová plocha) + prevádzková budova s bufetom, amfiteáter prírodný	cca 200 m ² úž.plochy 300 návšt.	Návrh
21. Obchody, služby v športovo – rekreačnom areáli – pri lyžiarskom svahu (penzión, reštaurácia, bufet, požičovňa lyží a pod.)	150 m ² úžitkovej plochy 300 návštevníkov, cca 20 lôžok	Návrh

25. Zázemie doplneného športového areálu – pri futbalovom ihrisku (obchody, služby ako bary, bufety, a pod.) rámci objektov ako tribúna, objekty prezliekárni pri futbalovom ihrisku, príp. kúpalisku a pod.)	20 – 70 lôžok 70 – 90 stoličiek 50 – 200 m ² úžitkovej plochy	Návrh
29. Domov dôchodcov , príp. zariadenie opatrovateľskej služby a pod.	20-30 lôžok	Návrh

2.7.2.6. Verejná administratíva a správa

- o Súčasný stav:
V súčasnosti sú tieto zariadenia reprezentované Obecným úradom (2 pracovníci) umiestneným v nevhodných priestoroch v spoločnom priestore s požiarnou zbrojnicou a obecnými technickými službami.
- o Návrh:
Obecný úrad navrhujeme premiestniť do kultúrneho domu, ktorý je nevyhnutné z hľadiska statického čo najskôr zrekonštruovať. Vzhľadom na rozšírenie kompetencií Obecných úradov je potrebné pri rekonštrukcii počítať s priestormi pre vyšší počet zamestnancov OÚ (min. 4 pracovníci).

2.7.3. Výroba

- o Súčasný stav:
 - Poľnohospodárska výroba
Na riešenom území sa nachádzajú prevažne trvalé trávne porasty-tvorí 95 % z poľnohospodárskej pôdy, len minimálne je zastúpená orná pôda.
Poľnohospodárska pôda je v užívaní SHR -Ing. Igor Zagiba, LAIRD Brzotín, a. s. a spoločnosťou majiteľov lesa a pasienkov - Pozemkové spoločenstvo v Pači.
 - Lesné hospodárstvo
Lesnatosť katastrálneho územia obce Pača je 83,76 %.
Lesnú pôdu obhospodarujú : -Štátne lesy SR - lesný závod Rožňava : 873,8 ha
- Lesospol - pozemkové spoločenstvo Pača : 505,0 ha
(ktorý v severnej časti zastavaného územia obce prevádzkuje pílu)
- Štátne lesy - OZ Košice : 308,6 ha
- Spoločnosť majiteľov lesa a pasienkov, pozemkové spoločenstvo v Pači : 153,0 ha
- Mestské lesy Rožňava 88,1 ha
Lesný hospodársky plán by bolo potrebné zosúladiť s návrhmi hospodárenia v biokoridoroch (MÚSES a KEP).
 - V r. 2006 v obci Pača evidovaných 45 živnostníkov. Jedná sa o živnostníkov s uvedením týchto hlavných činností: stavebné a murárske práce, výroba kovových konštrukcií, maliarske a natieračské práce, inštalácie elektrických rozvodov a zariadení, služby rámci lesníctva a ťažba dreva, sprostredkovanie obchodu a služieb, kancelárske práce, prekladateľské služby, nákup a predaj ojazdených vozidiel a pod.
Na území obce však podniká len 6 živnostníkov:
 1. Ján Jendrek – MINI MIX, Pača, Cintorínska 171, Pača
 2. Oľga Vargová – Priemyselný tovar Pača, Cintorínska 171 – kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi
 3. Vladimír Čapo – V & V Espresso, Pača Mierová 129
 4. Peter Gunár – SHR, Pača, Hlavná 20 – služby v rámci lesníctva a ťažby dreva, sprostredkovanie obchodu
 5. Ing. Igor Zagiba – SHR, Pača, Medená 194
 6. Ján Gunár, Medená 190, Pača – sprostredkovanie nákupu, predaja a prenájmu nehnuteľnosti, výroba drevených obalov, demolácie a zemné práce

o Návrh:

V oblasti poľnohospodárskej výroby na odporúčanie RÚSES –u doporučujeme poľnohospodársku pôdu zatravníť a využívať v kultúre TTP.

V oblasti lesného hospodárstva je potrebné lesný hospodársky plán zosúladiť s ochrannými opatreniami platnými v CHVÚ a navrhovanými opatreniami v biokoridoroch a biocentrách podľa MÚSES- autor Katarína Kotlárová a Návrhu tvorby a ochrany prírody (kapitola 2.11.4. tejto správy).

V oblasti nezávadnej výroby sú vyčlenené v návrhu plochy pre prípadné ďalšie plošné nároky na rozvoj nezávadnej výroby - prevádzky , ktoré nebudú svojim hlukom a vibráciami znehodnocovať bývanie a rekreáciu v obci (napr. sklady a pod.) v južnej časti obce (lokalita č. 30 vo výkrese č. 3, 4 a 2c).

Vzhľadom na zámer využívať obec na rekreáciu a cestovný ruch doporučujeme hlučnú prevádzku pily nachádzajúcu sa v tesnej blízkosti Chráneného vtáčieho územia SRCHVU036 Volovské vrchy premiestniť mimo zastavané územie obce , príp. do iného katastrálneho územia, ktoré by disponovalo plochami pre rozvoj týchto činností (v blízkosti nadradenej dopravnej siete a pod.).

Plochy navrhované na polyfunkčné využitie súvisiace s výrobou (bývanie + poľnohospodárska malovýroba realizovaná za podmienok stanovených RÚVZ -agroturistika a pod.) sú navrhované vo východnej časti obce (v blízkosti jestvujúcej ohradenej plochy pre chov koní) .

2.7.4. Rekreácia, cestovný ruch

• Historický vývoj obce Pača a historické pamiatky

Prvá písomná zmienka o obci je z r. 1338. Patrila panstvu Krásna Hôrka. Obyvatelia sa zaoberali pastierstvom a chovom dobytká, obec patrila medzi valaské. V r. 1773 mala 44 usadlostí, v r. 1828 mala 97 domov a 730 obyvateľov. V 19. stor. Pracovali aj v lesoch. Obec bola v r. 1939 – 45 pripojená k Maďarsku. V r. 1952 bolo založené JRD, v r. 1958 namiesto JRD vznikajú ŠM. Od r. 1961 začínajú svoju činnosť prevádzkárne (murárstvo, povozníctvo, autodoprava). V súčasnosti 66% ekonomicky aktívneho obyvateľstva pracuje mimo obec.

o Vymedzenie chráneného územia podľa pamiatkového zákona:

V sídle Pača sa nenachádza pamiatkovo chránené územie ani ochranné pásmo národnej kultúrnej pamiatky.

o Vymedzenie individuálne chránených národných kultúrnych pamiatok:

Názov NKP	č. ÚZPF	parcelné číslo	adresa
Dom ľudový	2439/0	125/1	Pača č. 23, 049 41 Krásnohorské Podhradie

Dom ľudový č. 23 je situovaný bokom od hlavnej cesty, prechádzajúcej obcou v bočnej uličke na miernom kopci. Ide o prízemný objekt obdĺžnikového pôdorysu s pristavanou murovanou mašťou a stodolou. Dom je trojprstorový s radením miestností: predná izba, pitvor s čiernou kuchyňou, komora. Vstup do objektu je z dvorovej fasády cez pitvor. Vstupné dvere sú nové latkové, vstupný otvor je ukončený rovným prekladom. Steny domu sú z váľkov. Predná izba má drevený trámový strop, z ktorého sú pôvodné len trámy a záklop je z nových dosiek. Dlážka je hlinená, omietky nové hladké. Predná izba má tri štvortabuľkové okná, z ktorých dve sú orientované na hlavnú fasádu a jedno do dvora. Naľavo od vstupu do miestnosti v rohu je umiestnená veľká homoľová pec, ktorá bola vykurovaná z čiernej kuchyne. Čierna kuchyňa je s otvoreným ohniskom. Komora je úzka obdĺžniková miestnosť bez okien. Maštal je pokračovaním domu. Je murovaná z kameňa. Hlavná fasáda objektu je ukončená trojuholníkovým štítom. Na priečelí sú symetricky umiestnené dve štvortabuľkové okná, ktoré sú zvýraznené štukovým rámovaním. Štít je zvýraznený plochým štukovým rámovaním, ktoré vo vrchole prechádza do výzdoby v tvare zvončekov. V ploche štítu sú trojuholníkovo rozmiestnené tri povalové vetracie otvory – výzorníky. Dva spodné otvory sú malé štvorcové s hladkým štukovým rámovaním. Tretí výzorník, ležiaci v osi fasády, je väčší, polkruhovo ukončený a jeho štukové rámovanie v spodnej časti má zvončekovú výzdobu. Strecha objektu je sedlová, opatrená tvrdou pálenou krytinou.

Tento objekt je navrhovaný na muzeálne využitie („ľudový dom“), prípadne ako remeselný dvor a pod.

o Vymedzenie pamätihodností obce

V budúcnosti bude možné v prípade záujmu obce v spolupráci s KPÚ Košice, pracovisko Rožňava, vytipovať vhodné objekty tradičnej ľudovej architektúry a ochraňovať ich podľa § 14 pamiatkového zákona ako pamätihodností obce.

o Vymedzenie chránených záujmov z hľadiska archeológie:

Podľa vyjadrenia AÚ SAV – VPS Košice, vydaného pod číslom 789/06-VPS zo dňa 01. 12. 2006, nie sú z katastrálneho územia obce Pača zatiaľ známe archeologické lokality ani ojedinelé archeologické nálezy.

Vzhľadom ku geografickej polohe obce možno predpokladať objavenie zatiaľ neznámych pozostatkov pravekého a stredovekého osídlenie.

Krajský pamiatkový úrad žiada, aby záväzná časť územného plánu obce Pača bola doplnená o povinnosť vyžiadať si v územnom a stavebnom konaní väčších stavieb a líniových stavieb v katastrálnom území obce Pača (z dôvodu ochrany možných archeologických nálezísk), v zmysle § 41 odseku 4 pamiatkového zákona, stanovisko alebo rozhodnutie Krajského pamiatkového úradu Košice.

- **Zhodnotenie výtvarno-estetických pomerov**

Obec Pača je koncová obec s prekrásnou prírodou scenériou narušenou v súčasnosti zanedbanými a burinou zarastenými pasienkami a neesteticky pôsobiacimi oploteniami na TTP nad obcou.

Na západnej strane obce dominuje zráz dramaticky sa dvíhajúci ihneď za hospodárskymi dvormi obytných domov. Na východnej strane obce sa objavujú domy v niekoľkých priestorových plánoch, čo je umožnené miernejším stúpaním terénu.

Ako dominantna a orientačný bod v obci pôsobí kostol nachádzajúci sa v centre obce.

Napriek niektorým nedostatkom v obci (spomenuté zanedbanie kosenia lúk a pasienkov, neesteticky pôsobiace oplotenia na týchto pasienkoch, nedoriešené verejné priestranstvá, neúmerne vysoké niektoré stavby RD a pod.) obec Pača pôsobí na návštevníka relatívne pozitívnym estetickým dojmom.

Pozitívny dojem z obce Pača sa vylepší po odstránení nevhodných oplotení na pasienkoch, pravidelným kosením lúk a pasienkov v okolí obce, estetizáciou verejných priestranstiev v obci a dodržiavaním záväzných regulatívov pri akejkoľvek výstavbe, či prestavbe v obci.

- **Rekreácia**

V obci Pača sa nachádza niekoľko domov využívaných na individuálnu rekreáciu (11).

Zvyšné neobývané domy (cca 20) tvoria potenciál vhodný na rozšírenie tejto formy rodinnej rekreácie.

V obci Pača je však potrebné vybudovať zariadenia zabezpečujúce väčšiu atraktivitu pre turistov, a tým aj ich záujem o pobytovú rekreáciu (rekreačnú lúku v blízkosti lyžiarskeho areálu, cyklotrasy, rozšírenie športového areálu, náučný chodník a pod.)

V návrhu sú vytypované polyfunkčné plochy vhodné na umiestnenie rodinných domov spojených s ubytovaním turistov, ako aj plochy rekreácie a občianskej vybavenosti (južnej a JV časti obce – v nadväznosti na športové a rekreačné plochy), ale aj plochy vhodné na agroturistiku (v SV časti obce).

- **Cestovný ruch**

Vzhľadom na polohu koncovkej obce nachádzajúcej sa v hodnotnom prírodnom prostredí v blízkosti Rožňavy, hradu Krásna Hôrka, či Úhornej, má obec Pača všetky predpoklady na rozvoj v oblasti cestovného ruchu.

V ÚPN – Z Pača- Zmeny a doplnky uvažujeme s dobudovaním technickej infraštruktúry (splašková kanalizácia, ČOV a pod.) a dopravnej infraštruktúry (prístupové komunikácie v novonavrhovaných lokalitách, návrh cyklotrás a pod.), vytvárame ponukové plochy pre rozvoj občianskej vybavenosti (pre obchody, služby- ubytovanie, stravovanie, požičovne bicyklov a lyží a pod.) a športu (rozšírenie športového areálu s možnosťou výstavby kúpaliska, tenisových ihrísk a pod.) a doporučujeme skrášliť životné prostredie (doplniť verejné priestranstvá po zrealizovaní splaškovej kanalizácie, kabelizácii telekomunikačných a elektrických vedení a rekonštrukcii miestnych ciest a chodníkov o prvky urbanistického designu riešenými v jednotnom štýle pre celú obec - smetné koše, lavičky, verejné osvetlenie, verejná zeleň a pod, zrekonštruovať schátralé objekty v obci a pod.)

Vytvorením vhodných podmienok na rozvoj v cestovnom ruchu sa vytvorí dobrá základňa pre rozvoj v oblasti ekonomickej a následne aj sociálnej.

2.8. Vymedzenie zastavaného územia obce

Napriek skutočnosti, že doporučujeme predovšetkým intenzívny spôsob využitia jestvujúcich pozemkov v zastavanom území obce, v ÚPN - O Pača- zmeny a doplnky boli lokalizované plochy extenzívneho spôsobu zástavby, ktoré hranice zastavaného územia k 1. 1. 1990 rozširujú o lokality, ktorými sa zastaviteľné územie obce Pača vymedzuje nasledovne (viď výkres č. 2b a 2c grafickej časti):

- **severnú hranicu** obce tvorí vodojem a severná časť lúky medzi vodojemom a Krásnohorským potokom,
- **východnú hranicu** tvorí Krásnohorský potok, západná hranica lesa pri parcelách č. 255/1 a 263/1 v súčasnosti využívaných na chov koní (lokalita č. 13), ako aj pri parcele č. 281/1 pri strelnici (lokalita č. 18) ďalej južná hranica parcely č. 281/2 287/3 ako aj východná hranica novonavrhovaných plôch č. 19, č. 29, ďalej rozšíreného cintorína záhrad s parcel. číslom 303/6, 323/4, 323/2, 320/2 ako aj novonavrhovaných lokalít č. 20, 21, ďalej novonavrhovaných plôch rekreácie a výroby v južnej časti obce vrátane ČOV,
- **južnú hranicu** tvorí lokalita č. 26 – ČOV, ako aj komunikácia s izolačnou zeleňou spájajúca ČOV s cestou III. tr. III/050159,
- **západná hranica** ostáva zhodná s pôvodnou hranicou zastavaného územia k 1. 1. 1990 okrem rozšírenia južnej a severnej časti obce, a to: v južnej časti je západná hranica rozšírenia o výrobný areál a jeho izolačnú zeleň - západnú hranicu tvorí cesta III. triedy a v blízkosti športovorekreačného areálu túto hranicu tvorí západná hranica parcely č. 756/13, v severnej časti západná hranica je rozšírená o územie ohraničené zo západu okrajom lesa pri miestnej komunikácii až po novonavrhovanú lokalitu č. 12 a vodojem.

2.9. Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území

- Do zastavaného územia obce Pača zasahujú nasledovné ochranné pásma vyznačené vo výkrese č. 2b a 2c grafickej časti:
 - ochranné pásmo cintorína (50 m) zasahuje do jestvujúcich plôch bývania a zelene. V tomto ochrannom pásme nenavrhujeme nové plochy určené na bývanie, sú tu navrhované plochy verejnej zelene, komunikácií peších a automobilových vrátane parkovísk.
 - ochranné pásma pozdĺž vodných tokov (5 m od brehovej čiary – ido o drobné vodné toky), v ktorých je potrebné zamedziť výstavbu a iné nevhodné činnosti v zmysle zákona o ochrane pred povodňami č. 666/2004 Z.z.
 - ochranné pásma vzdušného elektrického vedenia VN (22 kV) – (10 m) – v zastavanom území vzdušné vedenie VN k trafostanici č. 1 a č. 2 doporučujeme viesť káblom v zemi. Novonavrhované vedenia VN (22 kV) k novým trafostaniciam č. 3 a 4 doporučujeme viesť káblom v zemi (s ochranným pásmom = 2 m) aj vzhľadom k ochrane ornitofauny (CHVÚ)- avšak pri realizácii vzdušného vedenia (ako aj u jestvujúceho VN vzdušného vedenia) je nutné zabezpečiť tieto vedenia mechanickými zábranami proti usmrteniu ornitofauny elektrickým prúdom
 - ochranné pásmo STL plynovodu - 8 m má obmedzujúci vplyv na novonavrhovanú výstavbu v južnej časti obce - trasa prechádza súbežne s cestou III. triedy
 - ostatné ochranné pásma inžinierskych sietí (OP vodovodných potrubí - 3 m, OP hlavných kanalizačných zberačov - 3 m, OP ČOV - 20 m a pod.) zasahujú len do verejných priestorov a nemajú obmedzujúci vplyv na navrhovanú výstavbu.
Ďalej je potrebné dodržiavať aj:
 - ochranné pásma pri chove domácich hospodárskych zvierat (ošípané, ovce a pod.) - neumiestňovať v zastavanom území veľký počet ustajnených zvierat – len podľa podmienok RÚVZ (OP = 1 m na každú ošípanú, či ovcu od miesta ustajnenia)
 - ochranné pásmo miestnych biokoridorov - v zastavanom území obce ide o priestory pozdĺž potokov (zhruba zhodné s OP pozdĺž vodných tokov) - tieto je potrebné chrániť, nevyhnutné spevnenie brehov realizovať biotechnickými metódami. Križovania týchto biokoridorov s komunikáciami (cestnými, pešími, cyklistickými) je potrebné riešiť mimoúrovňovo - mostnými konštrukciami s dostatočným voľným priestranstvom pod úrovňou konštrukcie, aby tieto odolali náporu storočných vôd - Q 100.
- V katastrálnom území obce Pača sa nachádzajú tieto ochranné pásma a chránené územia vyznačené vo výkrese č. 6 grafickej časti:
 - pásma hygienickej ochrany vodných zdrojov - PHO I. a II, stupňa jestvujúce a PHO III. stupňa navrhované

(v severnej časti katastra)

- ochranné pásmo cesty II. triedy (pozdĺž cesty II/549) - 25 m
- ochranné pásmo cesty III. triedy (pozdĺž cesty III/050159) - 20 m
- ochranné pásma vzdušných elektrických vedení (22 kV) - 10 m s potrebou umiestnenia mechanických zábran proti usmrteniu ornitofauny elektrickým prúdom
- prieskumné územia: P 11/05 Smolník - Av, Sb rudy, P 28/06 Gemerská Poloma I - mastenec, magnezit-
 - zasahujú v severnej časti katastra, P 38/06 Rožňava -Rákoš - Ag, Cu, Fe rudy - dotýka sa východnej hranice katastra a mierne doň zasahuje v blízkosti „Poliakovej doliny“
- Chránené vtáčie územie SRCHVU036 Volovské vrchy - chránené podľa:
 - ✓ § 2 odstavca 1 (celé katastrálne územie severne od zastavaného územia obce) a
 - ✓ § 2 odstavca 3 (najsevernejšia časť katastrálneho územia obce - nad „Bielou skalou“)
- nadregionálny biokoridor č. NB/5 zasahujúci severný cíp k. ú. obce - pri „Žobráckej Poľane“
- biocentrá regionálneho významu zasahujúce západnú hranicu k. ú. obce (medzi „Okrúhlym hrbom“ , „Bielou skalou“ a pri „Starom vrchu“).
- miestne biokoridory (pozdĺž potokov a v hrebeňových častiach lesných komplexov)
- miestne biocentrá (prameniská potokov, genofondovo významné lokality z hľadiska lesohospodárskeho a pod. - prebrebraté z MÚSES - u)
- ochranné pásmo lesa- 50m.

2.10. Návrh na riešenie záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany a ochrany pred povodňami

Na katastrálnom území obce Pača sa nenachádzajú žiadne priestory vyžadujúce riešenie záujmov obrany štátu.

Z hľadiska požiarnej ochrany si riešenie tohto stupňa územného plánu nevyžaduje podrobnejší návrh (lokalizáciu hydrantov a pod.), tento je predmetom podrobnejších stupňov ÚPD. V minulosti využíva protipožiarna nádrž je v zlom stavebnotechnickom stave, v súčasnosti sa nevyužíva. Návrh doporučuje túto plochu využiť ako vodnú plochu na chov rýb, príp. aj ako polyfunkčnú vodnú plochu (rekreácia a protipožiarna nádrž).

Z hľadiska ochrany pre povodňami sú navrhované tieto opatrenia:

- biotechnické úpravy brehov miestnych potokov v zastavanom území obce (ochrana pred Q 100) – upresniť v ďalších stupňoch ÚPD
- všetky križovania potokov s komunikáciami (cestnými, cyklistickými, pešími) realizovať mostnými konštrukciami mimoúrovňovo (s dostatočným priestorom pod konštrukciou, aby mostná konštrukcia nevytvárala prekážku pretekajúcej vode Q 100).
- potoky v lokalitách s veľkým spádom navrhujeme upraviť vytvorením kaskád na zachytenie Q 100 (upresniť v ďalších stupňoch ÚPD)
- vodnú plochu v severnej časti zastavaného územia obce realizovať s rezervou pre možnosť zvýšenia svojej hladiny v čase špičky povodňových vln.

2.11. Návrh ochrany prírody a tvorba krajiny

2.11.1. Charakteristika územia

Riešeným územím je kataster obce Pača s výmerou 2558 ha. Administratívne patrí do okresu Rožňava, do Košického kraja.

Kataster obce Pača susedí s katastrami obcí Krásnohorské Podhradie, Drnava, Úhorná, Smolník a Rožňava. Územie katastra má prevýšenie 823 m. Najvyšším bodom je kóta 1251 m – „Biele skaly“ a najnižším údolie Krásnohorského potoka – 428 m. Územie môžeme zaradiť do horského typu s relatívnym prevýšením 800-

-1000 m.

Geomorfologicky patrí do sústavy Alpsko – Himalájskej, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie vnútorné Západné Karpaty, oblasti Slovenské rudohorie, celku Volovské vrchy.

Na základe priemetu Generelu nadregionálneho územného systému ekologickej stability (GNÚSES) Slovenskej republiky schváleného uznesením vlády SR č. 319 z 27. apríla 1992 možno konštatovať, že severnou časťou k.ú. prechádza trasa nadregionálneho biokoridoru NB/5.

Z Regionálneho systému ekologickej stability (RÚSES) vypracovaného v decembri 1993 (firmou ARCHEKO Banská Bystrica) vyplýva, že sa v k.ú. nenachádzajú žiadne regionálne biokoridory, avšak na západnej hranici katastra ležia biocentrá regionálneho významu, ktoré sčasti zasahujú aj do katastra obce Pača (medzi „Okrúhlym hrbom“ a „Bielou skalou“ a pri Panskom vrchu“). Z RÚSES –u vyplývajú aj ekostabilizačné opatrenia, ktoré sú podrobnejšie rozobraté v kapitole 2.11.4. tejto správy.

Značná časť katastra obce Pača na sever od zastavaného územia patrí do Chráneného vtáčieho územia Volovské vrchy (dňa 9. 7. 2003 bolo uznesením vlády SR č. 636 zaradené do Národného zoznamu CHVÚ) –
- chráneného podľa § 2 odstavca 1, najsevernejšia časť katastra je chránená podľa odstavca 3.

2.11.1.1. Krajinnoekologická analýza :

• Abiotické zložky

Katastrálne územie obce Pača je tvorené prevažne hornatinami na kryštalickom substráte s hnedými pôdami nenasýtenými až podzolmi, lokálne sa tu vyskytujú aj lužné pôdy glejové a nivné pôdy glejové.

Klimaticky patrí územie do klimatickogeografického typu mierne teplej až chladnej klímy.

V r. 1989 Ďžatko vypracoval agroklimatické členenie Slovenska, podľa ktorého kataster obce Pača spadá do typu mierne teplej až chladnej kotlinovej klímy s týmito charakteristikami:

Symbol	Charakteristika	Sumy teplôt nad 10 °C	Priemerná ročná teplota	Priemerný ročný úhrn zrážok
MT2	mierne teplý	2400-2000	8 – 6	650-800
MT3	mierne teplý	2200-2000	6 – 5	700-900
CH	chladný	menej ako 2000	menej ako 4	viac ako 800

Pomerne nízka kvalita pôd súvisí aj s ich nízkym potenciálom. Z pôdných typov prevažujú hnedé pôdy na kryštaliniku, podzoly, rendziny, hnedé pôdy stredne ťažké. Lokálne sa vyskytujú aj lužné pôdy glejové a nivné pôdy glejové. Typickým znakom týchto pôd je to, že sú to pôdy stredne ťažké, až ťažké.

Vývoj pôd, okrem iných činiteľov, závisí najmä od pôdotvorného substrátu, expozície svahu, jeho sklonu, klímy, vodného režimu, atď.

• Súčasná krajinná štruktúra

Na súčasnej štruktúre krajiny sa podieľajú v nasledujúcej tabuľke uvedené kultúry:

Kultúra	ha	% z celkovej výmery
poľnohospo dárska pôda	339,66	-
celkom:		
z toho:	16,49	0,64
orná pôda	-	-
chmeľnice	-	-
vinohrady	0,03	-
záhrady	-	-
sady	-	-
lúky	323,14	12,63
pasienky		
les	2142,00	83,76
vodné plochy	-	-
zastavané plochy	56,00	2,18

ostatné plochy	20,34	0,79
CELKOM	2558,00	100,00

Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že v rámci poľnohospodárskej pôdy pasienky tvoria až 95 % čo je veľmi vysoké percento.

Z toho dôvodu tu nedochádza k tradičným formám znehodnocovania PPF súvisiaceho z orbou spojenými technologickými postupmi hospodárenia, kde sa často nerešpektujú prírodné podmienky, potenciál pôd, ich náchylnosť na eróziu.

o Lesy a lesná pôda

Lesy predstavujú v krajine najvýznamnejší ekostabilizačný prvok. Výmera lesného pôdneho fondu v k.ú. obce Pača je 2142 ha, čo predstavuje 83,76 % z celkovej výmery katastrálneho územia.

Pôvodné drevinové skladby pre LHC Rožňava kataster obce Pača:

Názov potenciál. typu	%	Optimálne drevinové zloženie	Porastový typ
Extrémne kyslé Bk-DB	2,5	DBZ4, BK3, BO2, JVLP 1	17
Kyslé BK-DB	3,19	DB5, BK2, BO1-2, LIST 1	17
Kamenité BK-DB s JV	0,78	DB5, JVML, LP3, BO1, BK-HB1	17
Kyslé DB-BK	29,64	BK4, DB2, DG, JD2 CL2	16
Svieže DB-BK	4,12	BK6, PB3, LIST1	16
Vlhké DB-BK	0,38	BK4, DB2, DG, JD2, CL2	16
Kamenité DB-BK s LP	3,2	BK5, DBZ2, IHL1, CL2	16
Kyslé BK	20,15	SM3, JD3, BK4, CL	22
Svieže BK	3,38	BK5, JD2, SM3, CL1	22
Živné BK	10,89	BK4, JD2, SM3, CL1	22
Kamenité BK s LP	4,32	BK4, SM2, JD2, CL1	22
Kyslé JD-BK	3,78	SM5, JD2, BK2, CL1	23
Živné JD, BK	7,08	SM4, JD2, BK3, CL1	22
Vrcholové BK	2,07	BK8, JVH2, JRB	15
	95,93		

BK- buk
 DB- dub
 DBZ- dub zimný
 LP- lipa
 BO- borovica
 SM- smrek
 JD- jedľa
 JRB- jarabina
 CL- cenné listnáče

Pôvodné drevinové skladby pre LHC Stará voda kataster obce Pača:

Názov potenc. typu:	%	Drevinové zloženie	Porastový typ
Kyslé JD-BK	11,24	SM4, JD2, BK3, CL1	23
Živné JD-BK	12,87	SM4, JD2, BK3, CL1	22
Kamenité JD-BK	1,66	SM3, JD4, BK3	22
Kyslé JD-BK SM	17,7	SM6, JD2, BK2	23
Živné JD-BK SM	19,77	SM5, JD2, BK3	23
Sutinové JV so SM	6,35	SM4, JD3, BK3, CL	22
Kamenité JD-BK-SM	2,18	SM6, JD2, BK2	23
Vrcholové BK	28,23	BK8, JVH2, JRB	15
	100%		

Rozdiely skutočného a ideálneho porastového zloženia pre LHC Rožňava v katastri obce Pača podľa porastových typov:

Porastový typ (kód)	Porastový typ	Reálne zastúpenie %	Ideálne zastúpenie %	Rozdiel %
11	smrečiny	22,54	-	+22,54
13	boriny	2,69	-	+2,69
14	dubiny	4,25	-	+4,25
15	bučiny	11,46	2,42	+9,04
16	dubové bučiny	24,26	36,79	-12,53
17	bukové dubiny	10,46	9,5	+0,96
18	agátiny	0,06	-	+0,06
22	smrek. jedľ. buč.	13,87	42,5	-28,63
23	buk. jedľ. smreč.	8,44	5	+3,44
24	duby v zmesi s ihlič.	1,38	2	-0,62

Rozdiely skutočného a ideálneho porastového zloženia pre LHC Stará voda v katastri obce Pača:

Porastový typ (kód)	Názov	Reálne zastúpenie	Ideálny stav %	Rozdiel %
11	smrečiny	78,26	0	78,26
15	bučiny	0,49	28,23	27,74
18	agátiny	1,1	0	1,1
22	sm-jd-bučiny	2,12	20,88	-18,76
23	bk-jd-smrečiny	18,03	50,89	-32,86

Sklony terénu LHC Rožňava:

Sklon v %	0 - 20	21 - 40	41 - 50	51+
Podiel %	8,22	37,42	31,69	22,69

- Najrozsiahléjšie lesné spoločenstvo v katastri obce Pača tvoria:

kyslomilné bukové lesy (Ls 5.2. - označenie v grafickej časti - výkres č. 6)

Je to jeden z najrozšírenejších súborov. Zaujíma súvislé plochy obyčajne na pravidelných svahoch a širokých plochých hrebeňoch v nadmorských výškach 400 – 850 m. Pôdy sú piesočnatohlinité až hlinité, s menším obsahom štrku vo zvrškoch. Typologicky patria medzi ilimerizované lesné pôdy. Majú dobré fyzikálne vlastnosti a sú biologicky aktívne.

V súčasnosti tvoria porasty najčastejšie rovnorodé bučiny.

Porasty zatriedujeme medzi lesy výnosové.

- Ďalšími lesnými spoločenstvami v k.ú. obce Pača sú uvedené v poradí od najväčšej po najmenšiu plošnú výmeru:

bukové a bukovo-jedľové kvetnaté lesy (Ls 5.1.)

z toho bukové lesy:

Typickým znakom súboru je jeho umiestnenie v teréne. Zaberá vypuklé reliéfne tvary, zbiehajúce hrebienky a ich čelá s častou povrchovou kamenistou, na minerálne slabých horninách. Sklony svahov bývajú prevažne strmé /40-50%/, vo vyšších polohách exponované na juh. Porasty sú tvorené rovnorodými bučinami a zatriedujeme ich medzi lesy účelové - pôdoochranné.

bukovo-jedľové lesy:

Vyskytuje sa na pravidelných a mierne preliačených svahoch, ich bázach a širokých plochých hrebeňoch. Spoločným znakom pôd je ich zrnitosťné zloženie (prevažujú pôdy hlinité) a značná štrkovitosť v celom profile. Vlhkostná dynamika je veľmi priaznivá, pôdy sú čerstvovlhké. Patria medzi eutrofné hnedé lesné pôdy skeletnaté, slabo humózne a humózne, zriedkavejšie sú mezotrofné podmienky pre rozvoj živnej až heminitrofilnej vegetácie. Z druhov, ktorých kombinácie určujú základné typy fytoocenóz sú najdôležitejšie: *Asperula odorata*, *Dentaria bulbifera*, *Majanthemum bifolium*, *Osyris acetosella*.

V súčasných porastoch sa zmenil vzájomný pomer zastúpenia hlavných drevín, prevažne v prospech smreka. Na mnohých miestach sú dnes rozsiahle smrečiny.

Porasty tohto súboru zaraďujeme medzi lesy hospodárske.

javorovo-bukové horské lesy (Ls 5.3.)

Vyskytuje sa pod Bielou skalou - ide o územné fragmenty prísne viazané na reliéfne tvary s povrchovými kamenitými až balvanovitými sutinami na pravidelných a preliačených svahoch, hrebeňoch, roklinách pod bralami. Geologický podklad tvoria žuly s vysokým obsahom živcov, miestami aj ruly, bridlice. Pôdy sú charakteristické vysokým obsahom skeletu (min. 70 %). Zaraďujeme ich medzi plytké alebo hlbšie surové, rankrové pôdy s priaznivou humusovou formou. Fytoocenózy sa vyznačujú dominantným zastúpením heminitrofilných a nitrofilných druhov - *Lunaria rediviva*, *Mercurialis perennis*, *Glechoma hederacea* ssp. *hirsuta*, *Urtica dioica*.

Lesné porasty tohto súboru si až doposiaľ zachovali také zloženie a zastúpenie drevín, aké bolo v pôvodných lesoch.

Porasty zatrieďujeme medzi lesy účelové - pôdochranné.

teplomilné submediteránne dubové lesy (Ls 3.5.1.):

nachádzajú sa pod „Ostrým vrchom“ a „Capkovým vrchom“.

Tento súbor zaberá ostrovčekovite roztrúsené extrémne reliéfne tvary, najmä vypuklé svahy, zbiehajúce úzke hrebene a ich čelá exponované na juh, s priemerným sklonom 50-60 % v nadmorských výškach 300-800 m.

Geologický podklad tvoria horniny minerálne chudobné, najmä kremence, na ktorých sa vytvorili plytké až stredne hlboké ľahšie pôdy.

Dnešné porasty majú vo väčšine prípadov pôvodné drevinové zloženie.

Zatrieďujeme ich medzi lesy účelové - pôdochranné.

Na regeneráciu porastov treba využívať prirodzenú obnovu, ktorá je najmä v prípade buka a duba dostačujúca.

jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy (Ls 1.3.):

Nachádzajú sa v lokalite „Pod kaplnkou“ a v horných tokoch potokov vytekajúcich z lesnatej časti katastra. Dobre vyvinuté stromové poschodie s voľnejším zápojom a poschodím krovín. Bylinné poschodie budujú prevažne hygrolilné druhy. Synúzia machov je dobre vyvinutá.

Tu sa zachoval aj viacmenej pôvodný charakter s vyvinutým stromovým i krovitým poschodím. Stupeň zachovalosti je čím bližšie k obci, tým nižší, čím bližšie k lesu, tým vyšší.

Porasty patria medzi najvýznamnejšie skupiny spoločenstiev. Zúčastňujú sa na tvorbe krajiny, majú vodoochranný, brehoochranný, vodohospodársky a ekologický význam. Sú najdôležitejšou zložkou funkčného biokoridoru v krajine.

dubovo-hrabové lesy karpatské (Ls 2.1.)

nachádzajú sa hlavne v lokalite „Blažejovo bralo“.

Uľahnutosť, vlhkosť a oglejenie sú najdôležitejšími znakmi pôdneho prostredia tohto spoločenstva. Porasty sa vyskytujú najmä na bázach svahoch na zglejených a illimerizovaných pôdach.

Bylinný podrast je veľmi pestrý s druhmi znášajúcimi zamokrenie: *Aegopodium podagraria*, *Sanicula europaea*, ďalej *Carex pilosa*, *Asperula odorata*, *Lamium luteum*.

Porasty zaraďujeme medzi výnosové lesy.

lipovo-javorové sutinové lesy (Ls 4):

Nachádzajú sa v lokalitách z: SZ od „Bielej skaly“ a SZ od „Čipkovho vrchu“.

Tento málo rozšírený súbor zaberá svahy s veľkou povrchovou kamenitosťou až balvanovitosťou v nadmorských výškach 250-750 m. Geologické podložie tvoria najčastejšie andezity a horniny kryštalínika. Pôdy sú zrnitosťné ľahšie.

Fytocenózy sú charakteristické výskytom druhov reagujúcich na veľkú povrchovú kamenitosť – *Dryopteris filix-mas*, *Dryopteris spinulosa*, ssp. *dilatata*, *Geranium robertianum*, *Lamium luteum*.
Zatriedujeme ich ešte medzi výnosové lesy, ale navrhujeme počas celého vývojového cyklu len veľmi mierne zásahy.

o **Poľnohospodárska pôda**

Poľnohospodársky pôdny fond predstavuje 339,66 ha, čo je 13,27 % z celkovej rozlohy územia.

Tvorí ho: - orná pôda – 16,49 ha – 0,64 %
- pasienky – 323,14 ha – 12,63 %
- záhrady – 0,03 ha

Najväčšiu rozlohu predstavujú trvalé trávne porasty (pasienky).

Charakteristika bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ) z hľadiska vybraných ukazovateľov v k.ú. Pača

Kód BPEJ	Pôdny typ	Pôdny druh	Sklon	Skelet. %	Hĺbka pôdy (cm)	Klimat. región	Erodovateľnosť	EXP
076043135	HPa, HPp	s – l'	3 – 7 7 – 12	10 – 25	60	MT2 MT3	stredne	J
0760535	Hpa, HPp	s – l'	3 – 7 7 – 12	10 – 25	60	MT2 MT3	stredne	S
0779562	HPi, HP, Hpa+HPp	s – t'	3 – 7 7 – 12	25 – 50 50	30 – 60	MT3	stredne	S
0800895	Hpa	s	25 L	50 L	20 a menej	MT3	silno	J-V
0860435	Hpa, HPp	s – l'	7 – 12 3 – 7	10 – 25	60 L	MT3	stredne	J-V
0860445 0860431	HPa, HPp	s – l'	7 – 12 3 – 7	25 – 50	60 a menej	MT3	stredne	J-V
0876465	HPa, HPp	s – t'	3 – 7	50	do 30 cm	MT3	stredne	S
0880785	HPa, HPi	s – t'	3 – 7	50	do 30 cm	MT3	stredne	J-V
0800681 0880881 0880885	HPa, HPp	s – l'	17 – 25	50	do 30 cm	MT3	stredne	V
080985	HP, HPi	s – l'	17 – 25	50	do 30 cm	MT3	slabo	S
0876465	HP+HPi HPa+HPp	s	12 – 17	25 – 50	30 – 60	MT3	stredne	S
0960431 1060435 0960435	HPa, HPp	s – l'	7 – 12 3 – 7	10 – 25	60	CH	silno	J V-Z
0960545	Hpa, HPp	s – l'	7 – 12 3 – 7	10 – 25	60	CH	silno	S
0976461 1076462 1076465	HP	s – l'	12 – 17	50	30 – 60	CH	silno	J-Z
0980685 1080685	HP+HPi Hpa+HPp	s – t'	12 – 17	25 – 50	30 – 60	CH	silno	V-Z J
0980785	HP+HPi HPa+HPp	s – t'	12 – 17	25 – 50	30 – 60	CH	silno	S
0980885 1080885	HP+HPi HPa+HPp	s – t'	17 – 25	25 – 50	30 – 60	CH	silno	J V-S

Vysvetlivky:

HP - hnedá pôda

Ť - pôda ťažká

- HP - hnedá pôda kyslá
- HPa - hnedá pôda kyslá, oglejená
- HPi - hnedá pôda illimerizovaná
- l - pôda ľahká
- s - pôda stredne ťažká

Vzhľadom na svoj potenciál (typologicko-produkčné kategórie) ide v rámci kastrálneho územia celkovo o menej až málo produkčné trvalé trávne porasty. V reálnom využívaní prevažujú málo produkčné TTP.

Pasienky, ktoré sa nachádzajú na území katastra sú v súčasnosti využívané pre pasenie obecných kôz, oviec, kráva a dobytky z neďalekého družstva. Kapacita pastvísk nie je využívaná naplno, lebo okolo 100 – 150 kusov zvierat využíva pastviny na 50 %. Zároveň však je možné konštatovať, že toto extenzívne hospodárenie na pastvinách neumožňuje intenzívnu starostlivosť o ne z ekonomických dôvodov.

Zanedbávanie starostlivosti o pastviny zapríčiňuje ich znehodnocovanie z titulu zarastania krovím a v dôsledku toho využívanie stále tých istých lokalít.

K znehodnocovaniu dochádza aj z dôvodu zanedbávania eliminácie erózných efektov na starých nevyužívaných poľných cestách. V mnohých prípadoch dochádza k odnosu pôdy a vytváraniu až 1 m hlbokých strží.

o Nelesné biotopy:

Prieskumom v teréne boli zistené nasledujúce významné nelesné biotopy :

➤ Pasienky:

Psicové porasty horské

(*Nardo agrostidion tenuis*)

Travno bylenné porasty s dominanciou psice, čučoriedok, vresu, často s náletom smreka, brezy, kosodreviny a borievky. Povrch pôdy je nerovnomerný, kopčekovitý, čomu zodpovedá i mozaikovitá dominancia rastlinných druhov.

Druhové zloženie je tvorené druhmi *Nardus strikta* – Psica tuhá, *Avenella flexuosa* – metluška krivoľaká, *Festuca rubra* – kostrava červená, *Luzula luzuloides* – chlpana hájna, *Vaccinium myrtillus* – brusnica čučoriedková, *Calluna vulgaris* – vres, *Veronica officinalis* – veronika lekárska, *Hypericum maculatum* – ľubovník bodkovaný, ...

Spoločenstvo je významné svojou lokalizáciou. Hrebeňové polohy v nadm. výškach 1000 – 1200 m ho predučili na funkciu vodohospodársku, krajnotvornú, ekologickú a estetickú. Vrcholové polohy lúčneho rázu majú aj rekreačný význam.

Ovsíkové a trojštetové lúky podhorské a horské

Lúky s prevahou stredne vysokých tráv. Druhová bohatosť závisí od stanovišťa. Priemerný počet druhov je 30-40, na nehnojených substrátoch stúpa na 60-70.

Trisetum flavescens – trojšet žltkastý, *Dactylis glomerata* – reznáčka laločná, *Arrhenaterum elatius* – ovsík vyvýšený, *Festuca rubra* – kostrava červená, *Agrostis cacapillaris* – psinček obyčajný, *Anthoxanthum odoratum* – tomka voňavá, *Carum carvi* – rasca lúčna, *Trifolium pratense* – datelina lúčna, *Heracleum sphondylium* – boľševník výskyt v nadmorských výškach 400-900 m.

Spoločenstvo sa nachádza na úpätiach svahov a je pravidelne spásané. Čiastočne na príliš frekventovaných lokalitách je ruderalizované.

Spoločenstvo okrem toho, že plní významnú hospodársku funkciu ochrany pôdy pred eróziou, má význam aj pri zachovaní množstva pôvodných bylenných druhov, teda plní aj funkciu genofondu.

Subxerofilné trávobylenné biotopy

(*Carduo-Brachypodium pinnati*)

Pestré rastlinné spoločenstvá v ktorých prevládajú traviny a byliny. Oproti xerotermným spoločenstvám sa v nich menej nachádzajú poliehavé polokríčky, kríčky a sukulentné druhy rastlín.

Brachypodium pinnatum – mrvica peristá, *Festuca rupicola* – kostrava žliabkatá, *Koeleria macrantha* – ometlina štíhla, *Bromus erectus* – stoklas vzpriamený. *Carex flacca* – ostrica sivá, *C. michelii* – o. Micheliho, *Briza media* – traslica prostredná, *Poa angustifolia* – lipnica úzkolistá, *Cirsium pannonicum* – pichliač panónsky, *Inula hirta* – oman srstnatý, *Linum flavum* – ľan žltý, *Potentilla alba* – nátržník bily, *Polygala major* – horčinka väčšia, *Buphtalmum salicifolium* – volovec vrbolistý, *Coronilla varia* – ranostaj pestrý, *Campanula glomerata* – zvonček kľbkatý.

Spoločenstvo v katastri má význam z hľadiska zachovania biodiverzity, pretože tieto biotypy sú vyvinuté ako travobylinné spoločenstvá na lokalitách xerotermofilných dubových lesov s lipou a sú pomerne ojedinelé v krajine.

➤ **Brehy potokov a vegetácia tečúcich vôd**

Podhorské a krovinné vrby s vrbou krehkou

Spoločenstvá vrbin lemujúce brehy potokov, prevažne v ich horných a stredných častiach. Nahrádzajú a vytláčajú jelšiny v dlhých pásoch.

V stromovom poschodí dominuje vrba krehká – *Salix fragilis*. Porasty sú rozvolnenejšie a dosahujú výšku 10-14 m. Bylinné poschodie je floristicky bohaté s uplatnením lesných druhov, nitrofilných druhov i hygrofilných druhov okolo toku.

V súčasnosti v katastri obce je spoločenstvo zastúpené okolo Krásnohorského potoka. V jeho stromovom poschodí dominujú radové výsadby topoľov euroamerických, ktoré plnia aj funkciu vetrolamov, sú však cudzím prvkom. V širšom okolí sú primiešané druhy ktoré tvoria porastový plášť (trnky, hlohy, ruže).

Svojim zastúpením v krajine má nenahraditeľnú funkciu záchranu biodiverzity, genofondu, ochrany čistoty vôd, brehoochrannú funkciu, estetickú a krajnotvarnú, biokoridoru a trofnú v potravinovom reťazci a mnohé ďalšie.

Prameniská vývery

(*Cardaminion amarae*)

Mokradné pramene vyvierajúce vo forme plošného priesaku a spoločenstvá na ne úzko viazané svojou závislosťou od špecifických mikroklimatických podmienok vytváraných prameňom. Prevládajú cievnaté rastliny s pokryvnosťou 60-80 %, menej machy.

Cardamine amara – žerušnica horká, *Chrysosplenium alternifolium* – slezinovka striedavolistá, *Caltha palustris* – záružlie močiarna, *Myosotis palustris* – nezábudka močiarna. *Lysimachia nemorum* – čerkáč hájny, *Impatiens noli-tangere* – netýkavka nedotklivá, *Carex remota* – ostrica oddialená, *Stellaria alsine* – hviezdica kuričkovitá, starček potočný, *Chaerophyllum hirsutum* – krkoška chlpatá. Machy: *Brachythecium rivulare*, *Mnium punctatum*, *Pellia epiphylla*, *Marchantia polymorpha*.

Spoločenstvo má nezastupiteľnú funkciu v hydrologickom režime krajiny, je zdrojom kvalitnej a čistej vody, pri jej ochrane a kvalite má dôležitú funkciu. Druhy viazané na biotop dopĺňajú biodiverzitu krajiny.

➤ **Nelesná krovinná a stromová zeleň**

❖ Umelé porasty:

Kultúry topoľov

(*Populeto culti euroamericana*)

V katastri obce Pača sú kultúry topoľov výlučne lokalizované ako porasty vysadené v radoch. Sú súčasťou brehových porastov Krásnohorského potoka. Sú pozostatkom výsadby odskúšaných rýchlorastúcich klonov euroamerických topoľov – vysádzaných po II. svetovej vojne pod názvom kanadske topole.

Výpestky používané u nás patria do skupín monoilifera – uprednostňujú svieže, živné pôdy. Majú sklon k vytváraniu nižších, skoro sa rozkonárujúcich kmeňov.

Topole sú zastúpené v brehových porastoch v pomerne hojnom množstve. Plnia funkciu vetrolamov a aj stabilizácie brehov toku, sú však cudzím prvkom.

❖ Kroviny:

Krovinné plášte mezofilných lesov

Charakteristické sú po okrajoch listnatých lesov (dubiny, dubohrabiny) v pahorkatinách a to najmä na južných okrajoch, kde sa vytvárajú 3-4 m plášte. Podľa antropogénnych podmienok sú buď druhovo pestré alebo chudobnejšie (1-2 druhy).

V katastri obce Pača je výskyt viazaný na lokality okraja lesa, ktoré sú ich typickým vhodným stanovišťom – južný lem. Druhovo sú bohaté, zachovali si svoj charakter a plnia svoju funkciu ochrany lesa.

Kry v podraсте a na okraji:

Crataegus monogina, *Carpinus betulus*, *Ligustrum vulgare*, *Viburnum opulus*, *Rubus caesius*, *Cornus sanguinea*, *Pirus communis*, *Prunus spinosa*, *Corylus avellana*, *Lonicera xylosteum*, *Rosa canina*, *Acer campestre*.

Byliny v podraсте:

Lathyrus vernus, Aposeris foetida, Lysimachia nummularia, Vicia silvatica, Pteridium aquilinum, Poa nemoralis, Fragaria vesca, Verbascum tapsiforme, Heracleum sphondylium, Geranium robertianum, Urtica dioica, Ajuga genevensis, Dactylis glomerata, Trifolium medium, Pulmonaria officinalis, Luzula pilosa, Euphorbia amygdaloides, Melica nutans, Asperula odorata, Viola silvatica, Glechoma hederacea ssp. hirsuta, Mycelis muralis, Hieracium bifidum, Veronica officinalis, Scrophularia nodosa, Galeopsis tetrahit, Moehringia trinervia, Senecio fuchsii, Melittis melisophyllum, Festuca gigantea, Calamintha cinopodium, Dryopteris filix-mas.

Je to typický funkčný biokoridor charakteristický svojim ekotonovým efektom: styk les - voľná krajina. Je refúgiom zvere, hmyzu, vtáctva a genofondovou základňou všetkých existujúcich druhov.

Trnkové kroviny

V typickej forme sú to nepreniknuteľné husté, 2-4 m široké pásy mezofilných kriačín, výraznej fyziognómie, na širších plochách miestami tiež s prerastajúcimi stromami so šľavnatými plodmi (plané hrušky, jablone, čerešne) alebo aj inými pionierskymi lesnými drevinami. Porasty kriačín tvoria prevažne trnité a malolité druhy krov (trnka, hlohy, ruže, ostružiny), ku ktorým sa najmä po okrajoch pripájajú početné ďalšie druhy svetlomilných krovín. V mladších fázach vývoja alebo na ekologicky extrémnych stanovištiach, napr. na plytkých skalnatých pôdach, priestorovo úzkych biotopoch, vo vyšších chladnejších polohách a pod. môžu prevládať zárazy z 1-2 druhov (trnka, agát, ostružiny), ktoré sú medzernaté, nesúvislé a s bohatším podrastom z lemových a suchomilných rastlín.

Ich výskyt je v krajine pomerne hojný, no vzhľadom na svoj význam nepostačujúci. Charakterizuje ich situačný zápis: zakmenenie 0,7 výška 2-3 m (4m)

Prunus spinosa 45
Rosa canina 20
Euonymus europaea 10
Acer campestre 15
Sambucus nigra 5
Crataegus monogyna 5

V podraсте:

ruderálne poľné buriny a lúčne druhy, s nárokmi na živiny a dusík.

Spoločenstvo je jediným nezastupiteľným svojho druhu významným biokoridorom z hľadiska genofondu, potravinového reťazca, refúgia, biodiverzity, mikroklimy, i ako zložka úspešného radu (príprava a ochrana pre vývoj stromov).

Trnkové lieštiny

Kriačiny širolistového typu nahradzujú predošlé spoločenstvo v teplejších polohách, na skalnatejších bázických a vyvrelinových horninách. Fyziognomicky úplne prevláda lieska, ktorá svojim košatým vzrastom a veľkou výmladnosťou silne zatieňuje svetlomilné a náročnejšie kry alebo ich vytlačá na okraje porastov, zvlášť na pôdach pre ne ekologicky menej vhodných. Najčastejšie bývajú na širokých lúčnych medziach.

V súčasnosti ich výskyt na území katastra je viazaný na JZ expozície. Z časti sú potláčané na okrajoch trnkovými krovinami.

Charakterizuje ich nasledujúce druhové zloženie:

vedúcu úlohu preberá *Corylus avellana* – lieska obyčajná a k nej sa len v podradnom množstve pridružujú niektoré iné druhy krov ako *Prunus spinosa* – trnka obyčajná, *Rosa canina* – ruža sivá, *Crataegus monogyna* – hloh jednosmenný, *Acer campestre* – javor poľný, *Lonicera xylosteum* – zemolez obyčajný a i. Na plytkých pôdach sa okrem toho viac uplatňuje *Cornus mas* – drieň obyčajný, *Viburnum lantana* – kalina siripútková, *Euonymus verrucosa* – bršlen bradavičnatý, *Sorbus aria* – jarabina mukuňová, *S. torminalis* a pod. Vnútro lieštin je preda len svetlejšie (bočné svetlo cez neolistené okraje), a tak podrast, inak druhovo podobný (avšak s menším zastúpením nitrofilných rastlín), je oveľa bohatší a poznačený niektorými lesnými druhmi ako napr. *Asarum europaeum* – kopytník európsky, *Pulmonaria officinalis* – pľúcnik lekársky, *Galium schultesii* – lipkavec Schultesov, *Polygonatum multiflorum* – kokorík mnohokvetý, *Melica nutans* – mednička ovisnutá, *Campanula trachelium* – zvonček žihľavolistý, *Stellaria holostea* – hviezdica veľkokvetá, *Poa nemoralis* – lipnica hájna a iné.

Spoločenstvo svojim charakterom indikuje lokality s teplejšími polohami, živinami dobre zásobené pomerne stabilné. Tvorí úspešný článok vo vývoji k lesu buko-dubovému. Druhy drevín, ktoré sa prirodzene vyselektujú, budú tvoriť kostru lesa.

Spoločenstvo má významný potravinový, refúgiový, genetický a ekologický potenciál.

➤ Antropogénne biotopy

Záhrady ovocných drevín extenzívne

Trvalé kultúry ovocných drevín (hrušky, jablone, slivky...) založené na antropogénnych pôdach alebo lúkach a pasienkoch.

Sady a záhrady sú viazané na obec a okolie domov. Boli umelo vysadené. Vekom sa zapojili do krajiny. Sú tam staršie jedince jabloní, sliviek, čerešní v rovnomernom spone, po okrajoch sa stromy prelínajú s vegetáciou okolitej krajiny. V podrade sú lúčne druhy bylín pelínajúce sa s lesnými i ruderálmi: *Carum carvi*, *Poa pratensis*, *Dactylis glomerata*, *Taraxacum off.*, *Symphytum off.*, *Veronica off.*, *Aegopodium podagraria*, *Glechoma hed. ssp. hirsuta*, *Festuca pratensis*, *Lolium perene*, *Poa annua*, *Chrysanthemum leucanthemum*, *Geranium pratense*...

Sady a záhrady sú v obci významným krajinotvorným, estetickým a genofondovým prvkom. Tvoria plynulý prechod a izolačný plášť medzi poľnohospodárskou krajinou. Sú refúgiami zvere, vtáctva, užitočného hmyzu, genofondom bylín, ovocných drevín i významnou súčasťou potravinového reťazca.

Biokoridory v kultúrnej krajine

Dobre vyvinuté stromové i krovinné poschodie s hustým alebo pozvoľným zápojom. Bylinné poschodie budujú prevažne druhy lúčne, lesné, čiastočne ruderalne i nitrofilné v závislosti od prevažujúceho vplyvu okolia.

Spoločenstvo sa vyvinulo ponechaním ovocných drevín i lesných drevín bez zásahu v poľnohospodárskej krajine. Tu postupne nadobudlo typický zmiešaný charakter drevín lesných, plevelných, ovocných a stanovištne podmienených. Na vlhšom úžľabinovom reliéfe sa darí vrbe rakyte, jelší lepkavej, baze čiernej, osike, na suchších stanovištiach ovocným drevinám – orech, čerešňa vtáčia. Okolie – lemy tvoria kry: trnky, hlohy, baza, drienka, černice, ... Lemy i celý pás tvoria nepreniknuteľnú stenu s rozličným výškovým rozmiestnením.

(*Salix capraea*, *Salix capraea*, *Populus tremula*, *Cerasus avium*, *Betula verrucosa*, *Sambucus nigra*, *Sambucus ebulus*, *Cornus sanguinea*, *Rosa canina*, *Rubus caesius*)

Spoločenstvo svojou druhovou pestrosťou, etážovitosťou, charakterom líniovej štruktúry sú ojedinelým a vzácnym elementom v poľnohospodárskej krajine. Tvoria prípravné a často aj funkčné štádium biokoridoru, refúgium i hniezdišťa a majú interakčný vplyv vo voľnej krajine.

Degradované ovsíkové lúky nížinné a podhorské

Spoločenstvo vzniklo na prírodných lokalitách ovsíkových lúk nížinných a podhorských. Degradáciou (znehodnotením)- ochudobnením pôdy, mnohé druhy zanikli a vytvorili sa len monokultúrne lúky alebo ochudobnené lúky.

V súčasnosti sa na lúkach striedajú fragmenty spoločenstva. *Desehampsia caespitosa* – metlica trstnatá a *Calamagrostis epigeios* – smlz kroviskový. Miestami *Phleu prantense* – timotejka lúčna. Ojedinele sa vyskytujú aj pôvodné druhy hodnotných tráv, ale tie sú na ústupe. Sporadicky sú druhy vlhkomilné alebo suchomilné, v závislosti od mikropodmienok. Najčastejšie však burinové druhy.

Spoločenstvo nie je hodnoté ani vzácné, plní však funkciu ochrany pôdy pred eróziou a ďalšou degradáciou.

○ **Sídelné a technické prvky (antropogénne):**

Energovody a produktovody

Rozvoj územia limitujú a prípadný bariérový efekt vytvárajú hlavne povrchové energovody, príp. podzemné produktovody.

Obec Pača je zásobovaná STL zemným plynom (vedenia sú podzemné). Ďalej je obec zásobovaná elektrickou energiou (vedenia el. energie 22 kV sú vzdušné, patria k bariérovým prvkom – najmä pre ornitofaunu).

Dopravné línie a objekty

Katastrálnym územím obce Pača prechádza cesta II. triedy II/549 (JV časťou), ďalej cesta III. triedy (III/050159), ktorou je obec Pača spojená s Krasnohorským Podhradím. Zastavaným územím obce prechádzajú miestne komunikácie. Lesy v k.ú. obce sú popretkávané lesnými cestami.

Všetky tieto cesty sú bariérovými prvkami pre faunu. Špecifickým stresovým javom sú prístupové poľné komunikácie, ktoré sú nevhodne vedené kolmo na vrstevnice.

Poľnohospodárske objekty

V k.ú. obce Pača sa nenáchadza hospodársky dvor poľnohospodárskeho družstva. Poľnohospodárska pôda je v užívaní: LAIRD Brzotín, a. s., SHR - Ing. Igor Zagiba a spoločnosťou majiteľov lesa a pasienkov - Pozemkové spoločenstvo v Pači.

Lesohospodárske objekty a vodohospodárske objekty

Jedná sa o objekty slúžiace lesohospodárskym účelom v katastri obce. K vodohospodárskym objektom v k.ú. obce patria 4 vodné pramene a 2 vodojemy.

Sídelná vegetácia

Za sídelnú vegetáciu v obci Pača môžeme považovať trvalé kultúry ovocných drevín (hrušky, jablone, slivky,...) založené na antropogénnych pôdach v blízkosti domov, popri cestách, alebo na lúkach a pasienkoch, kde po okrajoch prelínajú s vegetáciou okolitej krajiny.

V podraсте sú lúčne druhy bylín prelínajúce sa s lesnými i ruderálmi: *Carum carvi*, *Poa pratensis*, *Dactylis glomerata*, *Lolium perene* a iné.

Pozdĺž potokov pretekajúcich obcou rastú hydrofilné druhy rastlín a krovín. V predzáhradkách rodinných domov a v blízkosti občianskej vybavenosti (kultúrny dom, dom smútku a pod.) sú vysadené smrek, jedle a okrasné kry (tuje a pod.)

Rekreačno-oddychové, športové a kultúrno-historické objekty

V katastrálnom území obce Pača sa mimo zastavaného územia nachádza 1 chata v minulosti rekreačne využívaná. Športové plochy sa nachádzajú v zastavanom území obce (futbalové ihrisko, strelnica – klzisko) a území naň nadväzujúcim (lyžiarsky vlek so svahom, ktorý je v súčasnosti znehodnotený nevhodne ohradenými pastvinami).

V obci sa nachádza kostol, ktorý nie je zapísaný v ÚZPF a ľudový dom s parc. č. 1125/1, ktorý je národnou kultúrnou pamiatkou zapísanou v ÚZPF pod č. 2439/0.

• Zoologický rozbor záujmového územia

Z hľadiska zoologického sa v záujmovom území nachádzajú tri rozhodujúce typy spoločenstiev:

Vodné spoločenstvá Krásnohorského potoka – významný biotop vodných a vo vode žijúcich živočíchov (pri prechode zastavaným územím ovplyvnený úpravou potoka)

Spoločenstvá svahov, lúk a pasienkov – stabilnejšie ekosystémy s charakterom ekotonálnych spoločenstiev so zvýšenou druhovou diverzitou

Spoločenstvá lesov a horných častí hornatín – sú to najstabilnejšie ekosystémy s typickou zoocenózou lesných porastov. Majú rozhodujúci význam pre funkčnosť systému biocentier a biokoridorov terestrických (suchozemských) organizmov.

2.11.2. Ochrana krajiny a významné krajinárske a ekologické štruktúry

• Územná ochrana prírody

- Katastrálne územie obce Pača sa v zmysle zákona NR SR č. 534/2002 Z.z. o ochrane prírody nachádza v 1. stupni ochrany.
- Do katastrálneho územia obce Pača zasahuje sústava chránených území Natura 2000, konkrétne **Chránené vtáčie územie Volovské vrchy**, ktoré je vymedzené v grafickej časti (výkres č. 6) na dve plochy, z ktorých severnejšia je chránená podľa § 2 odstavca 3 a územie od „Bielej skaly“ južnejšie je chránené podľa § 2 odstavca 1.
Jedná sa o následovné parcely: 1446/1, 1446/2, 1446/3, 1446/4, 1508/1, 1508/2, 1512/1, 1512/3, 1514, 1548, 1558/1, 1559/1, 1559/2, 1559/3, 1560/2, 1598, 1609/1, 1609/2, 1620/1, 1641, 1642, 1643, 1651,

1653/1, 1653/2, 1653/3, 1653/4, 1653/5, 1806/1, 1833, 1834/1, 1834/2, 1834/3, 1835, 1836/1, 1836/2, 1836/3, 1836/4, 1856, 1857/1, 1857/2, 1857/3, 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1863, 1864, 1865, 1866, 1867, 1868/1, 1868/2, 1869.

- o Na území katastra sa taktiež nachádzajú viaceré **biotopy európskeho alebo národného významu**, kde na zasiahnutie do nich je potrebný súhlas orgánu ochrany prírody (viď výkres č. 6 grafickej časti a nasledujúci zoznam zaznamenaných biotopov) :

Kr Krovínové a kričkové biotopy

Kr3	Sukcesné štádia s borievkou obyčajnou
Kr7	Trnkové a lieskové kroviny

Tr Teplomilné a suchomilné travinno-bylinné porasty

Tr7	Mezofilné lemy
Tr8	Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte

Lk Lúky a pasienky

Lk1	Nížinné a podhorské kosné lúky
Lk3	Mezofilné pasienky a spásané lúky

Br Nelesné brehové porasty

Br6	Brehové porasty deväťsilov
-----	----------------------------

Ls Lesy

Ls1.3	Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy
Ls2.1	Dubovo-hrabové lesy karpatské
Ls3.51	Teplomilné submediteránne dubové lesy
Ls4	Lipovo-javorové sutinové lesy
Ls5.1	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ls5.2	Kyslomilné bukové lesy
Ls5.3	Javorovo-bukové horské lesy
Ls8	Jedľové a jedľovo-smrekové lesy

X Ruderálne biotopy

X1	Rúbaniská s prevahou bylín a tráv
X2	Rúbaniská s prevahou drevín
X3	Nitrofilná ruderálna vegetácia mimo sídel
X5	Úhory a extenzívne obhospodarované polia
X7	Intenzívne obhospodarované polia
X8	Porasty invázií neofytov

- **Územné systémy ekologickej stability**

Na základe priemetu GNÚSES a RÚSES možno konštatovať, že severnou časťou k.ú. obce Pača prechádza nadregionálny biokoridor NB/5 a východnej hranice katastrálneho územia sa dotýkajú biocentrá regionálneho významu (východne od „Bielej skaly“ a takisto východne od „Starého vrchu“).

V blízkosti prameňa Krásnohorského potoka JZ od „Bielej skaly“ sa nachádza lokalita genofondovo významných druhov fauny a flóry.

Pre obec Pača v októbri 1996 vypracovala Ing. Kotlárová Miestny územný systém ekologickej stability, ktorého základ bol prebratý do riešenia komplexného návrhu katastrálneho územia obce ako aj ochrany prírody a tvorby krajiny (výkres č. 6 grafickej časti).

- **Prírodné zdroje :**

Ochrana lesných zdrojov

Ochrana lesných zdrojov sa zabezpečuje zákonom NR SR č. 326/2005 Z.z. o lesoch.

Ochrana vodných zdrojov

Ochrana vodných zdrojov sa zabezpečuje Zákonom č. 364/2004 Z.z. o vodách.

Zastavaným územím obce Pača pretekajú drobné vodné toky Pačanský potok, Lazný potok a Čurdov potok. V k.ú. obce Pača sú situované vodné zdroje – č. 2, č. 10, Za humnami, Kušova dolina,

Pod kaplnkou a Hamunkov vrch. Ochranné pásma I. a II. stupňa týchto vodných zdrojov boli vymedzené rozhodnutiami býv. ONV OPLVH Rožňava a Okresného úradu Rožňava.

Je potrebné rešpektovať hranice ochranných pásiem vodných zdrojov.

Ochrana pôdnych zdrojov

Ochrana pôdnych zdrojov sa zabezpečuje Zákonom č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy v zmysle vyhlášky MP SR č. 508 / 2004.

Ochrana dochovávaných genofondových zdrojov

Ochrana dochovávaných genofondových zdrojov sa zabezpečuje Zákonom NR SR č. 543/2002 o ochrane prírody a krajiny, vyhláškou č. 211/1958 o chránených druhoch rastlín a vyhláškou SNR č. 125/1965 o ochrane voľne žijúcich živočíchov.

V k.ú. obce Pača je potrebné chrániť dve významné lokálne mokrade: pramenisko 1 na SZ okraji obce a Jazierko po ľavej strane Krásnohorského potoka.

• **Pamiatkový fond a významné krajinné štruktúry:**

○ **Pamiatkový fond**

Vymedzenie chráneného územia podľa pamiatkového zákona:

V sídle Pača sa nenachádza pamiatkovo chránené územie ani ochranné pásmo národnej kultúrnej pamiatky.

Vymedzenie individuálne chránených národných kultúrnych pamiatok:

Názov NKP	č. ÚZPF	parcelné číslo	adresa
Dom ľudový	2439/0	125/1	Pača č. 2, 049 41 Krásnohorské Podhradie

Dom ľudový č. 23 je situovaný bokom od hlavnej cesty, prechádzajúcej obcou v bočnej uličke na miernom kopci. Ide o prízemný objekt obdĺžnikového pôdorysu s pristavanou murovanou mašťalou a stodolou. Dom je trojpriestorový s radením miestností: predná izba, pitvor s čiernou kuchyňou, komora. Vstup do objektu je z dvorovej fasády cez pitvor. Vstupné dvere sú nové laťkové, vstupný otvor je ukončený rovným prekladom. Steny domu sú z válkov. Predná izba má drevený trámový strop, z ktorého sú pôvodné len trámy a záklop je z nových dosiek. Dĺžka je hlinená, omietky nové hladké. Predná izba má tri štvortabuľkové okná, z ktorých dve sú orientované na hlavnú fasádu a jedno do dvora. Naľavo od vstupu do miestnosti v rohu je umiestnená veľká homoľová pec, ktorá bola vykurovaná z čiernej kuchyne. Čierna kuchyňa je s otvoreným ohniskom. Komora je úzka obdĺžniková miestnosť bez okien. Mašťal je pokračovaním domu. Je murovaná z kameňa. Hlavná fasáda objektu je ukončená trojuholníkovým štítom. Na priečelí sú symetricky umiestnené dve štvortabuľkové okná, ktoré sú zvýraznené štukovým rámovaním. Štít je zvýraznený plochým štukovým rámovaním, ktoré vo vrchole prechádza do výzdoby v tvare zvončekov. v ploche štítu sú trojuholníkovo rozmiestnené tri povalové vetracie otvory – výzorníky. Dva spodné otvory sú malé štvorcové s hladkým štukovým rámovaním. Tretí výzorník, ležiaci v osi fasády, je väčší, polkruhovo ukončený a jeho štukové rámovanie v spodnej časti má zvončekovú výzdobu. Strecha objektu je sedlová, opatrená tvrdou pálenou krytinou.

Vymedzenie pamätihodností obce:

V prípade záujmu obce je možné v spolupráci s KPÚ Košice, pracovisko Rožňava, vytypovať vhodné objekty tradičnej ľudovej architektúry, spraviť ich zoznam, schváliť tento zoznam na obecnom zastupiteľstve a ochraňovať ich podľa § 14 pamiatkového zákona ako pamätihodnosti obce.

Vymedzenie chránených záujmov z hľadiska archeológie:

Podľa vyjadrenia AÚ SAV – VPS Košice, vydaného pod číslom 789/06 - VPS zo dňa 01.12. 2006, nie sú z katastrálneho územia obce Pača zatiaľ známe archeologické lokality ani ojedinelé archeologické nálezy.

Vzhľadom ku geografickej polohe obce možno predpokladať objavenie zatiaľ neznámych pozostatkov pravekého a stredovekého osídlenia.

Krajský pamiatkový úrad žiada, aby záväzná časť územného plánu obce Pača bola doplnená o povinnosť vyžiadať si v územnom a stavebnom konaní väčších stavieb a líniových stavieb v katastrálnom území obce Pača (z dôvodu ochrany možných archeologických nálezísk), v zmysle § 41 odseku 4 pamiatkového zákona, stanovisko alebo rozhodnutie Krajského pamiatkového úradu Košice.

o **Iné krajinné štruktúry**, ktoré je potrebné chrániť v katastrálnom území obce sú:

- v posledom období bol blízky extavilán obce znehodnotený nevhodným oplotením jednotlivých pastvín. Je potrebné tieto pastviny nechať bez oplatenia a zabezpečiť ich využívanie.

okrem týchto pasienkov je potrebné chrániť:

- trnkové kroviny, trnkové lieštiny, psicové porasty horské, ovsíkové a trojštetové lúky podhorské a horské, subxerofilné trávno bylenné biotopy, podhorské a krovinné vrbiny s vrbou krehkou, prameniská a vývery, ako aj antropogénne biotopy ako: záhrady ovocných drevín extenzívne ako aj degradované ovsíkové lúky nížinné a podhorské a pod.
- väčšia časť katastra obce sa nachádza v Chránenom vtáčom území z dôvodu hniezdenia mnohých chránených druhov vtákov. Z tohto dôvodu je potrebné nenarušovať existujúcu krajinnú štruktúru nevhodnými zásahmi.

2.11.3. Enviromentálne problémy

Enviromentálne problémy v k.ú. obce Pača sa týkajú znečisťovania pôdy, vody, či ovzdušia.

• Znečisťovanie a erózia pôdy:

- o V k.ú. Pača sa jedná o kontamináciu pôdy:
 - v oblasti geochemických anomálií ortute s častým zvýšeným Hg - miestami mierne prekračuje hygienický limit 0,5 ppm. Vyskytuje sa v slaborozpustných formách (ide o lokality medzi „Ostrým vrchom“ a zastavaným územím obce Pača – juhozápadná časť katastra), miestami výrazne prekračuje hygienický limit až 1,5 ppm Hg (ide o západnú a severnú časť katastra)
 - v oblasti geochemických anomálií arzénu s častým miernym zvýšením obsahu As. Zvýšenie nepresahuje hygienický limit. Vyskytuje sa v slaborozpustných formách 7,5 – 20 ppm (JZ časť katastra).
- o Orná pôda je tu zastúpená malým percentom, jej vplyv na eróziu je zanedbateľný
- o Značná náchylnosť pôd na vodnú eróziu súvisí s geologickým podložím, ktorý v prevažne časti katastrálneho územia tvoria horniny kryštalinika (hoci svahy sú zatravnené, erózia pôsobí na odkrytých častiach pôd, rôznou formou narušených. Pri svahovej dĺžke 200 m dochádza k odnosu pôdy a to až okolo 10 a často aj viac ton z hektára za rok).
K zvyšovaniu pôdnej a vodnej erózie prispieva nevhodné hospodárenie v lese a aj vo voľnej krajine, či na PP (výstavba nespevnených zemných ciest a zväžanie v lese bez odvedenia vody, jednoetážové rovnoveké monokultúry, vymývanie brehov tokov z dôvodu absencie brehových porastov , nekontrolované výrubu a kľčovanie porastených medzí, nespevnené poľné cesty a vodná erózia vo výmoľoch, nové nespevnené prejazdy na lúkach, na okrajoch ciest a pod.).

• Znečisťovanie vody

na znečisťovaní povrchových a podpovrchových vôd v k.ú. obce Pača sa podieľajú hlavne:

- divoké skládky TKO v blízkosti vodných tokov
- absencia splaškovej kanalizácie a ČOV v obci

• Znečisťovanie ovzdušia

Znečisťovanie ovzdušia je v k.ú. obce Pača nízke - cestná doprava je minimálna - jedná sa o neprejazdnú koncovú obec, cesta II. triedy II/549 zasahuje do územia len okrajovo a prechádza lesom.

Sčasti sa vo vyšších polohách môže vyskytnúť diaľkovým prenosom znečistenie plynovými exhalátmi prenesenými z vyšších vrstiev atmosféry z Jelšavy – Lubeníka, príp. z Krompách, či Turne nad Bodvou.

Podľa RÚSES patrí k.ú. obce Pača medzi obce s priaznivou štruktúrou extravilánu (0,6 – 0,7) a obec Pača je hodnotená ako obec s priestorovou štruktúrou intravilánu priemernou (0,41 - 0,5).

2.11.4. Opatrenia na zabezpečenie ekologickej stability, zachovania prírodných zdrojov a biodiverzity

V krajine je potrebné zachovať ekologickú rovnováhu a trvalo zaistiť možnosť využitia jej produkčných a mimoprodukčných funkcií. Zároveň je potrebné zamedziť narušeniu funkčného potenciálu krajiny následkom činnosti človeka. Z týchto dôvodov je potrebné:

- ❖ zabezpečiť ochranu **Chráneného vtáčieho územia SRCHVU036 Volovské vrchy** vyznačeného v grafickej časti - výkres č. 6 (t. j. takmer celé katastrálne územie obce Pača okrem južnej časti zastavaného územia obce a jeho blízkeho extravilánu), nakoľko sa tu vyskytujú vzácne druhy vtákov.
- ❖ zabezpečiť ekologickú stabilitu ochranou týchto **ekologicky významných prvkov**:
 - nadregionálny biokoridor NB/5 prechádzajúci severnou časťou katastra (prevzatý z GNÚSES)
 - regionálne biocentrá zasahuje do najvýchodnejšie časti katastra (v blízkosti „Okrúhleho hrbu“, „Bielej skaly“ a „Starého vrchu“).
 - prvky kostry MÚSES:
 - miestne biocentrá:
 - prameniská potokov
 - genofondovo významné lokality z hľadiska lesohospodárskeho
 - miestne biokoridory:
 - brehové a pobrežné porasty pozdĺž všetkých potokov (šírka týchto navrhovaných biokoridorov je cca 20 – 50 m, v zastavanom území cca 5 – 20 m).
 - hrebeňové časti lesných komplexov a lemy lesov (šírka biokoridorov v týchto lesných biocenózach sa pohybuje okolo 50m, pri prechode poľnohospodárskou krajinou cca 15 – 20 m). Križovania biokoridorov s komunikáciami (cyklistickými, pešími, cestnými) navrhujeme realizovať mimoúrovňovo (mostnými konštrukciami s dostatočnou podchodnou výškou).
 - priestory krajinnoeologických komplexov (KEK):
 - priestor č. 1 – komplex lesov (kyslomilné bukové lesy, jaseňovo – jelšové podhorské lužné lesy, dubovo – hrabové lesy karpatské, teplomilné submediteráne lesy dubové, lipovo – javorové sutinové lesy, bukové a jedľovo – bukové kvetnaté lesy, javorovo – bukové horské lesy) a psicové porasty – horské, ovsíkové a trojstetové lúky podhorské
 - priestor č. 2 – komplex lúk a pasienkov (krovinné plášte mezofilných lesov, trnkové kroviny, trnkové lieštiny, ovocné záhrady extenzívne a degradované ovsíkové lúky nížinné a podhorské).
 - V k.ú. obce Pača je potrebné chrániť dve významné lokálne mokrade: pramenisko 1 na SZ okraji obce a jazierko po ľavej strane Krásnohorskeho potoka.
- ❖ zabezpečiť **ekostabilizačné opatrenia na lesnej pôde**:

Hospodárenie na lesnej pôde je zabezpečované prostredníctvom LHP (Lesného hospodárskeho plánu). V r. 1996 bol vypracovaný pre k.ú. obce Pača Ing. Katarínou Kotlárovou MÚSES, ktorý je potrebné pri tvorbe nového LHP rešpektovať a eliminovať negatíva súčasného hospodárenia na LP.

Ekostabilizačné opatrenia na lesnom pôdnom fonde spočívajú v ekologicky optimálnych spôsoboch hospodárenia na lesnej pôde. Z MÚSES- u vyberáme ekol. opatrenia na plošne najrozsiahlých typoch potenciálnej vegetácie:

 - kyslé dubové bučiny

Pôvodné spoločenstvo: Pôvodné porasty tvoril najmä buk, ktorého vysoká biologická aktivita na týchto lokalitách spôsobovala, že ostatné dreviny sa vyskytovali len v malej miere.
Návrh drevinovej skladby: bk 3, dbz 3, bo 1, cenné list. 1
Výstavba porastov: Vertikála výstavba porastov bude dvojrstvová, prechodne aj trojrstvová.
Ohrozenie: Porasty súboru sú ohrozované najčastejšie degradáciou pôdy, mrazom a námrazou.
 - kyslé bučiny

Pôvodné spoločenstvo: Pôvodné porasty mali charakter bučín s ojedinelými dubmi a jedľou v rozličnom zastúpení. Na niektoré lokality už dub nezasahoval, takže porasty tvorili buk s malou primiešaninou jedle.
Návrh drevinovej skladby: sm 3, dbz 3, bk 3, cenné listnáče 1
Výstavba porastov: Štruktúra porastov trojrstvová
Ohrozenie: Degradácia a erózia pôd

- živné jedľové bučiny

Pôvodné spoločenstvo: Hlavné dreviny pôvodných porastov – buk, jedľa a smrek vytvárali stabilné a vysokoprodukčné porasty. Vtrúsené boli cenné listnáče – javor horský a brest horský, z ihličnatých drevín sa ojedinele vyskytoval smrekovec.

Výstavba porastov: V prevažnej miere treba počítať s výberovkou štruktúrou porastov pri skupinovom usporiadaní hlavných drevín.

Ohrozenie: Porasty sú ohrozované vetrom, snehom, námrazou a hnilobami. Veľkým nebezpečím pre obnovu porastov je silné zaburinenie.

- kamenité jedľové bučiny

Pôvodné spoločenstvo: Zloženie pôvodných porastov bolo vo veľkej miere ovplyvnené extrémnosťou lokalít. Popri buku sa väčšinou mierou na zložení porastov podieľali cenné listnáče, najmä brest horský a javor horský. Primiešaná bola jedľa a ojedinele aj smrek a smrekovec.

Návrh drevinovej skladby: sm 4, jd 3, bk 2, cenné list. 1

Výstavba porastov: Štruktúra porastov bude trojvrstvová až výberková s ostrovčekovým až skupinovým usporiadaním hlavných drevín v hornej vrstve.

Ohrozenie: eróziou, suchom a vetrom.

- sutinové javoriny so smrekom

Pôvodné spoločenstvo: Tvorí ich zmiešanina cenných listnáčov (vajor horský, brest horský, jaseň) a buka so spoluúčasťou jedle v stredných a smreka vo vyšších polohách.

Návrh drevinovej skladby: sm 3, jd 2, bk 2, cenné listnáče 2, ostatné ihličnany 1

Výstavba porastov: Štruktúra porastov bude výberková, so značnou diferenciáciou vo vertikálnom smere.

Ohrozenie: Porasty sú ohrozované zaburinením, vetrom, námrazou a eróziou.

- jaseňové jelšiny:

Pôvodné spoločenstvo: V pôvodných porastoch sa vo vysokom zastúpení objavovala jelša lepkavá, menej jaseň. V podhorských a horských polohách sa vyskytoval aj smrek, ktorý jelšu predrastal.

Návrh drevinovej skladby: jll 5, js 2, sm 2, brz, os, vr 1

Výstavba porastov: Jedno až dvojvrstvová

Ohrozenie: Porasty ohrozuje sneh, vietor a námraza.

Problém vytvorenia ekologicky kvalitných biocentier (ale aj biokoridorov) v lesoch spočíva v potrebe aplikovania jemných ekologicky kvalitných vstupov do lesnatej krajiny v rámci klasického lesného hospodárstva.

Bude potrebné uznať ekonomickú hodnotu mimoprodukčných funkcií lesa v celej šírke a komplexnosti – v súvislosti s ÚSES ide hlavne o tvorbu a ochranu genofondu krajiny používaním jemnejších hospodárskych zásahov (výberkové hospodárenie na úkor holorubného, ale aj podrastového), vykonávanie ťažobnej činnosti výlučne v zimnom období, užívanie primeraných mechanizmov (prípadne animálnej sily) pri ťažbe, zbližovaní a doprave dreva, striktné dodržiavanie technologických predpisov (smerové kladky pri vyťahovaní vyťažovaných kmeňov, ochrana mladiny pri ťažbe a podobne), nezasahovanie do bezprostredného okolia pramenísk potokov a ich okolia (je potrebné chrániť ich) a pod.

Funkčná spôsobilosť biocentier a biokoridorov na lesnej pôde je aj v súčasnosti významná, plnú funkčnú spôsobilosť však dosiahnu za 20-90 rokov - ak sa funkčná transformácia týchto lesov začne ihneď.

❖ zabezpečiť **ochranu a tvorbu ostatných porastov** :

- Umelé porasty :

Kultúry topoľov (Populetum culti euroamericana)- Postupnou redukciou počtu kmeňov v priebehu 10-15 rokov uvoľniť lokality pre stanovištne vhodné druhy brehových porastov .

- Kroviny:

Krovinné plášte mezofilných lesov :

Tento typ krovín nie je bežný v našej poľnohospodárskej krajine, skôr je zriedkavý.

Sústreďuje sa najviac na južné okraje pahorkatinných lesov a ich rozvoj je delimitovaný sieťou poľných ciest a blízkych poľnohospodárskych kultúr. Je potrebné chrániť: zakázať výrubu, vypaľovanie, postreky chemikáliami, skládkovanie odpadov z poľnohospodárstva.

Ohrozený je polohou – okraje lesa.

Trnkové kroviny :

Vzhľadom na svoj význam v krajine je potrebné spoločenstvá chrániť. V súčasnosti tvoria okrem brehových porastov jedinú zložku existujúcich biokoridorov. Pre možnosť ich

druhového spestrenia je potrebné podporovať vývoj hlavne drevín, ktoré pod ich ochranou majú šancu obohatiť druhovú skladbu biokoridorov (čerešne, orechy, slivky, lipy, javory, borovice, liesky) a tak postupne sukcesným sledom sa vyvinúť v plnohodnotný biokoridor o šírke 20-25 m v poľnohospodárskej krajine.

Trnkové lieštiny :

Spoločenstvo je pomerne ojedinelé v rámci katastra, preto jeho rozsah je potrebné podporovať tým, že sa ponechá bez zásahu, zabrániť jeho redukcii výrubom, zábermi pôdy.

- Brehy potokov a vegetácia tečúcich vôd :

Podhorské a krovinné vrbiny s vrbou krehkou :

Porasty sú ohrozené intenzívnou antropogénnou činnosťou v nich a v ich okolí. Nekontrolovaný výrub všetkých krov a stromov v okolí záhrad až ku toku je bežný. Zo strany polí a okolia ciest je BP ohrozený splaškami z ornej pôdy (hnojivá, herbicidy), čím sa podrast (fytocenóza) mení (nitrifikuje, ruderalizuje) a citlivejšie druhy miznú.

Ochrana bude účinná ak sa nekontrolované zásahy - výrubu, zakážu (sankciami), brehový porast sa od ornej pôdy oddelí ochranným vegetačným pásmom a rozšíri na 15-20 (30) m v okolí toku.

Prameniská a vývery (Cardaminion amarae):

Spoločenstvo je ohrozené hospodársku činnosťou, čím dochádza k presvetleniu, zmene ekologických podmienok a zániku druhov.

Prameniská i okolie je potrebné chrániť nezasahovaním do ich bezprostredného okolia.

- Antropogénne biotopy :

Záhrady ovocných drevín extenzívne:

Záhrady je potrebné zachovať a chrániť, postupne prestárlé dreviny vymieňať za genofondovo pôvodné a odolné druhy ovocných stromov. Nepoužívať insekticídy, herbicidy, nepripustiť zmenu funkcie.

Biokoridory v kultúrnej krajine:

Spoločenstvá je veľmi nutné chrániť, podporovať a podľa ich vzoru budovať ďalšie podľa projektov. Zčasti tvoria prechodné štádium a zčasti konečné. Lesné dreviny je nutné dosádzať a existujúce podporovať.

Degradované ovsíkové lúky nížinné a podhorské:

Lúky je potrebné hnojením doviest' do hospodársky hodnotného stavu, alebo zalesniť a tak postupom času prirodzenou cestou vylepšiť stanovištné podmienky

V MÚSES- e z r. 1996 sú v textovej časti spracované ekostabilizačné opatrenia pre všetky typy potenciálnej vegetácie vyznačenej na mape navrhovaného stavu M – ÚSES v M = 1 : 10 000.

❖ zabezpečiť **ekostabilizačné opatrenia v poľnohospodárskej krajine:**

V rámci poľnohospodárske pôdy tvorí orná pôda len 4,85 % a záhrady 0,03 %.

Zvyšok tvoria pasienky (cca 95 % poľnohospodárskej pôdy).

Vplyvom antropogénnych činiteľov (ignorovanie princípov ochrany pôd vegetačným krytom) došlo k zvýšeniu intenzity vodnej erózie. Značná náchylnosť týchto pôd na eróziu súvisí s geologickým podložíom, ktoré v prevažnej časti k.ú. tvoria horniny kryštalinika. Zanedbávanie starostlivosti o pastviny zapríčiňuje znehodnocovanie zarastaním krovín a v dôsledku toho využívanie tých istých lokalít.

Z týchto dôvodov je potrebné na pasienkoch :

- rozdeliť plochy pastvín na tie, ktoré sa budú využívať (zvyšovať ich produkčný potenciál ošetrovaním) a tie, ktoré je potrebné zalesniť, lebo ich produkčný potenciál je znehodnotený. (debry, výmole, strže, bývalé poľné cesty, lokality navrhnuté na biokoridory, podmáčané plochy, veľmi husté zárasty kriačín na strmých svahoch, predelové bioplotty-hranice...).

V RÚSES- e boli spracované ekostabilizačné opatrenia podľa špecifických skupín abiotických komplexov .

Katastrálneho územia obce Pača sa týkajú skupiny abiotických komplexov vyznačených v grafickej časti -

- vo výkrese č. 6. Jedná sa o nasledujúce skupiny abiotických komplexov :

8 – stredne až silne členité pahorkatiny a vrchoviny s illimerizovanými, oglejenými a hnedými pôdami.

Vhodné sú pre krmoviny a TTP - lokálne je potrebné zvýšené organické hnojenie.

A – Silne členité pahorkatiny s máloúradnými, skeletnatými a relatívne plytkými pôdami. Možné je využitie pre TTP, pasienky - iné využitie je obmedzené, silno obmedzené až vylúčená je hĺbková orba.

B – Silne členité vrchoviny až hornatiny so silne skeletnatými a plytkými pôdami. Vhodné sú pre les, lúky, miestami iné využitie a vylúčené - silno obmedzené až vylúčené je obrábanie pôdy.

- ❖ **zabezpečiť realizáciu opatrení na zlepšenie kvality životného prostredia a zdravia obyvateľov obce:**
 - vybudovať splaškovú kanalizáciu a čistiareň odpadových vôd
 - realizovať opatrenia na maximálne udržanie vody v území (spomalenie odtoku vody z územia - doplnením stupňov na potokoch, výsadbou brehových porastov pozdĺž potokov, výsadbou protierozívnej zelene a pod.)
 - chrániť prameniská a ich bezprostredné okolie
 - chrániť čistotu vôd nepoužívaním agrochemikálií
 - odstrániť nelegálne skládky odpadu v okolí obce a dôsledne dbať na to, aby sa nevytvárali nové
 - zrušiť nevhodné a neesteticky pôsobiace oplotenia pastvín
 - zapojiť obyvateľov obce do činností súvisiacich s ochranou prírody a životného prostredia
 - vytvoriť plochy pre oddych a rekreácie obyvateľov a vhodne ich zakomponovať do okolitej krajiny

- ❖ **zabezpečiť realizáciu opatrení na zachovanie a udržiavanie vegetácie v sýdlach:**
 - záhrady je potrebné zachovať a chrániť, postupne prestárlé dreviny vymieňať za genofondovo pôvodné a odolné druhy ovocných stromov. Nepoužívať insekticídy, herbicídy, nepripustiť zmenu funkcie
 - ochrana brehových porastov v okolí záhrad – zákaz výrubu brehových porastov, vysadenie vegetačného pásu 15 – 20 m (mimo zastavaného územia 30 m) v okolí toku
 - kultúry topoľov je potrebné postupnom redukciou počtu kmeňov v priebehu 10 – 15 rokov uvoľniť pre stanovištno vhodnejšie druhy brehových porastov – autochtónne.
 - dôsledne likvidovať invázne druhy drevín a bylín
 - pri výsadbe sídelnej vegetácie uprednostňovať pôvodné autochtónne druhy pred alochtónnymi :

V zastavanom území obce navrhujeme doplniť pozdĺž potokov geograficky pôvodné druhy stromov druhovo rozmanitých (záruka ekologickej stability) a to týchto: jelšina lepkavá (*Alnus glutinosa*) = 20-50 %, vrby (*Salix triandra*, *Salix purpurea*, *Salix fragilis*, *Salix viminalis*, *Salix cinerea*, *Salix alba*) = 30-60 %, čremcha strapcovitá (*Prunus padus*) = 0-20 %, svíb krvavý (*Cornus sanguinea*) = 0-20 %, osika (*Populus tremula*) = 0-20 %.

Pozdĺž ciest a navrhovaných peších prepojení v zastavanom území navrhujeme vysadiť: javor mliečny (*Acer platanoides*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), prípadne javor horský (*Acer pseudoplatanus*).

Okolo navrhovaného rozšírenia cintorína, ako aj okolo navrhovaného parku severne od cintorína navrhujeme vytvoriť „živý plot“ týmito druhmi drevín: hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), javor poľný (*Acer campestre*), vtáčí zob (*Ligustrum vulgare*), hloh jednozemenný (*Crataegus monogyna*), svíb krvavý (*Cornus sanguinea*), bršlen európsky (*Evonymus europaeus*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*). Vo vnútri areálov navrhujeme vysádzať hlavne bruxus vždyzelený (*Buxus sempervirens*), lipu malolistú (*Tilia cordata*), javor mliečny (*Acer platanoides*) a javor horský (*Acer pseudoplatanus*).

Parkové úpravy navrhujeme aj pred zariadeniami občianskej vybavenosti (viď výkres č. 2 grafickej časti).

V záhradách navrhujeme vytvárať a udržiavať trvalé trávne porasty (v záujme zvyšovania retencie vody) a sústreďovať sa na pestovanie domácich, tradičných odrôd sliviek, jabloní a hrušiek.

V maximálne možnej miere doporučujeme vytvárať „živé ploty“ (viď návrh „živého plotu“ u parku a cintorína).

Kolmé steny budov je možné pokrývať týmito druhmi: brečtan popínavý (*Hedera helix*), divý vinič päťlistý (*Parthenocissus quinquefolia*), divý vinič trojlaločný (*Parthenocissus tricuspidata*).

Verandy, terasy a besiedky navrhujeme zazeleňovať druhmi: vinič hroznorodý (*Vitis vinifera*), „zimokeľ“ (*Celastrus*), „rděsno“ (*Polygonum*).

Ďalej navrhujeme izolačnú zeleň v blízkosti zariadení technického vybavenia (optické oddelenie). Jedná sa o tieto možné druhy: dub letný (*Quercus robur*), čerešňa vtáčia (*Cerasus acium*), brest hrabolitý (*Ulmus minor*), javor poľný (*Acer campestre*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), hruška obyčajná (*Pyrus communis*), jablň planá (*Malus silvestris*) a krovinné spoločenstvá tohto druhového zloženia: vtáčí zob (*Ligustrum vulgare*), trnka obyčajná (*Prunus spinosa*), hloh obyčajný (*Crataegus oxyacantha*), hloh jednozemenný (*Crataegus monogyna*), ruža šípová (*Rosa canina*), javor tatársky (*Acer tataricum*), lieska obyčajná (*Prunus spinosa*), hloh obyčajný (*Viburnum opulus*), baza čierna (*Sambucus nigra*), jelša sivá (*Alnus incana*), dráč obyčajný (*Berberis vulgaris*), drieň (*Cornus mas*), krušina jelšová (*Fragula alnus*), bršlen európsky (*Evonymus europaeus*), bršlen bradavičnatý (*Evonymus verrucosa*), sirpútka (*Viburnum lantana*), svíb krvavý (*Cornus sanguinea*), reštiak prečisťujúci (*Rhamnus cathartica*).

2.12. Návrh verejného dopravného a technického vybavenia

2.12.1. Doprava

2.12.1.1. Železničná doprava

Katastrálnym územím obce Pača železničné dráhy neprechádzajú. Železnice slovenskej republiky v oblasti územného rozvoja nechránia priestory pre rozvoj železničných zariadení v k.ú. obce Pača.

2.12.1.2. Cestná doprava

- **Nadradená cestná sieť:**

Na nadradenú cestnú sieť je obec pripojená prostredníctvom európskeho cestného ťahu E571 – cesty č. I/50 nadnárodného významu. Na túto cestu č. I/50 je obec pripojená cestou III. triedy č. III/05158 po koniec obce Krásnohorské Podhradie. Od obce Krásnohorské Podhradie pokračuje cesta III. tr. č. III/050159 po obec Pača v kategórii C 7,5/70 v zmysle STN 736101 Projektovanie ciest a diaľnic. V zastavanom území má táto cesta III. triedy výhľadové šírkové usporiadanie v kategórii MZ 8,0/50, resp. MOK 7,5/40 (funkčná trieda B3) a končí pri kultúrnom dome.

Katastrálnym územím obce Pača prechádza cesta II. triedy č. II/549 v kategórii C 9,5/70 (Úhorná – Krásnohorské Podhradie), pre ktorú sa pripravuje rekonštrukcia. Technická štúdia bola spracovaná IKPCE, s. r. o. Košice v troch variantoch. Variant A rieši vylepšenie šírkových a iných parametrov čiastočnými zmenami trasovania tejto cesty, variant B rieši v úseku 1,258 – 5,74847 trasy A tunel dĺžky 1414,64 m a variant C je len rekonštrukcia jestvujúcej trasy s miernymi vylepšeniami parametrov, ktoré však v konečnom dôsledku nevyhovujú norme STN 736101 a pri ich realizácii by bolo potrebné žiadať o výnimku. Variant A a B sa dotkne katastrálneho územia obce Pača v jeho juhovýchodnej časti.

V ÚPN- O Pača- Zmeny a doplnky chránime koridor pre možnú realizáciu tejto preložky cesty II. triedy II/549.

- **Autobusová doprava:**

Obec Pača je na sieť autobusovej dopravy napojená prímestskými linkami SAD - Košická dopravná spoločnosť, a. s., ktoré premávajú po ceste III. triedy a otáčajú sa pred kultúrnym domom.

Vzhľadom na dochádzkové vzdialenosti a navrhovaný rozvoj obce navrhujeme zvýšiť počet zastávok v obci na 3 s dochádzkovými vzdialenosťami 500 m pokrývajúcimi celú obec. Zastávky navrhujeme vybaviť samostatnými zastavovacími pruhmi a prístreškami pre cestujúcich.

- **Vnútroobecná doprava:**

Základnú komunikačnú os obce tvorí obslužná komunikácia vyššieho významu vo funkčnej triede C2 a kategórii MOK 7,5/40, ktorá prechádza stredom obce. Na ňu sa napájajú jestvujúce a navrhované komunikácie vo funkčnej triede C3, kategórie MOK 6,5/30 so šírkou vozovky 5,5 m a jednostranným peším chodníkom min. šírky 1,5 m (dvojpruhová miestna komunikácia v stiesnených podmienkach).

V novonavrhovaných lokalitách navrhujeme šírku uličného priestoru min. 10-12 m.

U jestvujúcich miestnych komunikácií navrhujeme dobudovať cesty na kategóriu MOK 3,75/30 (jednopruhové komunikácie s obojsmernou premávkou s výhybňami).

- **Statická doprava:**

V súčasnosti sa samostatné parkovacie plochy v obci Pača vzhľadom na charakter zástavby nenachádzajú. Pred jestvujúcimi objektmi občianskej vybavenosti parkujú autá na neupravených plochách pozdĺž miestnych komunikácií, pozdĺž cesty III. triedy III/050159, prípadne na vlastných pozemkoch.

V návrhu ÚPN- O sú pre objekty jestvujúcich a navrhovaných služieb a občianskej vybavenosti navrhované parkovacie státa pre stupeň automobilizácie 1: 3,5 v počte podľa ukazovateľov STN 736110.

Návrh parkovísk pre objekty občianskej vybavenosti a služieb:

Číslo a názov občianskej vybavenosti vyznačenej v grafickej časti	Účelová jednotka (ÚJ)	ÚJ/1 státie	Potreba (počet státí)	Návrh (počet státí lokalizácia)
1. Obecný úrad, požiarna zbrojnica	22 stoličiek	4/1	5	3 na vlast. pozemku 1 v uličnom priestore
2. Kultúrny dom	200 stoličiek	7/1	28	5 na vlast. pozemku, 8 v uličnom priestore
3. Materská škola, klub mladých, klub dôchodcov, telocvičňa	70-100 miest	7/1	13	7 na vlastnom pozemku
4. Kostol rímskokatolícky	50-100 návšt.	7/1	13	8 v uličnom priestore
5. Coop Jednota Revúca – Potraviny a zmiešaný tovar + penzión s reštauráciou	25 m ² predaj. plochy + 20 lôžok + 45 stoličiek	30/1 + 4/1 + 4/1	15	10 na vlast. pozemku, 1 v ulič. priestore
18. Strelnica (ľadová plocha) s prevádzkovou budovou a bufetom + amfiteáter	150 m ² úž. plochy + 300 návšt.	30/1 + 7/1	45	10 na vlast. pozemku, 10 v uličnom priestore
21. Distribúcia, služby v športovo - rekreačnom areáli pri lyžiarskom svahu (penzión, reštaurácia, bufet, požičovňa lyží pod.)	20-70 lôžok + 70-90 stoličiek + 50-200 m ² úžit. pl.	4/1 + 4/1 + 30/1	42	12 na vlast. pozemku 30 v uličnom priestore
25. Zázemie doplneného športového areálu pri futbalovom ihrisku (distribúcia, služby)	cca 200 m ² úžit. plochy + cca 300 návšt.	7/1	43	7 na vlast. pozemku 36 v uličnom priestore
29. Domov dôchodcov, príp. zariadenie opatrovateľskej služby a pod.	cca 30 lôžok	4/1	7	2 na vlast. pozemku 5 v uličnom priestore

V novonavrhanom areáli nezávadnej výroby v južnej časti obce navrhujeme parkovacie stánia v počte P-18, ktoré budú upresnené pri spracovaní ďalších stupňov PD podľa konkrétnych požiadaviek.

Pri návrhu nových podnikateľských aktivít pri zmene využitia už existujúcich objektov, alebo areálov bude statická doprava zabezpečená v zmysle ukazovateľov STN 736110 na vlastnom pozemku.

- **Pešie komunikácie**

V ÚPN - O Pača- Zmeny a doplnky navrhujeme:

- systém peších chodníkov pozdĺž hlavnej komunikačnej siete obce s min.šírkou chodníka 1,5 m,
- spevnené pešie priestoranstvá vrátane zelene pred zariadeniami občianskej vybavenosti
- pešie prepojenia aj so zeleňou spájajúce jednotlivé zariadenia občianskej vybavenosti v obci a deliace veľké bloky zástavby na menšie časti (aj s dôvodu trasovania inžinierskych sietí).

- **Cyklistické trasy**

V ÚPN - O Pača – zmeny a doplnky navrhujeme systém cyklistických trás (ktoré budú upresnené v ďalšom stupni PD) následovne:

- o v zastavanom území: - pozdĺž automobilových komunikácií
- pozdĺž hlavných peších ťahov vedených mimo systém automobilových komunikácií
- o mimo zastavaného územia: - v nadväznosti na športovo-rekreačný areál v severnej časti obce s rôznymi stupňami obtiažnosti
- v trasách jestvujúcich turistických chodníkov

Segregácia automobilovej, pešej a cyklistickej dopravy v zastavanom území obce vrátane riešenia zelene v uličnom koridore bude riešená detailnejšie v ďalšom stupni ÚPD a PD .

- **Cestné ochranné pásma**

Základné cestné ochranné pásmo cesty III. triedy je 20 m a cesty II. triedy je 25 m od osi cesty v extravilánových úsekoch (podľa vyhlášky FMD č. 35 z r. 1984).

2.12.2. Vodné hospodárstvo

2.12.2.1. Zásobovanie pitnou vodou

V sídle v roku 2001 podľa výsledkov sčítania bývalo 642 obyvateľov. V súčasnosti- t.j. v čase spracovania tohto čistopisu ÚPN-O Pača- zmeny a doplnky (august 2007) má obec Pača 650 obyvateľov. Pre cieľový stav tohto návrhu (ide o ponukové plochy s obtiažnym odhadom časového naplnenia) budú vytvorené podmienky pre výstavbu rodinných domov pre 234 obyvateľov, takže predpokladaný počet obyvateľov bude cca 900.

Potreby vody pre sídlo v návrhu sú určené následovne :

- priemerná denná $Q_p = 900 \text{ os.} \times 135 \text{ l os}^{-1} \times 0,8 + 900 \text{ os.} \times 15 \text{ l os}^{-1} = 110,7 \text{ m}^3 \text{d}^{-1} = 1,3 \text{ ls}^{-1}$
- maximálna denná $Q_m = 110,7 \times 2,0 = 221,4 \text{ m}^3 \text{d}^{-1} = 2,6 \text{ ls}^{-1}$
- maximálna hodinová $Q_h = 221,4 : 24 \text{ h} \times 1,8 = 16,6 \text{ m}^3 \text{h}^{-1} = 4,6 \text{ ls}^{-1}$
- ročná $Q_r = 110,7 \times 365 \text{ d} = 40,41 \text{ tis. m}^3$

Potrebný najmenší akumulačný objem vodojemov bude: $V = 221,4 \text{ m}^3 \times 0,6 = 132,8 \text{ m}^3$

V sídle je vybudovaný celoobecný vodovod v správe VsVaK-OZ Revúca so sieťou pokrývajúcou celú obec v jednom tlakovom pásme .

Zdrojom vody sú pramene severne od obce:

- č.1 v lokalite Zadné žľaby s výdatnosťou $0,55 \text{ ls}^{-1}$
- č.2. v lokalite Panské lúky s výdatnosťou $0,25 \text{ ls}^{-1}$
- č.3. v lokalite Hamunka s výdatnosťou $0,55 \text{ ls}^{-1}$
- a prameň č.4. východne od obce v lokalite Učiariky s výdatnosťou $0,55 \text{ ls}^{-1}$.S
- Spolu výdatnosť zdrojov je $1,9 \text{ ls}^{-1}$.

V lokalite Panské lúky boli v rámci výstavby vodovodu vybudované pramenné záchytka ŠM-2 a pri privode z lokality Zadné žľaby záchytka ŠM-1, každá s kapacitou 5 ls^{-1} . Pri naplnení ponukových plôch v návrhu bude deficit zdrojov v hodnote $Q_m = 0,66 \text{ ls}^{-1}$.

Sídlo je vybudované v svahovitom teréne s dolnou hranicou zastavania vo výške 410 a hornou vo výške 452 m n.m. V sídle zo základného vybavenia sa nachádza materská škola, škola, kultúrny dom a objekt nákupného centra. Bytový fond je v prevažne v rodinných domoch (91%) s priemerným vekom 40 rokov (64% domov postavených v r.1920 až 1970).V sídle je vybudovaný celoobecný vodovod so sieťou pokrývajúcou

celú obec, s ukončením výstavby v roku 1995. Zdrojom vody sú štyri pramene so súhrnnou výdatnosťou $1,9 \text{ l s}^{-1}$. Voda podľa rozborov vyhovuje norme pre pitné vody. Prameniská sú chránené oplotením v rozsahu PHO 10. Hranice PHO (vodozberných území) sú vyznačené vo výkrese č. 6 grafickej časti. Voda je cez pramenné záchytky privedená do vodojemov:

- na sever od obce č.1. obsahu 100 m^3 s dnom vo výške 464,00m n.m.
- na východ od obce č.2. obsahu 100 m^3 s dnom vo výške 464,00m n.m.

Vodojemy sú podzemné a sú chránené oplotením. Z vodojemov je voda po dezinfekcii dopravovaná do spotrebnej siete celkovej dĺžky 5114m. Potrubie siete a prívodov sú zhotovené s rúr PVC profilov D110 až D160mm. Prívodné potrubia z pamenísk sú z rovnakého materiálu profilu D90mm. Na spotrebnej sieti sú zhotovené podzemné hydranty slúžiace prevádzke potrubí a odberu hasebnej vody. Spotrebná sieť je vybudovaná v jednom tlakovom pásme. Horná hranica pásma je vo výške 449 m n.m., dolná vo výške 404 m n.m.

V minulosti boli vybudované neverejné vodovody zásobujúce skupiny domov. Niektoré z týchto vodovodov sú doposiaľ v užívaní. Výdatnosť zachytených prameňov je malá. Vyhotovenie nezodpovedá normatívnym podmienkam pre verejné zásobovanie pitnou vodou.

Podľa uvedeného je súčasný stav zásobovania vodou z verejnej vodovodnej siete vyhovujúci s malou rezervou. Veľkosť rezervy bude možné zhodnotiť podľa skutočných výdatností prameňov dosiahnutých po vybudovaní pramenných záchytiak. Sieť dostatočne pokrýva obec. Tlakové pomery sú vyhovujúce.

Pri navrhovaných objektoch nad hornou hranicou tlakového pásma a pod dolnou hranicou tlakového pásma bude potrebné osadiť zariadenia pre reguláciu tlaku.

Pre stav prepokladaný v cieľovom roku bude potrebné podľa dosiahnutých výdatností prameňov doplniť zdroj vody. Pre doplnenie zdrojov vody doporučujeme využiť vybudované pramenné záchytky ŠM-1 a 2. V obci bude potrebné rozšíriť vodovodnú sieť pre obytnú časť a pre občianske vybavenie vrátane prípojky pre čistiareň odpadových vôd potrubiami D110mm. Akumulačný objem vodojemov je dostatočný pre potreby v cieľovom roku (podľa konkrétnych potrieb v rozšírených funkčných plochách bude potrebné prepočítať potrebu vody a príp. rozšíriť kapacitu vodojemu č. 1 - predpokladáme o cca 150 m^3).

Pre zásobovanie vodou kúpaliska (možná lokalizácia v športovo-rekreačnom areáli „Kapustníská“) na južnom okraji obce doporučujeme využiť jestvujúci neverejný vodovod z východného svahu nad obcou s potrebnými úpravami prameniska a hygienickým zabezpečením (úpravou vody v areáli kúpaliska) v závislosti na výdatnosti prameňa.

2.12.2.2.Odvádzanie a čistenie odpadových vôd splaškových

V sídle v roku 2001 podľa výsledkov sčítania bývalo 642 obyvateľov. V súčasnosti - t.j. v čase spracovania tohto čistopisu ÚPN-O Pača- zmeny a doplnky (august 2007) má obec Pača 650 obyvateľov. Pre cieľový stav tohto návrhu (ide o ponukové plochy s obťažným odhadom časového naplnenia) budú vytvorené podmienky pre výstavbu rodinných domov pre 234 obyvateľov, takže predpokladaný počet obyvateľov bude cca 900.

Odtok splaškových vôd zo sídla v návrhu bude :

- denný $Q_d = 110,7 \text{ m}^3 \text{ d}^{-1} = 1,3 \text{ l s}^{-1}$
- najväčší $Q_{\max} = 2,6 \text{ l s}^{-1} \times 2,2 = 5,7 \text{ l s}^{-1}$
- najmenší $Q_{\min} = 2,6 \text{ l s}^{-1} \times 0,6 = 1,6 \text{ l s}^{-1}$
- ročný $Q_r = 110,7 \text{ m}^3 \text{ d}^{-1} \times 365 \text{ d} = 40,41 \text{ tis. m}^3$

V súčasnosti sú odpadové vody odvádzané do individuálnych žump. Žumpy pri budovách občianskeho vybavenia sú pravidelne vyvážané. Súčasný stav v odvádzaní a čistení splaškových odpadových vôd je nevyhovujúci, nakoľko sa zhoršuje kvalita podzemných a povrchových vôd.

Situácia si vyžaduje výstavbu kanalizácie a čistiarne odpadových vôd.

Na odvádzanie a čistenie splaškových vôd bolo v roku 1990 vypracované zadanie stavby. Navrhnutá bola splašková stoková sieť pokrývajúca celú obec. Potrubia siete boli navrhnuté z rúr PVC. Stoková sieť bola ukončená v čistiarni odpadových vôd s mechanickým predčistením, tromi biologickými jednotkami MČOV - II a kalovým hospodárstvom pozostávajúceho z akumulačnej nádrže kalu a kalových polí. Kapacita čistiarne bola na množstvá:

- priemerný prietok $Q_d = 2,29 \text{ l s}^{-1} = 197,86 \text{ m}^3 \text{ d}^{-1}$
- maximálny prietok $Q_{\max} = 8,25 \text{ l s}^{-1} = 712,80 \text{ m}^3 \text{ d}^{-1}$

Učinnosť čistiarne bola predpokladaná 91%, čím by neboli prekročené prípustné hodnoty znečistenia recipientu - Krásnohorského potoka ($\text{BSK}_5 - 3,56 \text{ mg l}^{-1}$, $\text{NL} - 8,99 \text{ mg l}^{-1}$, $\text{RL} - 221,8 \text{ mg l}^{-1}$).

Návrh čistiarne odpadových vôd bude potrebné prehodnotiť s ohľadom na rozvoj poznatkov a technológií

v čistení ako aj zmien v požiadavkách na kvalitu povrchových vôd.

Pre odvádzanie a čistenie splaškových odpadových vôd doporučujeme vybudovať splaškovú kanalizáciu s mechanicko-biologickou čistiarnou. ČOV navrhujeme lokalizovať v južnej časti sídla podľa požiadaviek obce-vid' výkres č. 3 grafickej časti. Ochranné pásmo čistiarne bude určené podľa jej typu (cca 20m).

V pláne rozvoja verejných kanalizácií v SR (vydaný MŽP SR) v aglomeráciách od 2001 do 10 000 EO je obec Pača zaradená ako aglomerácia spolu s obcou Krásnohorské Podhradie, obec Pača však vo svojich požiadavkách na spracovanie ÚPN-O Pača - zmeny a doplnky trvá na vlastnej ČOV.

V južnej časti obce v novej IBV je vybudovaná splašková stoka dĺžky 220m v súlade s vyhotoveným zadáním splaškovej kanalizácie. Stoka je zaústená do Krásnohorského potoka za južnou hranicou intravilánu. Túto stoku doporučujeme zahrnúť do riešenia.

Splaškové odpadové vody z kúpaliska doporučujeme zaviesť do kanalizácie. Vodu z bazénu doporučujeme po prečistení a dezinfikovaní v samostatnej úpravni pri kúpalisku vypúšťať do Krásnohorského potoka.

2.12.2.3. Odvádzanie odpadových vôd dažďových

Obcou preteká Krásnohorský potok s obojstrannými prítokmi, ktorý odvádzajú dažďové vody z obce. Niektoré z prítokov sú v blízkosti hlavnej cesty prevedené do potrubia a zaústené do koryta. V strede obce sú vybudované krátke úseky dažďovej kanalizácie odvádzajúce povrchové vody zachytené uličnými vpustami. V ostatných častiach obce sú vybudované cestné priekopy.

Dažďový odtok z intravilánu obce je

$$Q_{\text{daž}} = 30,52 \text{ ha} \times 0,4 \times 149 \text{ ls}^{-1}\text{ha}^{-1} = 1818,99 \text{ ls}^{-1}$$

Súčasný stav v odvádzaní dažďových vôd nie je vyhovujúci. Bude potrebné vykonať niektoré opatrenia uvedené v nasledujúcej časti - Odtokové pomery.

2.12.2.4. Odtokové pomery a vodné toky

V k.ú. obce Pača sú situované vodné zdroje, ktorých ochranné pásma I. a II. stupňa boli vymedzené rozhodnutiami býv. ONV OPLVH Rožňava a Okresného úradu Rožňava. Je potrebné rešpektovať tieto hranice ochranných pásiem vodných zdrojov (viď výkres č. 6 grafickej časti):

- č.1 v lokalite Zadné žľaby s výdatnosťou $0,55 \text{ ls}^{-1}$
- č.2. v lokalite Panské lúky s výdatnosťou $0,25 \text{ ls}^{-1}$
- č.3. v lokalite Hamunka s výdatnosťou $0,55 \text{ ls}^{-1}$
- a prameň č.4. východne od obce v lokalite Učiarky s výdatnosťou $0,55 \text{ ls}^{-1}$.S

V lokalite Panské lúky boli v rámci výstavby vodovodu vybudované pramenné záchytky ŠM-2 a pri privode z lokality Zadné žľaby záchytka ŠM-1, každá s kapacitou 5 ls^{-1} , ktoré nemajú vymedzené ochranné pásmo, avšak je potrebné tieto pramene chrániť pre možné doplnenia kapacity vodojemov.

Osou obce Pača – zastavaným územím obce preteká Krásnohorský potok (resp. Pačanský) s prítokmi: Lazný potok a Čurdov potok a iné drobné obojstranné prítoky. Potok je v prevažnej časti v intraviláne obce so spevnenými brehmi nábrežným múrom so vstupmi so schodmi do koryta. Dno potoka je nespevnené. V severnej časti sú zabudované drevené stupne pre zníženie prietocnej rýchlosti. Pri materskej škole v južnej časti ohrozuje stabilitu štátnej cesty v dĺžke asi 30m. Korytá prítokov sú v prirodzenom stave. Nespevnené brehy vodných tokov sú porastené trávami a vodomilným rastlinstvom. V severnej časti pravostranný prítok erozívnou činnosťou podmyva cestu vo dvoch úsekoch. Dva z ľavostranných prítokov pred zaústením sú cez vtokové mreže prevedené do potrubí z dôvodu ochrany cesty pred záplavami.

V severnej časti obce prívalové vody z východného svahu pretekajú na cestu a ohrozujú eróziou cestu a príľahlé pozemky.

Hydrologické údaje Krásnohorského potoka v profile 6,3 km podľa údajov HMÚ Banská Bystrica sú nasledovné:

- plocha povodia	19,96 km ²
- dlhodobý priemerný ročný prietok	210 ls ⁻¹
- 355-dňový prietok	25 ls ⁻¹
- BSK ₅	1,90 mg O ₂ l ⁻¹
- CHSK	3,45 mg O ₂ l ⁻¹
- RL	238 mg l ⁻¹
- NL	5 mg l ⁻¹

Na severnom okraji obce pri Krásnohorskom potoku je vybudovaná požiarna nádrž, ktorá bola plnená vodou z neho, avšak v súčasnosti je táto nádrž v zlom stavebnotechnickom stave- znehodnotená záplavami.

Stav v odtoku povrchových vôd a vodných tokov je dobrý. Malé vodné toky ako aj Krásnohorský potok je doporučené v niektorých miestach upraviť. Úprava doporučujeme realizovať bez zmeny polohy koryta iba s jeho prípadným prehĺbením alebo rozšírením a vegetačným spevnením brehov bez navyšovania brehov, ktoré bráni vtoku povrchových vôd do toku.

Kamenné spevnenie je doporučené iba v mieste vyústenia vyčistených odpadových vôd z ČOV v minimálnom rozsahu.

Brehy tokov je doporučené osadiť vodomilnými rastlinami a stromami. Prednostne je potrebné riešiť miesta, kde dochádza k erózii a vybrežovaniu vody na cesty. Je to na Krásnohorskom potoku v zastavanom území pri budove materskej školy dĺžky 100m jednostranne a na jeho pravostrannom prítoku z východu dĺžky celkom 310m, z toho 80m jednostranne.

V mieste jestvujúcej požiarnej nádrže obec uvažuje s výstavbou viacúčelovej vodnej nádrže, ktorá by mala plniť funkciu požiarnej nádrže a vodnej plochy pre rekreačné účely (príp. na chov rýb).Nádrž je doporučené vybudovať tak, aby nedochádzalo k usadzovaniu splavenín.

Riešenie odtokových pomerov vo vodných tokoch má podporiť faunu a flóru sídla - zamedziť erózii ako aj zabezpečiť udržanie vody na území (vytváranie kaskád na potokoch a renaturalizácia potokov). Je to jeden z faktorov zlepšenia podmienok bývania a spríjemnenia prostredia, ako aj ochrany pôd a zabezpečenia čistoty podzemných a povrchových vôd.

Nevyhnutnou podmienkou na splnenie týchto cieľov je udržanie vodných tokov bez odpadkov akéhokoľvek druhu.

2.12.3. Zásobovanie vykurovacím plynom

o Súčasný stav :

V sídle v roku 2001 podľa výsledkov sčítania bývalo 642 obyvateľov.V súčasnosti- t.j. v čase spracovania tohto čistopisu ÚPN-O Pača- zmeny a doplnky (august 2007) má obec Pača 650 obyvateľov.

V sídle sa nachádzajú budovy občianskeho vybavenia: bývalá materská škola, obecný úrad, nákupné stredisko, dom smútku, espreso a kultúrny dom.

Zásobovanie obce Pača vykurovacím plynom je realizované cez stredotlakú sieť obce Krásnohorské Podhradie prírodným potrubím D 90 . Tlaková hladina plynovodu je do 0,3 MPa (Vysokotlaká prípojka DN 100 a 80 je vedená z Rožňavy do regulačnej stanice plynu na južnom okraji Krásnohorského Podhradia s výkonom $2\,000\text{ m}^3\text{h}^{-1}$, kde znižuje tlak plynu na stredotlaký pre obec Krásnohorské Podhradie a Paču). Spotrebná sieť v obci Pača pokrýva celú obec. Plynovody vrátane prívodu sú realizované z rúr IPE profilu od D 50 po D 90.

Návrh :

Pre cieľový stav tohto návrhu (ide o ponukové plochy s obtiažnym odhadom časového naplnenia) budú vytvorené podmienky pre výstavbu rodinných domov pre 234 obyvateľov, takže predpokladaný počet obyvateľov bude cca 900., navrhnuté sú aj objekty občianskej vybavenosti - obchodov, služieb , ďalej nezávadnej výroby, rekreácie a športu. Spotreby plynu pre sídlo v cieľovom roku budú :

- obyvateľstvo:	počet bytov celkom	302
	plynofikovaných (90%)	272
	ročná spotreba	1 064 tis.m ³
- maximálna hodinová		476 m ³
- maloodber do $60\text{ tis.m}^3\text{r}^{-1}$	ročná spotreba	36 tis.m ³
	maximálna hodinová	21 m ³
- spolu	ročná spotreba	1 100 tis.m ³
	maximálna hodinová	497 m ³

Spotrebnú sieť v obci navrhujeme dobudovať v navrhovaných lokalitách v nadväznosti na jestvujúce trasy z rúr IPE profilu od D 50 po D 90 - viď výkres č. 4 grafickej časti.

2.12.4. Zásobovanie elektrickou energiou

o Súčasný stav :

Obec Pača je zásobovaná elektrickou energiou z 22 kV diaľkového vedenia č. 274.

Distribúcia elektrickej energie je zabezpečená transformovňami 22/0,4 kV v počte 2 (T₁ v centre obce, T₂ v severnej časti obce).

NN el. rozvod je vzdušný na betónových podperách, drevených podperách a sčasti aj po strešníkoch rodinných domov.

o Návrh :

Pri návrhu potrebných zdrojov – t. j. transformovní vychádzame z bilancie potrieb – inštalovaných výkonov a z predpokladaných súčasných príkonov. Potreby elektrickej energie sú riešené v súlade s komplexným urbanistickým návrhom .

Príkony sú uvažované pre osvetlenie, domáce spotrebiče a nezávadnú, bežnú výrobnú činnosť.

Výpočty sú uvedené v sprievodnej správe k schválenému ÚPN-Z Pača z r. 1996 . ÚPN-O Pača- Zmeny a doplnky je v podstate zhodný s pôvodným návrhom . Pre prípadné špeciálne technologické účely bude potrebné príkony riešiť v samostatných zámeroch.

Distribúciu elektrickej siete je potrebné v budúcnosti zabezpečiť týmito transformovňami 22/0,4 kV:

Označenie v grafickej časti	Typ	Výkon (kVA)	Poznámka
T ₁	C ₂	630	jestvujúca, doporučená rekonštrukcia na murovanú
T ₂	PTS	400	Jestvujúca, doporučená rekonštrukcia na murovanú
T ₃	murovaná	400	návrh
T ₄	murovaná	250 (príp. 400)	návrh (kapacita sa upresní v ÚPN-Z podľa upresnenia požiadaviek)

Zahustenie transformačných staníc navrhujeme zrealizovať napojením sa na jestvujúce 22 kV elektrické vedenie vzdušným vedením (resp. pri vhodnej finančnej situácii uložením káblov v zemi - aspoň v zastavanom území obce).

VN vzdušné vedenie 22 kV navrhujeme zabezpečiť mechanickými zábranami proti usmrteniu ornitofauny elektrickým prúdom , príp. podľa možnosti postupne ukladať do zeme.

Sekundárne rozvody navrhujeme riešiť zemným káblovým vedením a rovnako aj rozvod verejného osvetlenia.

2.12.5.Telekomunikácie

o Súčasný stav :

Katastrálnym územím obce Pača neprechádza žiaden diaľkový telekomunikačný kábel.

Obec patrí do telefónneho obvodu Krásnohorské Podhradie, ktorý je súčasťou uzlového telefónneho obvodu Rožňava. Jednotlivé účastnícke stanice sú napojené z automatickej miestnej telefónnej ústredne prostredníctvom pružnej dvojstupňovej siete. Miestne telefónne rozvody v obci sú vedené vonkajšími vzdušnými vedeniami na drevených stĺpoch, betónových stĺpoch, príp. na strešných konzolách a sčasti sú vedené zo sieťového rozvodu káblami v zemi (vid' výkres č. 4 grafickej časti).

o Návrh:

V návrhu uvažujeme so 100 % -nou telefonizáciou bytov , pre občiansku vybavenosť a nezávadnú výrobu uvažujeme 50 % z počtu potrieb pre byty.

Celkový predpokladaný počet $P_p = 420$ (max.).

Miestne telefónne rozvody v obci jestvujúce vzdušné navrhujeme zrekonštruovať a viesť káblami v zemi.

Takisto novonavrhované trasy telekomunikačných vedení pre plochy bývania, občianskej vybavenosti, nezávadnej výroby a pod. riešime napojením sa na jestvujúcu telekomunikačnú sieť ako káblové s uložením v zemi. (viď grafickú časť - výkres č. 4).

T-Mobile Slovensko plánuje v k. ú. obce Pača umiestniť základňovú stanicu na zlepšenie pokrytia signálom verejnej rádiatelefónnej siete. Nakoľko nebola konkretizovaná lokalita, s ktorou táto spoločnosť uvažuje, navrhujeme túto umiestniť mimo hraníc Chráneného vtáčieho územia Volovské vrchy , ako aj mimo ostatných ochranných pásiem všetkých druhov tak, aby do tzv. Fresnelovej zóny nezasahovala žiadna pevná prekážka. Umiestnenie tejto základňovej stanice je potrebné zosúladiť s navrhovaným rozvojom obce.

2.13. Koncepcia starostlivosti o životné prostredie

- **Súčasný stav:**

Environmentálne problémy v k. ú. obce Pača sa týkajú znečisťovania pôdy, vody, či ovzdušia:

- ❖ Znečisťovanie a erózia pôdy:

- o V k. ú. Pača sa jedná o kontamináciu pôdy:

- v oblasti geochemických anomálií ortute s častým zvýšením Hg: - miestami mierne prekračuje hygienický limit 0,5 ppm. Vyskytuje sa v slaborozpustných formách (ide o lokality medzi „Ostrým vrchom“ a zastavaným územím obce Pača – juhozápadná časť katastra), miestami výrazne prekračuje hygienický limit až 1,5 ppm Hg (ide o západnú a severnú časť katastra)

- v oblasti geochemických anomálií arzenu s častým miernym zvýšením obsahu As. Zvýšenie nepresahuje hygienický limit. Vyskytuje sa v slaborozpustných formách 7,5 – 20 ppm (JZ časť katastra).

- o Orná pôda je tu zastúpená malým percentom, jej vplyv na eróziu je zanedbateľný. Značná náchylnosť pôd na vodnú eróziu súvisí s geologickým podložím, ktoré v prevažnej časti katastrálneho územia tvoria horniny kryštalinika. (Hoci svahy sú zatrávnené, erózia pôsobí na odkrytých častiach pôd, rôznou formou narušených. Pri svahovej dĺžke 200 m dochádza k odnosu pôdy a to až okolo 10 a často aj viac ton z hektára za rok).
- o K zvyšovaniu pôdnej a vodnej erózie prispieva nevhodné hospodárenie v lese a aj vo voľnej krajine, či na PP. (výstavba nespevnených zemných ciest a zväžnie v lese bez odvedenia vody, jednoetážové rovnoveké monokultúry, vymývanie brehov tokov z dôvodu absencie brehových porastov, nekontrolované výrubu a klčovanie porastených medzí, nespevnené poľné cesty a vodná erózia vo výmoľoch, nové nespevnené prejazdy na lúkach na okrajoch ciest a pod.).

- ❖ Znečisťovanie vody

Na znečisťovaní povrchových a podpovrchových vôd v k.ú. obce Pača sa podieľajú hlavne:

- o divoké skládky TKO v blízkosti vodných tokov
- o absencia sphaškovéj kanalizácie a ČOV v obci

❖ Znečisťovanie ovzdušia

Znečisťovanie ovzdušia je v k.ú. Pača nízke - cestná doprava je minimálna - jedná sa o neprejazdnú koncovú obec (cesta II. triedy II/549 zasahuje do územia len okrajovo a prechádza lesom).

Sčasti sa vo vyšších polohách môže vyskytnúť diaľkovým prenosom znečistenie plynými exhalátmi prenesenými z vyšších vrstiev atmosféry z Jelšavy-Lubeníka, príp. z Krompách, či Turne nad Bodvou.

Podľa RÚSES patrí k.ú. obce Pača medzi obce s priaznivou štruktúrou extravilánu (0,6 – 0,7) a obec Pača je hodnotená ako obec s priestorovou štruktúrou intravilánu priemernou (0,41 – 0,5).

• **Návrh:**

Cieľom tohto ÚPN obce Pača- zmeny a doplnky je určiť hlavné zásady funkčného využívania územia vo vzťahu k jeho ekologickej únosnosti.

Ochrana základných zložiek životného prostredia (vody, ovzdušia, pôdy a bióty) je zhodnotená podrobnejšie v nasledovných kapitolách :

2.13.1. Ochrana vodných zdrojov, povrchových a podpovrchových vôd a odstraňovanie TKO

ÚPN obce Pača- zmeny a doplnky rieši zníženie znečisťovania povrchových a podpovrchových vôd:

- ❖ ochranou pásma hygienickej ochrany (**PHO vodných zdrojov**) – viď výkres č. 6 grafickej časti,
- ❖ **návrhom splaškovej kanalizácie a ČOV** – viď výkres č. 3 grafickej časti a kapitola 2.12.2 tejto správy,
- ❖ **návrhom ekostabilizačných opatrení a opatrení na zachovanie prírodných zdrojov a biodiverzity** – viď kapitolu 2.11.4. tejto správy, hlavne však:
 - zrušenie divokých (nelegálnych) skládok TKO a zabránenie ich novému vzniku
 - zabezpečenie vybudovania splaškovej kanalizácie a ČOV
 - pri realizácii ČOV a iných výrobných prevádzok je potrebné zabezpečiť tieto plochy pred povodňami výstavbou hrádzí (príp. aj mobilných hrádzí)
 - úpravu malých vodných tokov navrhujeme realizovať bez zmeny polohy koryta (jeho prehĺbením, príp. rozšírením a vegetačným spevnením brehov bez navyšovania brehov, ktoré by bránilo vtoku povrchových vôd do toku). Na brehoch tokov navrhujeme osadiť vodomilné rastliny a stromy geograficky pôvodných druhov. Prednostne navrhujeme riešiť miesta, kde dochádza k erózii a vybrežovaniu vody na cesty. Kamenné spevnenie navrhujeme realizovať iba v mieste vyústenia vyčistených odpadových vôd v minimálnom rozsahu.
- ❖ doporučením **dôsledného dodržiavania Programu odpadového hospodárstva (POH)** obce Pača, ktorý rieši odstraňovanie TKO a iného odpadu v obci následovne (údaje sú aktualizované podľa súčasného stavu):
 - Súčasný stav odpadového hospodárstva obce:

V obci je zabezpečovaný organizovaný zber komunálneho odpadu (ďalej len TKO). Do 15. 2. 2003 sa zber TKO zabezpečoval prostredníctvom firmy ROZEKO s. r. o. Rožňava, od 16. 2. 2003 sa uzavrela zmluva s firmou EKOPPLUS s. r. o. Košice a od júla 2006 zabezpečuje zber TKO firma FÚRA, spol. s r.o. , Rozhanovce.

Obec má zavedený systém zberu odpadov do zberných nádob o objeme 110 l – tzv. kuka nádob, ktoré sa vo vlastníctve občanov a malých podnikateľov. Veľkoobjemové kontajnery o objeme 7 m² sa v obci používajú len na zber veľkoobjemových a stavebných odpadov. Odvoz nazhromažďovaného KO sa uskutočňuje prostredníctvom špeciálneho vozidla BOBOR v dvotýždňových intervaloch. V súčasnosti obec eviduje 148 ks kuka nádob v domácnostiach a 6 ks vo vlastníctve FO a PO. V niektorých malých prevádzkach v obci, pri ktorých nie je vhodné ani účelné aby ich majiteľ mal na KO zabezpečenú zbernú nádobu o objeme 110 l alebo v rodinných domoch obývaných staršou osobou, kde výskyt KO je

minimálny, by bolo vhodné zaviesť aj vrecový systém zhromažďovania odpadov. Na tento účel by sa používali vrecia jednorázové, signované s možnosťou zakúpenia na obecnom úrade za cenu, ktorá by pokryla i náklady na odvoz a zneškodnenie odpadov. Kontajnery sa navrhujú využívať najmä pri jarnom upratovaní obce a na zhromažďovanie stavebných odpadov pri rekonštrukčných prácach. Zber a preprava objemného odpadu najmä železného šrotu sa v obci už uskutočňuje a to dvakrát ročne.

○ Používané zariadenia na zhromažďovanie, úpravu a zneškodňovanie odpadov:

V uplynulom období (do r. 2006) používala obec Pača následovné zariadenie na zneškodňovanie odpadov:

Typ zariadenia	Skládka odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný
Názov a sídlo prevádzkovateľa	ROZEKO s. r. o. Rožňava
Adresa prevádzky	Brzotín, Na úbočí
Katastrálne územie a lokalita	Brzotín, Na úbočí
Rok začatia prevádzky	1993
Druhy zneškodňovaného odpadu	Ostatné odpady
Kapacita zariadenia	97 400 m ³
Množstvo zneškodneného odpadu v roku 2000 v m ³	8 338 m ³

Obec Pača používa v súčasnosti (od 10. júla 2006) následovné zariadenie na zneškodňovanie odpadov:

Typ zariadenia	Skládka odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný
Názov a sídlo prevádzkovateľa	FÚRA, s. r. o. Rozhanovce
Druh zneškodňovaného odpadu	Ostatné odpady
Kapacita zariadenia	74 000 ton/rok

V obci Pača je realizovaný čiastočne aj spracovaný zber – na sklo a plasty (od 25. januára 2005). Tieto komodity sú z obce odvážané firmou Enzo Veronika – ves a. s. Dezertice 342, ktorej materskou firmou je Združenie obcí NEOS Rybany.

Sporadickým problémom v obci boli takzvané „divoké skládky“ KO a stavebných odpadov, pod ktorými chápeme miesta s voľne nazhromaždeným KO vznikajúce v dôsledku nedodržovania VZN o zbere, preprave a nakladaní s KO vznikajúcim na území obce Pača. Svojím umiestnením zhoršovali životné prostredie a vyžadovali si fyzickú likvidáciu a navyšovali náklady na odpadové hospodárstvo obce. Od účinnosti nového zákona o odpadoch sa však takéto skládky v obci vyskytujú v oveľa menšom množstve.

○ Záväzná časť programu:

Komodity pre záväznú časť:

Výber komodít pre záväznú časť POH okresu Rožňava a POH Košického kraja do roku 2005 zohľadňuje požiadavky súčasnej právnej úpravy v odpadovom hospodárstve a požiadavky smerníc EÚ pre odpadové hospodárstvo, ktoré ešte v súčasnosti neboli transponované do právnej úpravy SR. Skladba komodít je nasledovná:

- opotrebované batérie a akumulátory
- odpadové oleje
- opotrebované pneumatiky
- odpady z viacvrstvových kombinovaných materiálov
- elektronický šrot
- odpady z polyetyléneterftalátu
- odpady z polyetylénu
- odpady z polypropylénu
- odpady z polystyrénu
- odpady z polyvinylchloridu
- odpady zo žiariviek s obsahom ortuti
- odpady z papiera
- odpady zo skla
- staré vozidlá
- biologicky rozložiteľný odpad

o Organizačné, technologické a výrobné opatrenia na obmedzenie vzniku odpadov

Najvyšší vplyv na vznik odpadov bude mať ekonomický rozvoj. Množstvo odpadov vznikajúcich vo výrobnom procese je možné ovplyvniť čistejšími technológiami (zavádzaním najlepších dostupných technológií za prijateľnú cenu – BATNEEC) s enviromentálnym manažérstvom. Vznik odpadov bude ovplyvniteľný aj stratégiami rozvoja jednotlivých sektorov hospodárstva. V domácnostiach je možné znížiť vznik odpadov odporúčaním výberu pri nákupe obalu, v ktorom je výrobok zabalený, napr. preferovaním nákupu výrobku vo vrátnom obale.

Ciele pre horizonty rokov 2000 až 2005 boli stanovené aj v POH obce z roku 1997. V tomto programe sa ciele POH do roku 2005 modifikujú na základe plnenia cieľov a opatrení pôvodne vytýčených na roky 1997-2000, so zohľadnením doterajšieho vývoja.

Ciele	Opatrenia
Zavedenie separovaného zberu druhotných surovín z KO vrátane niektorých surovín problémových látok za účelom zníženia stupňa nebezpečnosti KO a zníženia množstva odpadov ukladaných na skládky odpadov	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vypracovať projekt na postupné zavádzanie separovaného zberu využiteľných zložiek KO vrátane zberu problémových látok z KO z územia obce Termín: do 30. 06. 2003 2. Reagovať na dostupné legislatívne nástroje, právne predpisy a komoditné programy Recyklačného fondu na podporu projektov separácie využiteľných zložiek KO a problémových látok, zaviazat' občana ako pôvodcu KO na jeho separovanom zbere Termín: operatívne 3. Využiť dostupné prostriedky (mediálne a iné) na podporu separovaného zberu KO; uskutočniť osvetovú kampaň, ktorej cieľom bude dôkladná príprava obyvateľov obce vedúca k vytvoreniu požadovaných návykov na zabezpečenie separovaného zberu KO Termín: v dostatočnom predstihu pred plánovaným fyzickým zavedením separovaného zberu
Na nakladanie s KO resp. z neho vyseparovanými zložkami využívať vhodné technické zariadenia, zvýšiť množstvo materiálového zhodnocovania biologicky rozložiteľných odpadov v kompostárňach alebo iných technologických zariadeniach	<ol style="list-style-type: none"> 1. Komunálne odpady zneškodňovať prostredníctvom oprávnených organizácií na povolené skládky odpadov Termín: stály 2. Vyseparované zložky KO zhodnocovať vo vhodných technických zariadeniach Termín: stály
Pokračovať v sanácii starých, neriadených skládok a ďalších neriadených skládok a ďalších enviromentálnych záťaží	<p>Likvidovať tzv. „divoké skládky KO“ Termín: postupne, podľa stupňa nebezpečnosti</p> <p>Využívať dostupné prostriedky na zvyšovanie ekologického vedomia občanov v oblasti nakladania s KO Termín: stály</p>

- Opatrenia na znižovanie biologicky rozložiteľných odpadov ukladaných na skládky odpadov

Podľa § 5 ods. 1 písm. d) bod 1. vyhlášky MŽP SR č. 283/2001 Z.z., o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch sa do roku 2010 má znížiť množstvo skládkovaných biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov na 75 % z celkového množstva biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov vzniknutých v roku 1995.

Na znížovanie biologicky rozložiteľných odpadov ukladaných na skládky odpadov sú v obci nevyhnutné nasledovné opatrenia:

- zaviesť alebo zvýšiť separovaný zber biologicky rozložiteľných zložiek komunálnych odpadov v domácnostiach a obci,
- zvýšiť množstvo materiálového zhodnocovania biologicky rozložiteľných odpadov v kompostárňach alebo v iných technologických zariadeniach,
- podporiť budovanie individuálnych kompostovacích plôch (v záhradách).

Zhodnocovanie odpadov je podmienené účinným separovaným zberom, systémom zberu a zberných miest so zabezpečením dotriedňovania odpadov a zložiek komunálnych odpadov. Umiestnenie nových zariadení sa bude riadiť princípom blízkosti a sebestačnosti vo väzbe na ekonomickú efektívnosť. Na základe uvedeného bude v obci potrebné zabezpečiť zberné miesta (po dohode s firmou EKOSPLUS s. r. o. Košice) na zber odpadov minimálne v komoditách odpadov - z opotrebovaných batérií a akumulátorov, odpadových olejov, opotrebovaných pneumatík, elektronického šrotu, plastov (PET, PE, PP, PS, PVC), žiariviek s obsahom ortuti, odpadov z papiera a odpadov zo skla. Zabezpečenie účinného systému zberu biologicky rozložiteľných odpadov na komunálnej úrovni bude závisieť na napojení miest a väčších obcí priamo na zariadenia na zhodnocovanie týchto odpadov. Z ekonomických dôvodov obec Pača nemá zámery na výstavbu vlastných zariadení na zhodnocovanie alebo zneškodňovanie odpadov. Pri nakladaní s odpadmi bude v prevažnej miere využívať oprávnených zmluvných partnerov z radu firiem a organizácií.

Smerná časť programu :

Smerná časť POH obce Pača do roku 2005 vychádza z vlastných podkladov samosprávy a z podkladov poskytnutých firmami a organizáciami v obci. Z predložených podkladov vyplýva, že prvoradá sú plány na zvýšenie množstva vyseparovateľných zložiek z komunálneho odpadu vylepšením systému separovaného zberu.

Následne bude potrebné dobudovať technickú infraštruktúru, predovšetkým:

- vybudovanie nových stredísk na zber odpadov, tzv. zberné dvory,
- vybudovanie dotriedňovacích zariadení,
- zakúpenie liniek na zlepšenie fyzikálnych vlastností odpadov.

o Záver :

POH obce Pača zohľadňuje ciele a opatrenia stanovené v POH okresu Rožňava a POH Košického kraja. Tak ako je uvedené v POH okresu Rožňava dôležité bude zahájiť separovaný zber komunálnych odpadov. Separovaný zber bude potrebné zavádzať postupne podľa rozširujúcich sa kapacít spracovateľských podnikov a vzniku nových firiem zaoberajúcich sa touto činnosťou. Obec musí zohrať aktívnu úlohu pri zlepšovaní úrovne propagácie a informovanosti obyvateľov.

V ÚPN-O Pača- zmeny a doplnky je v južnej časti obce možné umiestnenie tzv. „zberného dvora“ - v lokalite č. 30 (vid' grafická časť - výkresy č. 3, 4) .

2.13.2. Ochrana ovzdušia

• Súčasný stav

Znečistenie ovzdušia v rámci katastrálneho územia obce Pača je relatívne nízke. Nachádzajú sa tu len malé zdroje znečisťovania ovzdušia (čiastočne sa vykuruje aj pevným palivom), obec je plynofikovaná.

V bezprostrednom okolí sa nenachádzajú prevádzkovatelia veľkých alebo stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia. Sčasti je ovzdušie ovplyvňované mobilnými zdrojmi znečistenia (nákladná a osobná doprava), ktoré sú vzhľadom na polohu obce zanedbateľné (okrajovo tu zasahuje cesta II. triedy II/549, avšak s nízkym dopravným zaťažením).

Kvalita ovzdušia v obci je vzhľadom k ekologickému vykurovaniu veľmi dobrá.

- **Návrh**

Ochranu obyvateľov pred zdrojmi znečistenia navrhujeme realizovať:

- podporou projektov s využitím obnoviteľných zdrojov energie (využitie slnečných kolektorov pri novostavbách a rekonštrukciách stavieb)
- vybudovaním splaškovej kanalizácie a ČOV
- zaťaženosť imísiami doporučujeme riešiť vyvíjaním tlaku na zabezpečenie zníženia znečistenia ovzdušia v zdrojoch znečistenia
- zabezpečením udržiavania čistoty verejných priestorov (zníženie sekundárnej prašnosti)
- rekonštrukciou a zachovaním existujúcej verejnej zelene
- výsadbou novej verejnej zelene parkovej, izolačnej, ako aj zelene tvoriacej súčasť peších ťahov a priestranstiev

2.13.3. Ochrana pôdy

- **Súčasný stav**

- V k.ú. Pača sa jedná o kontamináciu pôdy:
 - v oblasti geochemických anomálií ortute s častým zvýšeným Hg: - miestami mierne prekračuje hygienický limit 0,5 ppm. Vyskytuje sa v slaborozpustných formách (ide o lokality medzi „Ostrým vrchom“ a zastavaným územím obce Pača – juhozápadná časť katastra), miestami výrazne prekračuje hygienický limit až 1,5 ppm Hg (ide o západnú a severnú časť katastra)
 - v oblasti geochemických anomálií arzénu s častým miernym zvýšením obsahu As. Zvýšenie nepresahuje hygienický limit. Vyskytuje sa v slaborozpustných formách 7,5 – 20 ppm (JZ časť katastra).
- Orná pôda je tu zastúpená malým percentom, jej vplyv na eróziu je zanedbateľný
- Značná náchylnosť pôd na vodnú eróziu súvisí s geologickým podložím, ktorý v prevažne časti katastrálneho územia tvoria horniny kryštalinika (Hoci svahy sú zatravnené, erózia pôsobí na odkrytých častiach pôd, rôznou formou narušených. Pri svahovej dĺžke 200 m dochádza k odnosu pôdy a to až okolo 10 a často aj viac ton z hektára za rok).

K zvyšovaniu pôdnej a vodnej erózie prispieva nevhodné hospodárenie v lese a aj vo voľnej krajine, či v PP. (výstavba nespevnených zemných ciest a zväžnie v lese bez odvedenia vody, jednoetážové rovnoveké monokultúry, vymývanie brehov tokov z dôvodu absencie brehových porastov nekontrolované výrubu a kľčovanie porastených medzí, nespevnené poľné cesty a vodná erózia vo výmoľoch, nové nespevnené prejazdy na lúkach na okrajoch ciest a pod.).

- **Návrh**

V kapitole 2.11.4. tejto správy sú podrobne rozpísané ekostabilizačné opatrenia na lesnom pôdnom fonde, v poľnohospodárskej krajine a iné, ktoré by mali zabezpečiť odstránenie negatívnych javov ohrozujúcich kvalitu pôdy v k.ú. obce Pača (likvidáciou nelegálnych skádok, návrhom ekologicky optimálnych spôsobov hospodárenia na pôdnom fonde lesnom a poľnohospodárskom a pod.)

V kapitole 2.10. tejto správy sú zas popísané spôsoby ochrany pred povodňami, ktoré ohrozujú zastavané a iné územia v k.ú. obce (úprava brehov biotechnickými metódami a pod.). Ochrana pôdnych zdrojov sa zabezpečuje Zákonom č. 307/1992 Zb. z. o ochrane PP.

2.13.4. Ochrana bióty

Zabezpečenie ochrany bióty ako jednej zo základných zložiek životného prostredia je podrobne rozpísané v kapitole 2.11.4. (ochrana rastlinných druhov, vtákov, biokoridorov nadregionálnych, regionálnych, miestnych a pod.).

Do k.ú. obce Pača zasahuje sústava chránených území Natura 2000 - konkrétne Chránené vtáčie územie SRCHVU036 Volovské vrchy (časť územia – severnejšia je chránená podľa § 2 odstavca 3, južnejšia je chránená podľa odstavca 1).

2.13.5. Zestetizovanie životného prostredia v obci

Okrem vyššie spomenutých opatrení, ktoré zabezpečia skvalitnenie životného prostredia v ÚPN-O Pača – Zmeny a doplnky navrhujeme vytvorenie peších priestranstiev vrátane zelene pred objektmi občianskej vybavenosti.

V ďalších etapách spracovania ÚPD bude potrebné vypracovať ÚPN -zón s podrobnejším návrhom na estetizáciu verejných priestranstiev v obci (vrátane štýlovo zjednotených prvkov urbanistického desingu pre celú obec – lavičky, smetné koše, verejné osvetlenie, mobilnú zeleň a pod.) s cieľom vytvorenia kvalitného životného prostredia pre obyvateľov obce a jej návštevníkov, následne na tvorbu propagačných materiálov o obci a v konečnom dôsledku aj na zlepšenie možností podnikania v oblasti cestovného ruchu.

2.14. Vymedzenie prieskumných území chránených ložiskových území a dobývacích priestorov

V k.ú. obce Pača sa nenachádzajú objekty na ktoré by sa vzťahovala ochrana ložísk nerastných surovín, nie sú tu evidované ani zosuvy.

Evidované banské diela sa nachádzajú nad zastavaným územím obce (4 lokality zakreslené vo výkrese č. 6).

Do katastrálneho územia obce Pača zasahujú tieto určené prieskumové územia:

P11/05 Smolník (Au a Sb rudy)

P28/06 Gemerska Poloma I (Mastenec, Magnezit)

P38/06 Rožňava – Rákoš (Ag, Cu, Fe).

Priestorové vymedzenie týchto prieskumných území je vyznačené vo výkrese č. 6 grafickej časti.

2.15. Vymedzenie plôch vyžadujúcich zvýšenú ochranu

Zvýšenú ochranu pred povodňovými vlnami si vyžadujú hlavne navrhované plochy ČOV, plochy nezávadnej výroby, ako aj celé zastavané územie obce.

V ÚPN - O Pača - Zmeny a doplnky navrhujeme na ochranu pred povodňami opatrenia, ktoré sú podrobne rozpísané v kapitole 2.10. tejto správy.

2. 16. Vyhodnotenie perspektívneho použitia poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy

Táto problematika je spracovaná v samostatnej prílohe, ktorá je súčasťou tejto ÚPD. .

Základným východiskovým podkladom pri vyhodnotení PP bola mapa Registra obnovenej evidencie pozemkov (ROEP), z ktorej boli prevzaté druhy pozemkov (kataster nehnuteľností), hranice a kódy bonitovaných pôdno – ekologických jednotiek (BPEJ) a komplexný urbanistický návrh (výkres č.2 grafickej časti).

- ÚHRNNÉ ROZDELENIE DRUHOV POZEMKOV V K. Ú. OBCE PAČA :

Kultúra	ha	% z celkovej výmery
poľnohospo dárska pôda	339,66	-
celkom:		
z toho:	16,49	0,64
orná pôda	-	-
chmeľnice	-	-
vinohrady	0,03	-
záhrady	-	-
sady	-	-
lúky	323,14	12,63
pasienky		
les	2142,00	83,76
vodné plochy	-	-
zastavané plochy	56,00	2,18
ostatné plochy	20,34	0,79
CELKOM	2558,00	100,00

- REKAPITULÁCIA VYHODNOTENIA PERSPEKTÍVNEHO POUŽITIA PP a LP :

- Vyhodnotenie zámerov na poľnohospodárskej pôde

Rekapitulácia	Spolu	ZÚO	mimo ZÚO
Celková výmera pôdy spolu	6.016 ha	0.800 ha	5.216 ha
Z toho poľnohospodárska pôda	5.060 ha	0.800 ha	4.260 ha
Z toho nepoľnohospodárska pôda	0.956 ha	0.000 ha	0.956 ha

POZNÁMKA : Zo záberových plôch uvedených v predchádzajúcich vyhodnoteniach bude reálne umožnené stavať len 30 % u plôch bývania a polyfunkčných plôch , 50% u občianskej vybavenosti , 15 % u športových plôch a pod. Ostatné plochy pozemkov budú v TTP (záhrady, trávnaté plochy) - viď prílohu C - Závazná časť UPN-Z Pača-Zmeny a doplnky -regulatívy č. . 1.4.7., 2.4.7., 3.4.6. a 4.7. .

- Vyhodnotenie zámerov na lesnej pôde:

Rekapitulácia	Spolu
Celková výmera lesnej pôdy	1,705 ha

2.17. Hodnotenie navrhovaného riešenia a popis zmien a doplnkov

• Hodnotenie navrhovaného riešenia

Obec Pača svojimi prírodnými danosťami má vhodné predpoklady najmä pre rozvoj v oblasti cestovného ruchu (koncová obec s bohatou športovou históriou a krásnou prírodnou scenériou).

ÚPN - Z Pača- Zmeny a doplnky navrhuje z hľadiska urbanistickej kompozície rešpektovať charakter zástavby, jej merítko a štruktúru, ako aj uplatňovanie šikmého zastrešenia (s valbou, polvalbou a pod.) s použitím tradičných materiálov – a to pri návrhu všetkých novostavieb v obci - z dôvodu jednoliateho dojmu z obce. Ďalej určuje využitie potenciálu územia na zabezpečenie rozvoja obce vo všetkých jeho funkčných požiadavkách (bývanie, občianska vybavenosť, nezávadná výroba, rekreácia, šport, zeleň, technická vybavenosť a pod.), rieši jej hlavné environmentálne problémy návrhom splaškovej kanalizácie, lokalizáciou ČOV, určením ekostabilizačných a protipovodňových opatrení, návrhom na estetizáciu prostredia vytvorením peších priestranstiev pred občiansku vybavenosťou navzájom poprepájaných pešími ťahmi lemovanými zeleňou a doporučením na podrobnejšie spracovanie v ÚPN zón.

Postupnou realizáciou tohto ÚPN-O Pača- Zmeny a doplnky sa budú zlepšovať podmienky na rozvoj vo všetkých oblastiach, hlavne však v oblasti cestovného ruchu.

• Popis zmien a doplnkov

Od roku 1996 došlo k niektorým zmenám v obci (umiestnenie pily v severnej časti obce, ako aj znehodnotenie protipožiarnej nádrže v tejto časti obce a v severovýchodnej časti obce došlo k realizácii chovu koní), ale aj obec má v tejto dobe ďalšie potreby a nároky , ktoré síce neznamenajú veľké zmeny oproti predchádzajúcej ÚPN-Z z r. 1996, preschválenej v r. 2006 na ÚPN-O , ale bolo potrebné ich zapracovanie v zmenách a doplnkoch ÚPN -O .

Ďalším dôvodom bolo zosúladenie s legislatívou platnou v súčasnosti.

Na výkrese č. 2a grafickej časti (Komplexný urbanistický návrh z r. 1996) je náložka- výkres č. 2b (Výkres zmien a doplnkov), v ktorom sú vyznačené nasledujúce zmeny a doplnky:

1. Zmena plochy navrhovanej občianskej vybavenosti na upravenú lúku (pikniková lúka)
2. Zmena polyfunkčnej plochy (bývanie a nezávadná výroba, príp. spojená s predajom alebo agroturistika) na poľnohospodársku malovýrobu – pri dodržaní podmienok RÚVZ; prípustné využitie : polyfunkčné (občianska vybavenosť+ šport, občianska vybavenosť + poľnohospodárska malovýroba - pri dodržaní podmienok RÚVZ a pod.), príp. občianska vybavenosť (reštaurácia a pod.) ; vylúčené využitie: závadná výroba , poľnohospodárska výroba (veľkochov) a bývanie (pri trvaní súčasnej blízkej lokalizácie pily)
3. Zmena polyfunkčnej plochy (bývanie a nezávadná výroba, príp. spojená s predajom alebo agroturistika) na nezávadnú výrobu - píla (súčasné využitie);prípustné využitie (len po zrušení využitia ako pily): polyfunkčné (občianska vybavenosť+ šport, občianska vybavenosť + poľnohospodárska malovýroba podľa podmienok stanovených RÚVZ – s počtom zvierat v rozsahu priemerného sedliackeho dvora v minulom starochí – cca 1 ks hovädzieho dobytká, 1 kôň, 1 ošípaná, tucet sliepok a pod.), príp. občianska vybavenosť ; vylúčené využitie: závadná výroba, poľnohospodárska výroba (veľkochov)
4. **Doplnok**- návrh na polyfunkčnú plochu- poľnohospodársku malovýrobu s ubytovaním turistov (agroturistika)- chov koní s možnosťou ustajnenia (ranč a pod.);prípustné využitie : občianska vybavenosť (penzión a pod.), bývanie, príp. polyfunkčná plocha - bývanie s občianskou vybavenosťou a pod. ; vylúčené využitie : závadná výroba, poľnohospodárska výroba (veľkochov)
5. **Doplnok**- voľný výbeh koní ustajnených na ploche doplnku č. 4 (súčasné využitie)
6. Zmena- zmena navrhovanej plochy bývania na občiansku vybavenosť (reštaurácia, penzión a pod.)
7. **Doplnok**- návrh na polyfunkčnú plochu- šport s občianskou vybavenosťou(amfiteáter so zázemím a pod.)
8. Zmena- navrhovanej plochy bývania na občiansku vybavenosť (sociálna infraštruktúra - domov dôchodcov)
9. Zmena- navrhovanej plochy bývania - zrušenie možnosti výstavby RD z dôvodu umiestnenia tejto plochy v ochrannom pásme cintorína
10. Zmena-navrhovanej plochy bývania na polyfunkčnú plochu- bývanie spojené s ubytovaním turistov
11. **Doplnok**-návrh na upravený peší chodník so zeleňou , osvetlením a prvkami drobnej architektúry - lavičky, smetné koše a pod.

12. **Doplňok**-návrh na upravenú rekreačnú plochu - besiedka, ohnisko a pod.
13. **Doplňok**- návrh na rekreačnú lúku , bez možnosti výstavby
14. **Zmena**- navrhovanej polyfunkčnej plochy (bývanie s ubytovaním turistov) na polyfunkčnú plochu (rekreačné bývanie s občianskou vybavenosťou); prípustné využitie : šport, bývanie, verejná zeleň, polyfunkčné využitie (rekreácia + bývanie, rekreácia+šport a pod.); vylúčené využitie: závadná výroba, poľnohospodárska výroba (veľkochov)
15. **Doplňok**- návrh na polyfunkčnú plochu (rekreačné bývanie s občianskou vybavenosťou); prípustné využitie : šport, bývanie, verejná zeleň, polyfunkčné využitie (rekreácia + bývanie, rekreácia+ šport); vylúčené využitie : závadná výroba, poľnohospodárska malovýroba
16. **Zmena**- navrhovanej polyfunkčnej plochy (bývanie s ubytovaním turistov) na polyfunkčnú plochu (bývanie s občianskou vybavenosťou- obchod, služby)
17. **Zmena**- navrhovanej plochy bývania na polyfunkčnú plochu
18. **Zmena**- navrhovanej plochy záhrad na plochy rekreácie; prípustné využitie : šport, bývanie, občianska vybavenosť, verejná zeleň, polyfunkčné využitie(rekreácia + bývanie, rekreácia+ šport); vylúčené využitie:závadná výroba, poľnohospodárska výroba (veľkochov)
19. **Doplňok**- návrh na plochy nezávadnej výroby s izolačnou zeleňou; vylúčené využitie: závadná výroba, poľnohospodárska výroba (veľkochov)
20. **Zmena**- lokalizácie ČOV
21. **Doplňok**- návrh na ochranu koridoru pre možné trasovanie cesty II. triedy II/549

2.18. Návrh záväznej časti územného plánu obce Pača - zmeny a doplnky

Návrh záväznej časti ÚPN -O Pača - Zmeny a doplnky je spracovaný v samostatnej textovej časti, ktorá je súčasťou tejto ÚPD (textová časť C), kde sú stanovené podrobnejšie podmienky pre využitie plôch v obci - Zásady a regulatívy priestorového usporiadania, ako aj zásady a regulatívy funkčného využitia územia (funkčné využitie územia, ako aj základné regulatívy priestorového usporiadania sú zdokumentované vo výkresoch č. 2b a 2c grafickej časti - v komplexnom urbanistickom návrhu).

2.19. Určenie lokalít s potrebou vypracovania ÚPN - zóny

V prílohe č. 1 k textovej časti C: Záväzná časť ÚPN -O Pača -Zmeny a doplnky sú vyznačené okrem verejnoprospešných stavieb aj časti obce, pre ktoré je potrebné spracovať ÚPN - Z. Jedná sa o plošne malú obec, ktorú by bolo vhodné postupne celú vyriešiť v podrobnosti ÚPN -Z (Viď príloha č. 1 k textovej časti C), v ktorej sú vyznačené tieto lokality:

1. Centrum obce
2. Lokalita „Kapustníská“ a „ Pod Teplým vrchom“
3. Lokalita „ Konopnice“

2.20. Zoznam verejnoprospešných stavieb

Verejnoprospešné stavby sú spojené s revitalizáciou záväzných regulatífov územného rozvoja podrobne popísaných v samostatnej prílohe (textová časť C - záväzná časť ÚPN -O Pača- zmeny a doplnky - Návrh regulatífov územného rozvoja obce).

V ÚPN -O Pača- Zmeny a doplnky sú verejnoprospešnými stavbami:

1. v oblasti verejnej dopravy:
 - 1.1. rekonštrukcia cesty II. triedy II/549 (zlepšenie technických parametrov, príp. aj s realizáciou tunelu).
 - 1.2. všetky koridory jestvujúcich a navrhovaných uličných profilov (priestorov medzi uličnými čiarami) z dôvodu potreby rekonštrukcie všetkých miestnych komunikácií podľa záväzných regulatívov vrátane chodníkov zastávok SAD verejnej zelene, ako aj novonavrhovaných ciest, chodníkov a cyklistických chodníkov.
 - 1.3. mostné konštrukcie automobilovej, pešej a cyklistickej dopravy (križovania biokoridorov s touto dopravou) - s dostatočne voľným priestorom pre Q 100.
2. v oblasti vodného hospodárstva:
 - 2.1. všetky trasy splaškovej kanalizácie (vrátane odkanalizovania novonavrhovaných funkčných plôch)
 - 2.2. čistiareň odpadových vôd (príp. prepojenie na ČOV v Krásnohorskom Podhradí)
 - 2.3. zabezpečenie ochranného pásma 5 m pozdĺž vodných tokov bez možnosti výstavby v tomto OP
3. v oblasti energetiky a telekomunikácií:
 - 3.1. rekonštrukcia jestvujúcich a výstavba nových transformovní (viď výkres č. 4),
 - 3.2. výstavba nových VN vedení (vzdušných, príp. kábelových),
 - 3.3. úprava vzdušných vedení mechanickými zábranami na zabezpečenie ochrany ornitofauny
 - 3.4. výstavba NN kábelových rozvodov v celej obci
 - 3.5. výstavba verejného osvetlenia v obci
 - 3.6. výstavba STL plynovodov k novonavrhovaným plochám
 - 3.7. výstavba miestnych telekomunikačných kábelových rozvodov v celej obci
 - 3.8. výstavba kábelového vedenia miestneho rozhlasu
4. v oblasti občianskej vybavenosti:
 - 4.1. výstavba „Domova dôchodcov“ (objekt č. 29 vo výkrese č. 2)
 - 4.2. rekonštrukcia jestvujúcich objektov štátnej správy a kultúry (kultúrny dom, OÚ, MŠ).
5. v oblasti starostlivosti o životné prostredie, ochrany a využívania prírodných zdrojov:
 - 5.1. ochrana ČOV a hlavných kanalizačných stôk, ako aj plôch nezávadnej výroby a pod. pred záplavami na Q 100
 - 5.2. úprava brehov potokov biotechnickými metódami, ako aj úpravy vodných tokov na spomalenie odtoku (zadržanie vody v území - napr. kaskádami a pod.).
 - 5.3. výsadba novonavrhovanej verejnej zelene v obci (izolačná zeleň, parková zeleň, ako aj zeleň na peších priestranstvách a pozdĺž peších chodníkov).
 - 5.4. výsadba protierozívnej zelene v k.ú. obce, ako aj úpravy v navrhovaných miestnych biocentrách podľa MÚSES –u (vypracovaného v r. 1996 Ing. K. Kotlárovou)

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb možno podľa § 108 Zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (Stavebný zákon) v znení zákona č. 262/1992 Zb. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 286/1996 Z.z. pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

2.21. Stavebné uzávery

V ÚPN - O Pača - Zmeny a doplnky navrhujeme stavebné uzávery v týchto priestoroch:

- 2.21.1. V manipulačnom priestore 5 m od brehovej čiary pozdĺž vodných tokov v zastavanom území obce.
- 2.21.2. Vo všetkých navrhovaných priestoroch vymedzených uličnými čiarami, ktoré tvoria koridory pre trasovanie verejnej dopravy, technickej infraštruktúry a verejnej zelene v zastavanom území obce.
- 2.21.3. V priestoroch navrhovanej a stávajúcej verejnej zelene vrátane rozšírenia cintorína
- 2.21.4. V koridore chránenom pre rekonštrukciu cesty II. triedy II/549 (viď výkres č. 6 grafickej časti).

Jednotlivé priestory navrhovanej stavebnej uzávery je možné zmeniť prípadne zrušiť iba zmenou územného plánu obce.